

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΖ΄

Δευτέρα 30 Απριλίου 2018

ΘΕΜΑΤΑ

Α. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ανακοινώνεται ότι η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή «για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS» καταθέτει το Πόρισμά της, το οποίο θα καταχωριστεί στα Πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης, σελ. 7073 - 7166

2. Επί διαδικαστικού θέματος, σελ. 7073, 7169

Β. ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Συζήτηση επίκαιρης ερώτησης προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θέμα: «Η αυτοάμυνα ύστερα από επίθεση μέσα στο σπίτι», σελ. 7167

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Α. ,
σελ. 7073 - 7169

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί διαδικαστικού θέματος:

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ Α. ,
σελ. 7073, 7169

Β. Επί της επίκαιρης ερώτησης:

ΚΟΝΤΟΝΗΣ Χ. ,
σελ. 7167, 7168
ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ Δ. ,
σελ. 7167, 7168

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

ΙΖ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΡΖ'

Δευτέρα 30 Απριλίου 2018

Αθήνα, σήμερα στις 30 Απριλίου 2018, ημέρα Δευτέρα και ώρα 18.03', συνήλθε στην Αίθουσα της Γερουσίας του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία της Γ' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Πριν ξεκινήσουμε, θα ήθελα να διαβάσω μία ανακοίνωση προς το Σώμα.

Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή «για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση «NOVARTIS»», καταθέτει το πόρισμά της, το οποίο θα καταχωριστεί στα Πρακτικά της σημερινής συνεδρίασης.

(Το προαναφερθέν πόρισμα καταχωρίζεται στα Πρακτικά και έχει ως εξής:

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

ΠΟΡΙΣΜΑ

της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής

«για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης}
Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS»

ΑΘΗΝΑ 2018

Περιεχόμενα

ΜΕΡΟΣ Α' - Διαδικαστικά θέματα	1
ΜΕΡΟΣ Β'	9
ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.....	11
1. Πορισματική Θέση Μελών της Επιτροπής Βουλευτών ΣΥ.ΡΙΖ.Α.....	13
2. Πορισματική Θέση του Μέλους της Επιτροπής Βουλευτού των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία, κ. Γεωργίου Λαζαρίδη.....	45
ΜΕΡΟΣ Γ'	57
Γνώμη των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας	59
Γνώμη του Βουλευτού της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ.....	71
Γνώμη του Βουλευτού του Λαϊκού Συνδέσμου – Χρυσή Αυγή	79
Δήλωση του Βουλευτού του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας.....	89
Γνώμη του Βουλευτού του Ποταμιού	93
ΜΕΡΟΣ Δ'	101

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή

για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS

ΠΟΡΙΣΜΑ

Της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής «για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS»

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Ι. Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή συνεστήθη σύμφωνα με την, από 21 Φεβρουαρίου 2018 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, που αποδέχθηκε, κατά πλειοψηφία, την πρόταση εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Βουλευτών των Κοινοβουλευτικών Ομάδων του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς και των Ανεξαρτήτων Ελλήνων για τη σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για τους κ.κ.: 1) Αντώνιο Σαμαρά, 2) Παναγιώτη Πικραμμένο, 3) Δημήτριο Αβραμόπουλο, 4) Ανδρέα Λοβέρδο, 5) Ανδρέα Λυκουρέντζο, 6) Μάριο Σαλμά, 7) Σπυρίδωνα - Άδωνι Γεωργιάδη, 8) Ιωάννη Στουρνάρα, 9) Ευάγγελο Βενιζέλο και 10) Γεώργιο Κουτρουμάνη, για την ενδεχόμενη τέλεση των αδικημάτων της δωροληψίας και δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 3 του Συντάγματος, τα άρθρα 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και το άρθρο 5 του ν.3126/2003 «Ποινική ευθύνη των Υπουργών», όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3961/2011 και σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην πρόταση.

Με την ίδια απόφαση η Ολομέλεια της Βουλής όρισε τον αριθμό των μελών της Επιτροπής σε είκοσι ένα (21) μέλη, με εκπροσώπηση κατ' αναλογία της δύναμης όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 156 του Κανονισμού της Βουλής.

Ως προθεσμία για την ολοκλήρωση των εργασιών της και την υποβολή του πορίσματός της ορίσθηκε ένας μήνας από τη συγκρότησή της, η οποία παρατάθηκε

σύμφωνα με την από 28 Μαρτίου 2018 απόφαση της Ολομελείας της Βουλής μέχρι την 28^η Απριλίου 2018.

II. Με την υπ' αρ. 3169/2285/28.02.2018 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, κ. Νικολάου Βούτση, η Επιτροπή συγκροτήθηκε ως ακολούθως:

Από τους Βουλευτές του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.):

1. Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)
2. Δουζίνα Κωνσταντίνο
3. Δρίτσα Θεόδωρο
4. Ηγουμενίδη Νικόλαο
5. Καραγιαννίδη Χρήστο
6. Κοζομπόλη Παναγιώτα
7. Λάππα Σπυρίδωνα
8. Μαντά Χρήστο
9. Παρασκευόπουλο Νικόλαο
10. Τσίρκα Βασίλειο

Από τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας (Ν.Δ.):

11. Βορίδη Μαυρουδή (Μάκη)
12. Γεωργαντά Γεώργιο
13. Μηταράκη Παναγιώτη (Νότη)
14. Παναγιωτόπουλο Νικόλαο
15. Σταμάτη Δημήτριο

Από τον Βουλευτή της Δημοκρατικής Συμπαράταξης (ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ.):

16. Παπαθεοδώρου Θεόδωρο

Από τον Βουλευτή του Λαϊκού Συνδέσμου – Χρυσή Αυγή:

17. Λαγό Ιωάννη

Από τον Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (Κ.Κ.Ε.):

18. Καραθανασόπουλο Νικόλαο

Από τον Βουλευτή των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία:

19. Λαζαρίδη Γεώργιο

Από τον Βουλευτή της Ένωσης Κεντρώων:

20. Γεωργιάδη Μάριο

Από τον Βουλευτή του Ποταμιού:

21. Αμυρά Γεώργιο

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε σε σώμα, κατά τις διαδικασίες του Κανονισμού της Βουλής, την 5η Μαρτίου 2018, με την εκλογή του Προεδρείου της.

Πρόεδρος εξελέγη ο Βουλευτής, κ. Θεόδωρος Δρίτσας, Αντιπρόεδρος ο Βουλευτής, κ. Γεώργιος Λαζαρίδης και Γραμματέας η Βουλευτής, κυρία Παναγιώτα Κοζομπόλη.

III. Η Επιτροπή, κατά την πρώτη συνεδρίασή της, την 5η Μαρτίου 2018, ασχολήθηκε με διαδικαστικά θέματα, όπως η τήρηση της αρχής της μυστικότητας των συνεδριάσεων της Επιτροπής, οι ημέρες και οι ώρες των συνεδριάσεων, η μελέτη και η παραλαβή αντιγράφων της δικογραφίας, λοιπών εγγράφων και πρακτικών της Επιτροπής και η μη διάθεση των πρακτικών στον Τύπο.

Σχετικά με την με ΑΒΜ ΕΔ 2016/373 παραληφθείσα δικογραφία, η οποία διεβιβάσθη στη Βουλή με το υπ' αρ. πρωτ. οικ. 9986/06.02.2018 έγγραφο του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (αρ. πρωτ. Ειδικής Γραμματείας Προέδρου Βουλής 665/06.02.2018), καθώς και με τα από 13 Μαρτίου 2018 (ΑΠ: 5/13.3.2018) συμπληρωματικά στοιχεία της δικογραφίας, στα οποία περιείχετο και ψηφιακός δίσκος (CD), και τα από 26 Μαρτίου 2018 (ΑΠ: 24/26.3.2018) στοιχεία τα οποία διεβιβάσθηκαν με το υπ' αρ. πρωτ. 3201/23.3.2018 έγγραφο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου με συνημμένα κεκυρωμένα αντίγραφα, σε συσχέτιση της ΕΔ 2016/373, καθώς και της ΕΔ 2014/137 δικογραφίας, ελήφθη η απόφαση να παραλαμβάνει κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της Επιτροπής ένα μόνο φωτοαντίγραφο από τη Διεύθυνση Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών.

Τα πρακτικά της Επιτροπής αποφασίστηκε, αρχικώς, να παραλαμβάνονται σε έντυπη μορφή για την αποφυγή διαρροών, οι δε Κοινοβουλευτικοί Συντάκτες να ενημερώνονται από αντιπροσωπεία της Επιτροπής, μετά το πέρας της συνεδρίασης. Στη συνέχεια, κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαρτίου 2018, ελήφθη η απόφαση να αποστέλλονται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αφού πρώτα τα ηλεκτρονικά αρχεία ασφαλιζονται με ειδικό κωδικό που θα αντιστοιχεί σε κάθε Βουλευτή – Μέλος της Επιτροπής, καθώς και σε κάθε ερευνώμενο πρόσωπο.

Οι συζητήσεις και οι αποφάσεις για τα διάφορα διαδικαστικά ζητήματα περιλαμβάνονται στα τηρηθέντα στενογραφημένα πρακτικά, με σύνολο σελίδων περίπου 1.000.

Τέλος, τα μέλη της Επιτροπής με ομόφωνη απόφασή τους απεφάσισαν την παραίτησή τους από την κατά το άρθρο 37 παρ. 2 του Κανονισμού της Βουλής αποζημίωση.

IV. Στον σχηματισθέντα φάκελο της Επιτροπής, εκτός των πρακτικών των συνεδριάσεών της, περιλαμβάνονται όλα τα έγγραφα που αφορούν τη σύστασή της. Συγκεκριμένα περιλαμβάνεται η με αρ. πρωτ. 776/12.02.2018 πρόταση των Βουλευτών των κοινοβουλευτικών ομάδων του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. και των ΑΝ.ΕΛ. περί σύστασης της σχετικής ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής, τα Πρακτικά της συνεδρίασης της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2018 της Ολομέλειας της Βουλής, κατά την οποία έγινε, κατά πλειοψηφία, δεκτή η παραπάνω πρόταση, η με αρ. πρωτ. 3169/2285/28.2.2018 απόφαση της Βουλής των Ελλήνων περί σύστασης της ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής προς διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, η υπ' αρ. πρωτ. 1057/01.03.2018 πρόσκληση του Προέδρου της Βουλής στα μέλη της Επιτροπής προκειμένου να προσέλθουν στις 5.3.2018 στην πρώτη συνεδρίασή της, καθώς και όλα τα έγγραφα, κοινά ή απόρρητα, που περιείχοντο στις σχετικές με τα ερευνώμενα πρόσωπα δικογραφίες, οι οποίες απεστάλησαν στη Βουλή από την Εισαγγελία του Αρείου Πάγου δια του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς και όσα παρελήφθησαν κατόπιν σχετικών επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.

Ειδικότερα όσον αφορά στα ερευνώμενα πρόσωπα διαβιβάστηκε στη Βουλή η με ΑΒΜ ΕΔ 2016/373 ποινική δικογραφία, που σχηματίστηκε κατόπιν του 268/05.02.2018 εγγράφου της Εισαγγελέως Εγκλημάτων Διαφθοράς.

Επιπλέον, στις 13 Μαρτίου 2018 (ΑΠ: 5/13.3.2018) διαβιβάστηκαν συμπληρωματικά στοιχεία της δικογραφίας, στα οποία περιείχετο και ψηφιακός δίσκος (CD), ενώ στις 26 Μαρτίου 2018 (ΑΠ: 24/26.3.2018) διεβιβάστη το υπ' αρ. πρωτ. 3201/23.3.2018 έγγραφο της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου με συνημμένα κεκυρωμένα αντίγραφα, σε συσχέτιση της ΕΔ 2016/373 δικογραφίας, καθώς και της ΕΔ 2014/137.

Ο πλήρης κατάλογος των Εισερχομένων προς την Επιτροπή εγγράφων έχει ως ακολούθως:

Α. Π.	ΗΜ/ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΕΑΣ / ΚΑΤΑΘΕΤΗΣ	ΘΕΜΑ
1	5.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	Διατύπωση αιτημάτων προς την Επιτροπή (σχ. Αναφορά προς τον Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, δημοσιεύματα που αφορούν το εξώδικο Φρουζή κατά NOVARTIS, ενημέρωση για διαβίβαση δεδομένων στις ΗΠΑ, έγκληση – μήνυση προς τον κύριο Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών)
2	6.3.2018	Διεύθυνση Νομοθετικού Έργου	Διαβίβαση της ΑΒΜ ΕΔ 2016/373 δικογραφίας
3	8.3.2018	Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης	Διατύπωση αιτήματος προς την Επιτροπή προκειμένου να λάβει αντίγραφα των διατάξεων του κυρίου Εισαγγελέα Πρωτοδικών σχετικά με τους προστατευόμενους μάρτυρες
4	9.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	Αίτημα για ακρόαση από την Επιτροπή (συνημμένα: αποσπάσματα από νομικά περιοδικά- <u>Ποινικά Χρονικά</u> , <u>Ποινική Δικαιοσύνη</u> , και απόσπασμα από <u>«Πολιτική και Ποινική Ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης»</u>)
5	13.3.2018	Εισαγγελέας Διαφθοράς δια του Υπουργού Δικαιοσύνης	Διαβίβαση νέων εγγράφων (και CD) προς συσχέτιση με την ΕΔ 2016/373 υποβληθείσα δικογραφία
6	13.3.2018	Μαυρουδής (Μάκης) Βορίδης	Πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την οργάνωση των εργασιών της Επιτροπής

7	13.3.2018	Θεόδωρος Παπαθεοδώρου	Προτεινόμενοι μάρτυρες
8	13.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	Θέσεις καθηγητού Ι. Μανωλεδάκη σχετικά με το Προσχέδιο Νόμου για την τροποποίηση του ισχύοντος νόμου περί της ποινικής ευθύνης των υπουργών (Οκτώβριος 2010)
9	13.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	N. 4022/2011 (ΦΕΚ 219 Α/3-10-2011): «Εκδίκαση πράξεων διαφθοράς Πολιτικών και Κρατικών Αξιωματούχων»
10	13.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	Επιτροπή Βενετίας – Ποινική ευθύνη υπουργών «Έκθεση επί της σχέσεως μεταξύ πολιτικής και ποινικής ευθύνης των υπουργών» <i>Council of Europe, European Commission for democracy through law (Venice Commission)</i> <i>"The relationship between political and criminal ministerial responsibility"</i> <i>Strasbourg, 11 March 2013</i>
10α	13.3.2018	Ευάγγελος Βενιζέλος	Επιτροπή Βενετίας – Ποινική ευθύνη υπουργών «Συνταγματικές διατάξεις» <i>Council of Europe, European Commission for democracy through law (Venice Commission)</i> <i>"Keeping Political and Criminal Responsibility Separate"</i> <i>Strasbourg, 15 March 2013</i>
11	20.3.2018	Νικόλαος Παρασκευόπουλος	Πρόταση Βουλευτών - μελών της Επιτροπής σχετικά με τον προγραμματισμό των εργασιών της Επιτροπής
12	20.3.2018	Σπυρίδωνας Λάππας	Νομολογία σχετικά με την διερεύνηση της αρμοδιότητας κατά την ποινική προδικασία
13	21.3.2018	Παναγιώτης Πικραμμένος	Αίτηση του πρώην Πρωθυπουργού κ. Παναγιώτη Πικραμμένου για την χορήγηση αντιγράφων της συμπληρωματικής δικογραφίας που διεβιβάσθη στην Επιτροπή και των πρακτικών των συνεδριάσεων της Επιτροπής

14	21.3.2018	Ανδρέας Λοβέρδος	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
15	22.3.2018	Αντώνης Σαμαράς	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
16	22.3.2018	Ανδρέας Λυκουρέντζος	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
17	22.3.2018	Παναγιώτης Πικραμμένος	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
18	22.3.2018	Δημήτριος Αβραμόπουλος	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
19	22.3.2018	Σπυρίδων - Άδωνις Γεωργιάδης	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
20	23.3.2018	Ιωάννης Στουρνάρας	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
21	23.3.2018	Γεώργιος Κουτρουμάνης	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
22	23.3.2018	Γεώργιος Κουτρουμάνης	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
23	26.3.2018	Μάριος Σαλμάς	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
24	26.3.2018	Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Σταύρος Κοντονής	Διαβίβαση του υπ' αρ. πρωτ. 3201/23.3.2018 εγγράφου της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου με συνημμένα κεκυρωμένα αντίγραφα, προς συσχέτιση στην ΕΔ 2014/137 και ΕΔ 2016/373 δικογραφίες
25	26.3.2018	Ανδρέας Λοβέρδος	Επιστολή προς την Επιτροπή σχετικά με την κλήση του ενώπιον της Επιτροπής
26	26.3.2018	Αντώνης Σαμαράς	Αίτηση για τη χορήγηση αντιγράφων του συνόλου των εγγράφων που κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής ο κ. Ευάγγελος Βενιζέλος

27	23.4.2018	Ιωάννης Λαγός	Γνώμη του Βουλευτού του Λαϊκού Συνδέσμου – Χρυσή Αυγή, Μέλους της Επιτροπής, κ. Ιωάννη Λαγού
28	24.4.2018	Θεόδωρος Παπαθεοδώρου	Γνώμη του Βουλευτού της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ., Μέλους της Επιτροπής, κ. Θεοδώρου Παπαθεοδώρου
29	24.4.2018	Ιωάννης Μηταράκης	Γνώμη των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, Μελών της Επιτροπής
30	24.4.2018	Θεόδωρος Δρίτσας, Πρόεδρος της Επιτροπής	Γνώμη των Βουλευτών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α., Μελών της Επιτροπής, ως προς την αρμοδιότητα της Επιτροπής
31	24.4.2018	Νικόλαος Καραθανασόπουλος	Δήλωση του Βουλευτού του ΚΚΕ, Μέλους της Επιτροπής, κ. Νικολάου Καραθανασόπουλου
32	26.4.2018	Γεώργιος Αμυράς	Γνώμη του Βουλευτού του Ποταμιού, Μέλους της Επιτροπής, κ. Γεωργίου Αμυρά
33	26.4.2018	Γεώργιος Λαζαρίδης	Πορισματική Γνώμη του Μέλους της Επιτροπής Βουλευτού των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία, κ. Γεωργίου Λαζαρίδη
34	26.4.2018	Θεόδωρος Δρίτσας, Πρόεδρος της Επιτροπής	Πορισματική Γνώμη Μελών της Επιτροπής Βουλευτών ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

V. Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή μετά από διαδοχικές συνεδριάσεις, που διήρκησαν συνολικά περίπου 30 ώρες και ύστερα από λεπτομερή μελέτη όλων των τεθέντων υπόψη της Επιτροπής στοιχείων, κατέληξε στις διαπιστώσεις που ακολουθούν:

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή «για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21^{ης} Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS

Αθήνα, 26 Απριλίου 2018

Αρ.πρωτ.: 24

ΑΠΟΦΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τελική ψηφοφορία

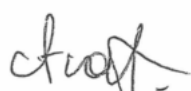
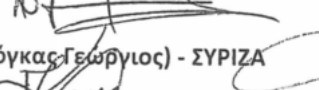
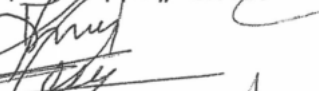
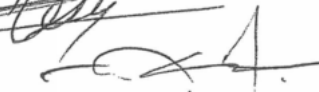
Η Επιτροπή Προκαταρκτικής Εξέτασης προτείνει προς την Ολομέλεια της Βουλής τα εξής:

Α. Να μην ασκήσει ποινική δίωξη η Βουλή, λόγω αναρμοδιότητάς της, για τις πράξεις της α) δωροληψίας πολιτικών αξιωματούχων (άρθρο 159 παρ. 1 ΠΚ, όπως αντικαταστάθηκε με την υποπαρ. ΙΕ4 του άρθρου πρώτου του Ν. 4254/2014, β) παθητικής δωροδοκίας (άρθρο 235 παρ. 1-2 ΠΚ, όπως ίσχυε με το άρθρο δεύτερο παρ. 1 Ν. 3666/2008 και με την παρ. 9^α άρθρου 24 Ν. 3943/2011 και γ) νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες κατά το άρθρο 2 παρ.2 α,γ και δ ν. 3691/2008, όπως αναφέρονται το μεν γ) στην απόφαση-εντολή της Ολομέλειας της Βουλής, τα δε α) και β) στο υπ. αριθμ. πρωτ. 1344/2018 /5.2.2018 έγγραφο της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων δια του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατά των αναφερόμενων στο ίδιο έγγραφο προσώπων για την υπόθεση Novartis:

- 1) Αντώνιο Σαμαρά
- 2) Παναγιώτη Πικραμμένο
- 3) Δημήτριο Αβραμόπουλο
- 4) Ανδρέα Λοβέρδο
- 5) Ανδρέα Λυκουρέντζο
- 6) Μάριο Σαλμά
- 7) Σπυρίδωνα - Άδωνι Γεωργιάδη
- 8) Ιωάννη Στουρνάρα
- 9) Ευάγγελο Βενιζέλο
- 10) Γεώργιο Κουτρουμάνη

Β. Διαπιστώνοντας την αναρμοδιότητά της, να διαβιβάσει, δια του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το Πόρισμα της Επιτροπής και οποιοδήποτε πρωτότυπο έγγραφο κατέχει σχετικό με τις αναφερόμενες παραπάνω υπό Α πράξεις και τα πρόσωπα, στην Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς Αθηνών δια της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου, για την άσκηση των κατά νόμον πράξεων.

Οι ψηφίσαντες βουλευτές-μέλη της Επιτροπής

1. Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία) - ΣΥΡΙΖΑ
2. Δουζίνας Κωνσταντίνος - ΣΥΡΙΖΑ
3. Δρίτσας Θεόδωρος - ΣΥΡΙΖΑ
4. Ηγουμενίδης Νικόλαος - ΣΥΡΙΖΑ
5. Καραγιαννίδης Χρήστος (α.α. Τσόγκας-Γεώργιος) - ΣΥΡΙΖΑ
6. Κοζομπόλη Παναγιώτα - ΣΥΡΙΖΑ
7. Λάμπας Σπυρίδων - ΣΥΡΙΖΑ
8. Μαντάς Χρήστος - ΣΥΡΙΖΑ
9. Παρασκευόπουλος Νικόλαος (Εισηγητής) - ΣΥΡΙΖΑ
10. Τσίρκας Βασίλειος - ΣΥΡΙΖΑ
11. Λαζαρίδης Γεώργιος (Εισηγητής) - ΑΝ.ΕΛ.

1. Πορισματική Θέση Μελών της Επιτροπής Βουλευτών ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, συστήθηκε η παρούσα Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προκαταρκτικής Εξέτασης με την εντολή, κατ' αποδοχή της υπ' αριθμόν 776/12-2-2018 πρότασης βουλευτών της πλειοψηφίας, να ερευνήσει την αρμοδιότητα της Βουλής να ασκήσει ή μη, σχετικές διώξεις και σε αρνητική περίπτωση, να επιβεβαιώσει τη δικωκτική αρμοδιότητα της ελληνικής δικαιοσύνης.

Η παραπάνω Απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, έδωσε οριστική απάντηση σε ένα ερώτημα, το οποίο με επιμονή έθεταν κόμματα της αντιπολίτευσης, αν πρόκειται δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση, για μια μεγάλη υπόθεση διαφθοράς ή για μια σκευωρία. Η Ολομέλεια έδωσε τη θετική απάντηση στο ερώτημα, ότι πρόκειται για μεγάλη υπόθεση διαφθοράς, κρίνοντας ότι οι αναφερόμενες πράξεις οδήγησαν το Σύστημα Υγείας, τα Ασφαλιστικά Ταμεία και τη χώρα, σε δυσβάστακτη οικονομική επιβάρυνση και σε καταχρηστική εκμετάλλευση, της ανάγκης των πολιτών για πρόσβαση σε σύγχρονη και αποτελεσματική φαρμακευτική περίθαλψη, συμβάλλοντας έτσι στην οικονομική κρίση, στην χρεοκοπία της χώρας και στη φτωχοποίηση μεγάλου μέρους της κοινωνίας. Η διαχρονική διαφθορά στον χώρο της Υγείας και του Φαρμάκου, ήταν και είναι ευρέως γνωστή στην κοινωνία. Η ασφαλής εκτίμηση για το πραγματικό μέγεθος της ζημίας του Δημοσίου εξαιτίας των φαινομένων προκλητής ζήτησης, σπατάλης και διαφθοράς στο Σύστημα Υγείας μπορεί και πρέπει να προκύψει, μέσα από ενδελεχή διερεύνηση των διαθέσιμων στοιχείων. Η ακριβής αποτύπωση του δημοσιονομικού κόστους της διαφθοράς στην Υγεία έχει τη σημασία της, για να αντιληφθεί η κοινωνία, πού κατευθυνόταν ένα σημαντικό μέρος των δημόσιων πόρων, αλλά και για να συνειδητοποιηθεί η βαθιά ηθική και πολιτική σήψη, ενός χρεοκοπημένου συστήματος εξουσίας. Είναι σαφές ότι δεν υπήρξε ποτέ η πολιτική βούληση να ανοιχθεί μέτωπο με τη διαφθορά στην Υγεία και ειδικά στο Φάρμακο. Το ερώτημα είναι, αν αυτή η έλλειψη πολιτικής βούλησης ήταν αθώα, ή υπέκρυπτε οικονομική συναλλαγή των «κρίσιμων κρίκων» του συστήματος, με επιχειρηματικά συμφέροντα. Επισημαίνουμε ορισμένα μόνο από τα σχετικά δεδομένα, τα πλείστα από τα οποία είναι γνωστά, όχι μόνο από τη δικογραφία που σχηματίστηκε, αλλά και από πίνακες του ΟΟΣΑ, της ΕΛΣΤΑΤ, της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Αρχής και από δημοσιεύματα του Τύπου.

Σταδιακά, από το έτος 2000, η δημόσια φαρμακευτική δαπάνη είχε αρχίσει να αυξάνεται σε ετήσια βάση, σημειώνοντας πρωτόγνωρους για τα ευρωπαϊκά δεδομένα αυξητικούς ρυθμούς. Συγκεκριμένα, η δημόσια φαρμακευτική δαπάνη ως ποσοστό του ΑΕΠ, υπερδιπλασιάστηκε από το 2000 έως το 2009 (από 0,9% σε 2,2%), χωρίς κανείς (Κυβερνήσεις, Υπουργεία, Ασφαλιστικά Ταμεία, Βουλή) να αναρωτηθεί γιατί και κυρίως, χωρίς κανείς να προτείνει ουσιαστικά μέτρα ελέγχου της ζήτησης και του κόστους της φαρμακευτικής περίθαλψης.

Μετά την κρίση και τα μέτρα λιτότητας, μειώθηκε μεν η δημόσια φαρμακευτική δαπάνη, ωστόσο, δεν επηρεάστηκε σημαντικά η συνολική, γιατί μετακυλίστηκε το

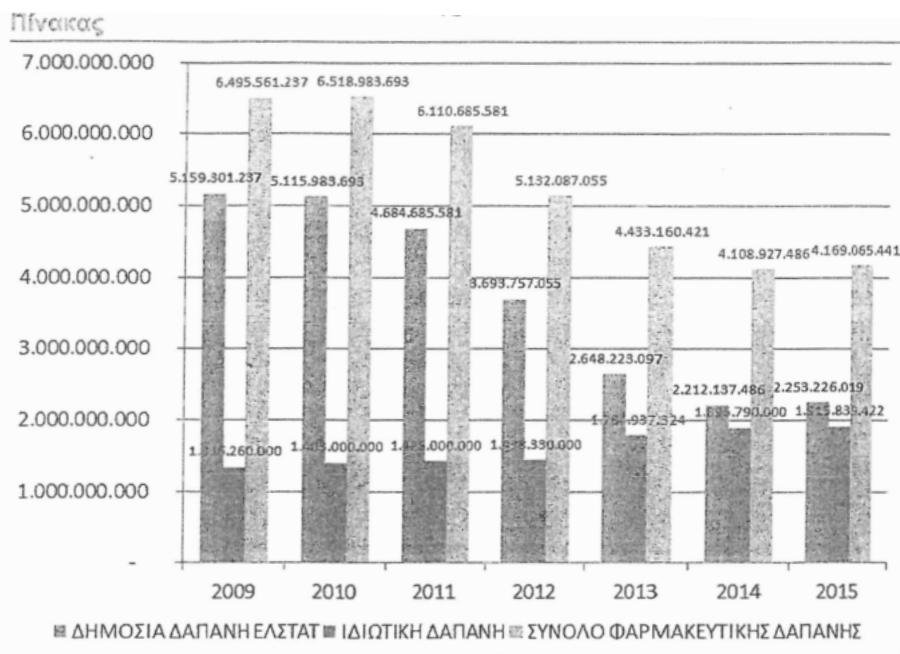
κόστος των περικοπών στους πολίτες, με συνέπεια να αυξηθεί δυσβάσταχτα η συνεισφορά τους στη φαρμακευτική δαπάνη. Τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής είναι αποκαλυπτικά: η ιδιωτική δαπάνη αυξήθηκε μεταξύ 2009-2014 κατά 43,3% σε ευρώ και από 21% της συνολικής δαπάνης το 2009 σε 46% το 2014.

Το βασικό διαρθρωτικό έλλειμμα στο χώρο του φαρμάκου, ήταν η ανυπαρξία ενός μηχανισμού αξιολόγησης και κυρίως διαπραγμάτευσης των νέων ακριβών φαρμάκων, σε συνδυασμό με τη μη εκπόνηση θεραπευτικών πρωτοκόλλων και μητρώων ασθενών. Η Επιτροπή Διαπραγμάτευσης του ΕΟΠΥΥ που είχε θεσμοθετηθεί τη μνημονιακή περίοδο, δεν ενεργοποιήθηκε.

Στην πρώτη μνημονιακή περίοδο, πράγματι μειώθηκε η δημόσια φαρμακευτική δαπάνη, σωρευτικά πάνω από 60%. Στην πραγματικότητα όμως, αυτό που μειώθηκε είναι το ποσό που καταβάλλει το Δημόσιο (Κρατικός Προϋπολογισμός + ΕΟΠΥΥ) για φάρμακα. Όχι επειδή ελήφθησαν κάποια διαρθρωτικά μέτρα, αλλά κυρίως, επειδή οι δανειστές μας επέβαλλαν ένα κλειστό προϋπολογισμό, που συνεχώς μειωνόταν.

Το μεγάλο πρόβλημα είναι, ότι αυτή η οριζόντια περικοπή δημιούργησε πολλαπλές στρεβλώσεις, μεγάλες ελλείψεις φθηνών και αποτελεσματικών φαρμάκων και υποκατάστασή τους με νέους και πολύ ακριβότερους συνδυασμούς δραστικών ουσιών, χωρίς να τεκμηριώνεται προστιθέμενη θεραπευτική αξία, μετακυλίνοντας, όπως προαναφέρθηκε, ταυτόχρονα στους πολίτες το κόστος επιβάρυνσης, που σήμερα υπερβαίνει μεσοσταθμικά το 25% της συνολικής δαπάνης για τα εξωνοσοκομειακά φάρμακα). Και, το κυριότερο, οι περικοπές στις δημόσιες δαπάνες, οδήγησαν στο φαινόμενο της «υγειονομικής φτώχειας», λόγω του αποκλεισμού 2,5-3 εκατομμυρίων ανασφάλιστων πολιτών, από την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Υποχρεωτικά, κατά μνημονιακή επιταγή, μειώθηκε το κόστος του Κρατικού Προϋπολογισμού για τη φαρμακευτική δαπάνη, όχι όμως το κόστος για την κοινωνία, η οποία είχε πληγεί βάναισα από τα αποτελέσματα της κρίσης και τις επιλογές που υπηρέτησαν οι Κυβερνήσεις Ν.Δ. και Π.Α.Σ.Ο.Κ. στον τομέα του φαρμάκου.

Οι δυσμενείς αυτές επιπτώσεις, σε βάρος του κοινωνικού συνόλου και υπέρ των φαρμακευτικών εταιρειών, αποτυπώνονται χαρακτηριστικά στον Πίνακα που ακολουθεί:

Κρίσιμο είναι ότι, παρά τις περικοπές και παρά την απαγόρευση αυξήσεων στις ανατιμολογήσεις, υπήρξαν στη μνημονιακή περίοδο «επιλεκτικές» και καθόλου ευκαταφρόνητες αυξήσεις τιμών σε φάρμακα υψηλής κατανάλωσης της Novartis (αντιυπερτασικά, αντιδιαβητικά, φάρμακα για την άνοια, φάρμακα για αρθροπάθειες και μυοσκελετικές παθήσεις κλπ), όπως επίσης, υπήρξε «δυσμενής» μεταχείριση φαρμάκων ανταγωνιστικών προς τη Novartis, ισοδύναμων θεραπευτικά αλλά πολύ φθηνότερων (π.χ. για τη σκλήρυνση κατά πλάκας). Μαζί με την ενεργό ανάμιξη στο σκάνδαλο Novartis, όπως φαίνεται από τη δικογραφία, κανονικών ή άτυπων συμβούλων των Υπουργών Υγείας, ισχυροποιείται η πεποίθηση ότι υπήρξε γνώση και εμπλοκή πολιτικών προσώπων, κρατικών λειτουργών ή υπηρεσιακών στελεχών στην προνομιακή μεταχείριση της συγκεκριμένης φαρμακευτικής εταιρείας.

Το πρόβλημα της διαφθοράς στην Υγεία, έχει επισημανθεί ήδη σε ανύποπτο χρόνο και από Υπουργούς και αξιωματούχους προηγούμενων κυβερνήσεων:

Ο κ. **Κρεμαστινός**, στο σύγγραμμά του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τη διαφθορά, σε δική του μελέτη με τίτλο «ΔΙΑΦΘΟΡΑ κ' ΥΓΕΙΑ», αναφέρει «*Κοίταξα, τους αριθμούς και διαπίστωσα ότι το έλλειμμα στην υγεία το 2000 ήταν δύο (2) δις, το 2004 πήγε στα τέσσερα (4) δις, διπλασιάστηκε δηλαδή, και την επόμενη τετραετία, το 2009, έφθασε στα δεκαεπτά (17) δις, όταν τα μέτρα του μνημονίου ήταν συνολικά δεκατρία (13) δις.*».

Ο πρώην Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης κ. **Ρακιντζής**, μιλώντας στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Φόρουμ Δημόσιας Υγείας, ανέφερε χαρακτηριστικά: «*Στον υγειονομικό τομέα έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια στρεβλώσεις και περιοχές γκρίζας οικονομίας, που πρέπει να ελεγχθούν και να καταπολεμηθούν αμείλικτα.*

Κατά τη γνώμη μου τρεις είναι οι πυλώνες που διαβρώνουν το σύστημα υγείας στη χώρα μας: **Η σπατάλη, η παραοικονομία και η διαφθορά. Η ύπαρξη διαφθοράς είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζει σήμερα ο υγειονομικός τομέας. Πρέπει να αναδειχθούν τα σημεία εκείνα, τα οποία εκτρέφουν τη διαφθορά, τη σπατάλη, την απάτη, με αποτέλεσμα την απώλεια σημαντικών πόρων, και την επιβάρυνση των δημοσίων οικονομικών, ιδιαίτερα σήμερα στην κρίσιμη οικονομικά συγκυρία που αντιμετωπίζει η χώρα μας.**». Τις διαπιστώσεις αυτές, ο κ. Ρακιντζής τις καταγράφει σε όλες τις Εκθέσεις του ως Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, από το 2010 μέχρι και το 2014.

Ο πρώην Γ.Γ. Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. **Σούρλας**, στην «Έκθεση Πεπραγμένων 2012-2013», αναφέρει στο ειδικό κεφάλαιο με τίτλο **Η ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**: «Στην ημερίδα που συνδιοργάνωσε η Γ.Γ. Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με το Υπουργείο Υγείας, με θέμα Διαφάνεια και Δεοντολογία στο χώρο της Υγείας, στις **19-06-2013**, κατατέθηκαν στοιχεία που απεικονίζουν την έκταση της διαφθοράς. Χρηματισμός γιατρών, διαβλητές διαδικασίες προμηθειών, υπερτιμολογήσεις ιατρικών μηχανημάτων, υπερσυνταγογραφήσεις, πολυφαρμακία, διάθεση φαρμάκων σε πολλαπλάσιες τιμές από εκείνες των άλλων χωρών, είναι μερικά από τα στοιχεία που συνθέτουν την θλιβερή εικόνα της διαφθοράς και της διαπλοκής στο χώρο της υγείας. Διαπιστώθηκε ότι ακόμη και σε μια περίοδο πρωτοφανούς οικονομικής κρίσεως ορισμένοι κοινωνικά ανέλγητοι συνεχίζουν αδιάστακτα να κερδοσκοπούν και μάλιστα στον ευαίσθητο τομέα της υγείας απέναντι σε εκείνους που δίνουν μάχη για τη ζωή και εκείνους που προσπαθούν να κρατήσουν ζωντανά τα ασφαλιστικά ταμεία....**Πρόκειται για κυκλώματα διαφθοράς που επιβάρυναν το Ελληνικό Δημόσιο και συνετέλεσαν στην κατάρρευση της Εθνικής Οικονομίας.** Πρόκειται για εταιρείες που ήταν στο απυρόβλητο αλλά και υπεράνω υποψίας λόγω της θέσεως ισχύος και πρόσβασης στον κρατικό μηχανισμό και της διεθνούς επιρροής που διαθέτουν. Οι δικτικές και δικαστικές αρχές δυστυχώς δεν κατέστη εφικτό να διερευνήσουν και να επιβάλλουν κυρώσεις σε πολυεθνικές εταιρείες που δωροδοκούσαν. **Ήρθε όμως το Ποινικό Τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ουάσιγκτον και επέβαλλε πρόστιμα 350 εκ. δολαρίων τον Απρίλιο του 2011 για δωροδοκία στην Ελλάδα. Τα ζητήματα αυτά αποτέλεσαν αντικείμενο της έκθεσης του Ο.Ο.Σ.Α. τον Ιούνιο του 2012. Πρόκειται για εταιρείες που δωροδοκούσαν Έλληνες λειτουργούς προκειμένου να προωθήσουν σε οργανισμούς του Ελληνικού Δημοσίου τα προϊόντα τους, φαρμακευτικά, ορθοπεδικά, ιατρικές συσκευές.... Ωστόσο όμως στην Ελλάδα οι ενδιάμεσοι και τελικοί αποδέκτες παρέμειναν ατιμώρητοι... Έτσι φτάσαμε στη χρεοκοπία, αφού οι περιπτώσεις αυτές διαφθοράς είναι εκείνες που προκάλεσαν τις μεγαλύτερες απώλειες εσόδων για την Εθνική οικονομία. Κατά τους πλέον μετριοπαθείς υπολογισμούς οι απώλειες αυτές ανέρχονται σε περισσότερα από 12 δις € το χρόνο.**».

Η κ. **Μπακογιάννη**, ο κ. **Αυγενάκης** και άλλοι βουλευτές ανέφεραν σε Επίκαιρη Ερώτησή τους στις 12-1-2011 προς τον τότε Υπουργό Υγείας: «Από 10ετίας βλέπουν το φως της δημοσιότητας καταγγελίες για κακοδιαχείριση και κατασπατάληση του δημοσίου χρήματος στον ευρύτερο Υγειονομικό χώρο...και ερωτούν πως και ποιοι διασφάλιζαν επί σειρά ετών την **ομαδική τύφλωση**» που

ευθύνεται για τον πολλαπλασιασμό του κόστους; Ποιοι πλούτισαν παράνομα και αν το κράτος προτίθεται να αξιώσει την επιστροφή του παράνομου πλουτισμού;».

Τέλος, ειδικά για τη διαφθορά επισημαίνεται (Χ. Δημόπουλου, Η Διαφθορά, με πρόλογο Ε. Βενιζέλου, 2005, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη): «Το παράδοξο είναι ότι τα τελευταία χρόνια, ενώ εντείνεται το ενδιαφέρον των ΜΜΕ γύρω από το θέμα, ενώ αυξάνει ο βαθμός κοινωνικής ευαισθησίας, ενώ ψηφίζονται και τίθενται σε ισχύ νέοι ποινικοί και διοικητικοί νόμοι, ενώ εισάγονται νέοι αυστηροί συνταγματικοί θεσμοί και εγκαθιδρύονται νέα ελεγκτικά όργανα δικαστικά ή διοικητικά, όπως οι ανεξάρτητες αρχές, το πρόβλημα της διαφθοράς διογκώνεται και διαχέεται. Το ίδιο ισχύει και για όλα τα ειδικότερα ή συγγενή ζητήματα: τη δωροδοκία, την παραοικονομία, το οργανωμένο έγκλημα κλπ.».

Εν προκειμένω, η προνομιακή υπέρ της εταιρίας Novartis πολιτική, διασφαλίστηκε και με άλλους τρόπους, όπως ήταν η επιλεκτική και κατά προτεραιότητα αποζημίωση φαρμάκων της Novartis και ο χαρακτηρισμός μεγάλου αριθμού φαρμάκων ως καινοτομικών, προκειμένου να διαφεύγουν τον έλεγχο των τιμών. Φιλική προς τις φαρμακευτικές εταιρίες και δη τη Novartis, ήταν η πολιτική της αδράνειας της Επιτροπής που είχε αναλάβει την διαπραγμάτευση των τιμών με προοπτική τη μείωση.

Η Ολομέλεια, όπως προαναφέρθηκε, έδωσε θετική απάντηση στο ερώτημα, κρίνοντας ότι, τα σκάνδαλα προκλητής ζήτησης και συναλλαγής στο χώρο του φαρμάκου, οδήγησαν τη χώρα σε δυσβάστακτη οικονομική επιβάρυνση και σε καταχρηστικές εκμεταλλεύσεις της φαρμακευτικής δαπάνης, συμβάλλοντας έτσι, στην κρίση και στη δυστυχία που έπληξε αυτόν τον τόπο. Θυμίζουμε ότι, η έκταση της διαφθοράς στο πεδίο της διαχείρισης των φαρμάκων, ήταν και είναι ευρέως γνωστή στην κοινωνία. Καθένας φτωχός, καθένας μεσοαστός έχουν από μία θλιβερή ιστορία να διηγηθούν. Εξάλλου, το αισθητό στους προϋπολογισμούς ύψος της ζημίας και οι ευρύτερες κοινωνικές του επιπτώσεις, καθιστούν εύλογη, θα λέγαμε μάλιστα αναπόφευκτη, τη γνώση των υπεύθυνων πολιτικών που άσκησαν καθήκοντα κατά την συγκεκριμένη περίοδο.

Πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι, εξ αρχής, η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή Προανακριτικής Εξέτασης, τέθηκε και πάλι αντιμέτωπη με τις ίδιες αντιρρήσεις, οι οποίες είχαν διατυπωθεί και ενώπιον της Ολομέλειας.

Έγινε λόγος, καταρχάς, για έλλειψη της σαφήνειας που πρέπει «να προσδιορίζει τις πράξεις ή τις παραλείψεις που σύμφωνα με το νόμο για την ευθύνη των Υπουργών είναι αξιόποινες και της μνείας των διατάξεων που παραβιάστηκαν», (άρθρο 154 παρ.3, εδάφιο Α' του Κανονισμού της Βουλής). Στην πραγματικότητα, η πρόταση δίωξης υιοθέτησε τις διατυπώσεις του διαβιβαστικού εγγράφου της Εισαγγελίας Διαφθοράς, χωρίς να μπορεί να τις υπερβεί πριν από μία διερευνητική διαδικασία. Εδώ σχετικά, χρειάζεται να τονιστούν τα ακόλουθα:

Με την προκαταρκτική εξέταση, επιδιώκεται η στοιχειοθέτηση των «επαρκών ενδείξεων» (άρθρο 43 παρ. 1 ΚΠΔ), δηλαδή του απολύτως αναγκαίου για την κίνηση της ποινικής δίωξης. Συνεπώς, η προκαταρκτική εξέταση τοποθετείται πριν από την ανάγκη για ύπαρξη επαρκών ενδείξεων. Ως εκ τούτου, η πρόταση δίωξης αρκεί να

περιγράφει μόνο το αξιόποιο των πράξεων, χωρίς να εισέρχεται σε ζητήματα βασιμότητας των σχετικών αναφορών, παρά μόνο για χάρη της διάκρισης από περιπτώσεις που είναι προφανώς αβάσιμες.

Θα μπορούσε να διατυπωθεί ότι, η προβλεπόμενη από το άρθρο 86 του Συντάγματος διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης, αποτελεί μέρος της συνολικής διαδικασίας εκκίνησης της ποινικής δίωξης Υπουργών, έχοντας αμιγώς κοινοβουλευτικό χαρακτήρα. Σαφώς διακρίνεται από το μέρος εκείνο της διαδικασίας, που έχει καθαρά ποινικό χαρακτήρα και το οποίο εκκινεί μόλις μετά την αποδοχή της πρότασης δίωξης από την πλειοψηφία της Βουλής.

Κατά την προσέγγιση αυτή, ως εσωτερικό έργο της Βουλής δεν μπορεί να ελεγχθεί από το Δικαστήριο στην επόμενη διαδικαστική-δικονομική φάση.

Η κρίση της Ολομέλειας της Βουλής καθώς και της Επιτροπής Προκαταρκτικής Εξέτασης, τοποθετούνται επομένως σε ένα ιδιαίτερα πρόδρομο στάδιο της ποινικής διαδικασίας, κατά το οποίο ακόμη δε μπορούν να διαγνωστούν επαρκείς ενδείξεις. Η Εισαγγελία Διαφθοράς βεβαίως, μαζί με το διαβιβαστικό της έγγραφο, απέστειλε και μεγάλο μέρος της σχετικής δικογραφίας, από την οποία και μπορούν να προκύψουν προκαταρκτικά κάποιοι συσχετισμοί προσώπων και πράξεων. Στο σκεπτικό του παρόντος Πορίσματος, στο μέρος που αφορά πραγματικά ζητήματα, μνημονεύεται ο σχετικός συσχετισμός.

Όπως θα δούμε παρακάτω, το παρόν Πόρισμα εξαντλείται στην άποψη περί αναρμοδιότητας της Βουλής για τη δίωξη των αναφερόμενων προσώπων και ενόψει τούτου αναγκαία ήταν η εξής περιγραφή: η περιγραφή του αξιοποίνου των αναφερομένων σχετικών πράξεων, ο συσχετισμός τους με τον χρόνο και τον τρόπο άσκησης των καθηκόντων των πολιτικών και επομένως και η αναφορά του χρόνου τέλεσης των σχετικών εγκλημάτων.

ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι, η προβλεπόμενη στο άρθρο 86 του Συντάγματος διαδικασία στηρίζει την εφαρμογή της σε κανόνες που εντάσσονται σε δύο τεμνόμενους εννοιολογικούς κύκλους.

Αφενός στην αναλογική εφαρμογή των κανόνων της προκαταρκτικής εξέτασης κατά την ποινική δικονομία και αφετέρου στην εφαρμογή κοινοβουλευτικών διαδικαστικών κανόνων, κατεξοχήν του Κανονισμού της Βουλής, με δεδομένη την κοινοβουλευτική διάσταση της διαδικασίας.

Από τη μία πλευρά έχουμε τις γενικές διατάξεις του κοινού ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας, σύμφωνα με τις οποίες τη δίωξη και εκδίκαση των εν λόγω αδικημάτων αναλαμβάνει η τακτική δικαιοσύνη. Οι ειδικές διατάξεις για υπαλλήλους δείχνουν ότι για τον κοινό νομοθέτη, ορισμένα από τα αδικήματα αυτά είναι σοβαρά, όταν τελούνται από υπαλλήλους ή λειτουργούς, οι οποίοι έχουν αυξημένη ευθύνη προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και συμμόρφωσης με τους κανόνες της ηθικής και πολιτικής δεοντολογίας. Από την άλλη, έχουμε ειδικές διατάξεις οι οποίες περιορίζουν την ισχύ των παραπάνω, δημιουργώντας ένα

εξαιρετικά προστατευτικό πλέγμα, για αδικήματα που τελούνται από Υπουργούς. Αυτό το πλέγμα προστασίας αποτελείται από το άρθρο 86 του Συντάγματος, το νόμο περί ευθύνης Υπουργών (ν.3126/2003 όπως τροποποιήθηκε με τον ν.3961/2011) και τις συναφείς διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι:

α) η ανάληψη της ποινικής δίωξης από τη Βουλή και όχι από τους τακτικούς δικαστές. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, μόνο η Βουλή μπορεί να ασκήσει δίωξη κατά Υπουργών για αδικήματα που τέλεσαν «κατά την άσκηση των καθηκόντων τους».

β) η σύντομη αποσβεστική προθεσμία. Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την αποκλειστική της αρμοδιότητα, μέχρι το τέλος της Δεύτερης Συνόδου της Περιόδου μετά την τέλεση του αδικήματος (το πολύ δύο χρόνια μετά τις εκλογές που ακολουθούν την τέλεση του αδικήματος). Η εξαιρετικά σύντομη αυτή αποσβεστική προθεσμία, οδηγεί στην άρση του αξιοποίνου και σε αδυναμία εξέτασης και δίωξης πιθανών αδικημάτων. Ας σημειωθεί ότι καμία ευρωπαϊκή νομική τάξη δεν έχει τόσο σύντομες αποσβεστικές προθεσμίες, και αυτό αφορά και σε εκείνες τις χώρες που αναμινγνούν τη Βουλή στη δίωξη Υπουργών.

Οι διατάξεις αυτές έχουν διαμορφώσει ένα νομικό καθεστώς, που αποκλίνει από τις γενικές ρυθμίσεις του ποινικού δικαίου και την ποινική δικονομία και προστατεύει το πολιτικό προσωπικό. Η διαφορά αυτή μεταξύ των γενικών διατάξεων του ποινικού δικαίου και των ειδικών διατάξεων που αφορούν Υπουργούς, βρίσκεται στην καρδιά των ερμηνευτικών, διαδικαστικών και πραγματικών προβλημάτων, που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η Επιτροπή.

Η παραπάνω ανάγκη συνδυασμού δύο διαδικαστικών πλαισίων εξηγεί και την απόφαση της παρούσας Επιτροπής να καλέσει τα αναφερόμενα πρόσωπα ενώπιόν της, να παράσχουν εξηγήσεις.

Κατά την ποινική δικονομία, η πρόσκληση των κατηγορουμένων για απολογία, λαμβάνει χώρα στο τέλος της τακτικής ανακριτικής διαδικασίας. Αν θα διεκδικούσε εφαρμογή μόνο ο συγκεκριμένος ποινικός δικονομικός κανόνας, η πρόσκληση αυτή προς τους αναφερόμενους θα έπρεπε να λάβει χώρα μόνο μετά το πέρας της ερευνητικής διαδικασίας (εξέταση μαρτύρων και λοιπών αποδεικτικών μέσων). Ενόψει όμως του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα της προκαταρκτικής εξέτασης, δεν μπορεί παρά να εφαρμόζεται ως ειδική η διάταξη του άρθρου 156 παρ. 4 του Κανονισμού της Βουλής, η οποία προβλέπει την κλήση των εμπλεκόμενων προσώπων, προκειμένου να παράσχουν εξηγήσεις κατά την προκαταρκτική εξέταση. Η Επιτροπή έκρινε ότι, η διάταξη του άρθρου 156 παρ. 4 πρέπει να εφαρμοστεί επιπλέον λόγω του δικαιοκρατικού της χαρακτήρα: ενώπιον μίας κρίσης, η οποία θα είναι καθοριστική για τη διαδικασία και ενδεχομένως, για την έκβαση της υποθέσεως, είναι εύλογο να έχουν δικαίωμα έκφρασης γνώμης και οι εμπλεκόμενοι.

Τυπικά, η πρόσκληση αυτή δεν μπορεί να αξιολογηθεί θεσμικά, παρά μόνο στο πλαίσιο της κοινοβουλευτικής διαδικασίας. Από ουσιαστική άποψη, εξάλλου, μόνο επωφελής μπορεί να είναι για τους εμπλεκόμενους. Στην χειρότερη περίπτωση

είναι αδιάφορη για τα συμφέροντά τους και αυτό επιβεβαίωσε η άρνησή τους -εκτός του Ευάγγελου Βενιζέλου- να προσέλθουν να καταθέσουν.

Οι εργασίες της παρούσας Επιτροπής προχώρησαν, όπως είναι γνωστό, παρά τις απουσίες-παραιτήσεις μελών της που πρόσκεινται σε κόμματα της αντιπολίτευσης. Οι απουσίες αυτές δεν δημιούργησαν τυπικό ελάττωμα, αφού οι συνεδριάσεις διέπονται από το ρυθμιστικό πλαίσιο του Κανονισμού της Βουλής.

Από ουσιαστική άποψη, ωστόσο, πρέπει να καταγραφούν τα εξής:

Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προανακριτικής εξέτασης έχει κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος δικαιοδοτικές αρμοδιότητες και χαρακτηριστικά. Καλείται να κρίνει με δικαιοδοτικούς όρους και εγγυήσεις θέματα ποινικής ευθύνης, δηλαδή δικαιικά. Αυτό ισχύει σε αντίθεση με ό,τι αφορά τις προβλεπόμενες από τα άρθρα 144 επ. του Κανονισμού της Βουλής εξεταστικές επιτροπές, οι οποίες καλούνται να εξετάσουν θέματα δημοσίου συμφέροντος, επιτελώντας μία πολιτική λειτουργία. Ο δικαιοδοτικός χαρακτήρας της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, καθιστά σαφές ότι τα μέλη της τα ίδια επιτελούν δικαιοδοτικό έργο. Επομένως, η παραίτηση ή η συνειδητή διαρκής απουσία τους από τις συνεδριάσεις, αντιβαίνει στο λειτουργικό χαρακτήρα της αποστολής της. Με δύο λόγια, τα μέλη αυτά, συμμετέχοντας, δεν ασκούν απλώς δικαίωμα αλλά ανταποκρίνονται σε καθήκον. Η παραίτησή τους είναι τόσο ανεπίτρεπτη όσο θα ήταν η αρνησιδικία, η δήλωση παραίτησης δικαστών από τα καθήκοντά τους στην έδρα σε συγκεκριμένη δίκη.

Ας σημειωθεί τέλος, ότι η Επιτροπή Προκαταρκτικής Εξέτασης τήρησε με ευλάβεια το τεκμήριο αθωότητας, αποφεύγοντας τους χαρακτηρισμούς (π.χ. ως κατηγορουμένων, ενόχων κλπ) των αναφερόμενων προσώπων και αποφασίζοντας τη μυστικότητα των εργασιών της. Με λύπη της σημειώνει, πάντως, το φαινόμενο της διαρροής προς τον Τύπο, ορισμένων σχετικών πληροφοριών.

Τέλος, οφειλόμενη είναι η απάντησή μας στο επαναλαμβανόμενο ερώτημα -αντίρρηση στελεχών της αντιπολίτευσης, γιατί άραγε η Ολομέλεια της Βουλής και η παρούσα Βουλή ασχολήθηκαν με την κατηγορία για νομιμοποίηση παράνομων εσόδων, τη στιγμή που στο διαβιβαστικό έγγραφο της Εισαγγελίας Διαφθοράς δεν γίνεται σχετική μνεία.

Στην πραγματικότητα, η αρμοδιότητα της Βουλής, να ασχοληθεί με τη δίωξη κυβερνητικών παραγόντων κατά το άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος, ισχύει ανεξαρτήτως οποιασδήποτε διαβίβασης από τη δικαιοσύνη. Η Βουλή έχει την εξουσία και την υποχρέωση να επιλαμβάνεται σχετικών υποθέσεων, χωρίς άλλες προϋποθέσεις, πέρα από τις ουσιαστικές που αναφέρονται στο ίδιο το κείμενο του άρθρου 86 παρ. 1. Στην προκειμένη περίπτωση, η ύπαρξη ενδείξεων για την τέλεση πράξεων νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, προκύπτει όχι από το διαβιβαστικό έγγραφο αλλά από την ίδια τη δικογραφία, την οποία υπέβαλε η Εισαγγελία προς τη Βουλή προς εκτίμηση και κρισιολόγηση. Ως εκ τούτου, η παρούσα Επιτροπή έκρινε ότι οφείλει να λάβει υπόψη της τις σχετικές ενδείξεις, αποφαινόμενη για την αρμοδιότητά της ή μη.

NOMIKA ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος:

«1. Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων.

2. Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο. Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

3. Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφαση της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητα της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος.

Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφαση της ή να αναστέλλει τη δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.

4. Αρμόδιο για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι, ως ανώτατο δικαστήριο, Ειδικό Δικαστήριο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από έξι μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και επτά μέλη του Αρείου Πάγου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου κληρώνονται, μετά την άσκηση δίωξης, από τον Πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής, μεταξύ των μελών των δύο ανώτατων αυτών δικαστηρίων, που έχουν διορισθεί ή προαχθεί στο βαθμό που κατέχουν πριν από την υποβολή πρότασης για άσκηση δίωξης.

Του Ειδικού Δικαστηρίου προεδρεύει ο ανώτερος σε βαθμό από τα μέλη του Αρείου Πάγου που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοϊσβαθμών ο αρχαιότερος.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου της παραγράφου αυτής λειτουργεί Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου. Τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι και μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου. Με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου ορίζεται ένα από τα μέλη του που ανήκει στον Άρειο Πάγο ως ανακριτής. Η προδικασία λήγει με την έκδοση βουλεύματος.

Καθήκοντα εισαγγελέα στο Ειδικό Δικαστήριο και στο Δικαστικό Συμβούλιο της παραγράφου αυτής ασκεί μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της

παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου ενώ το δεύτερο εδάφιο και για τον εισαγγελέα.

Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί, όπως νόμος ορίζει.

5. Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά δίωξη κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορούν να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας».

Ιστορική αναδρομή

Την ερμηνεία και την κατανόηση της παραπάνω ρύθμισης, διευκολύνει μία επισκόπηση της συνταγματικής ιστορίας.

Στην Ελλάδα, μία ρύθμιση περί ευθύνης Υπουργών υιοθετήθηκε ήδη από το Σύνταγμα της Επιδαύρου (1822), ένα χρόνο μετά από το Σύνταγμα του Άστρους (1823), ενώ το Σύνταγμα της Τροιζήνας (1827) όριζε ότι η Βουλή, αν αποδεχόταν ότι έπρεπε να διεξαχθεί δίκη, μετασχηματιζόταν σε δικαστήριο που δικάζε τους Γραμματείς της Επικράτειας. Ο θεσμός υιοθετείται και στο Σύνταγμα του 1844 (άρθρο 83), του 1864 καθώς και σε όλα τα μετέπειτα Συντάγματα. Η υιοθέτηση ενός τέτοιου θεσμού ήδη από τα Επαναστατικά Συντάγματα ήταν μεν για την εποχή της επαναστατικής και διαπαιδαγωγικής, αλλά συγχρόνως συνιστούσε και μια άρρητη προνομιακή μεταχείριση των κρατούντων. Έτσι, στο 19^ο αιώνα η ανάθεση της διώξεως στη Βουλή κατά τον Ν. Ι. Σαρίπολο «είναι το συμπλήρωμα της νομοθετικής εξουσίας ης μεταλαμβάνει η Βουλή, διότι ως ουδέν το νομοθετεί, αν μη είχαν ο νομοθέτης το δικαίωμα του επιτηρείν την εκτέλεσιν των παρ' αυτού ψηφισθέντων νόμων, νεκρόν δε το δικαίωμα τούτο ήθελε μείνει, αν μη είχαν η Βουλή το δικαίωμα του κατηγορείν τους τεταγμένους προς εκτέλεσιν των δεδομένων τη νομοθετική αρχή υπουργούς» (Σαρίπολος, 1851, 457, από Ν. Σοϋλεντάκη, στο Φ. Σπυρόπουλος, Ξ. Κοντιάδης, Χ. Ανθόπουλος, Γ. Γεραπετρίτης, *Σύνταγμα-κατ' άρθρο ερμηνεία*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σς. 1326-1327). Ωστόσο, σε όλο τον 19^ο αιώνα, δεν υπάρχει συνέχεια ως προς το σώμα της εκδίκασης των σχετικών υποθέσεων: άλλοτε μεν ήταν αυτό πολιτικό όργανο (Γερουσία), άλλοτε δε δικαστήριο (συνήθως Ειδικό Δικαστήριο).

Είναι αυτονόητο ότι ο θεσμός αυτός, με όλες τις ιστορικές αλλά και γενετικές αντιφάσεις του, δημιούργησε **αντιφατικά αποτελέσματα**. Αντί να αποτελέσει κυρίως **θεσμική εγγύηση** λειτουργίας του κράτους και όπλο **εγγύησης της Δημοκρατίας**, διασφαλίζοντας ότι δεν θα διαιωνίζονται οι απορίες για την τιμιότητα των πολιτικών, χρησιμοποιήθηκε πολλές φορές, είτε ως όπλο εξόντωσης των πολιτικών αντιπάλων (ταραγμένες περίοδοι της πολιτικής Ιστορίας) είτε ως κάλυψη για την **ανοχή στη μη ευθύνη (ατιμωρησία) των Υπουργών** (κατεχοχήν προίωσης της Μεταπολίτευσης). Έτσι, αν από το 1917 (Εθνικός Διχασμός) και μέχρι το 1975 θα λέγαμε ότι αποτέλεσε, πολλές φορές, εργαλείο πίεσης των πολιτικών αντιπάλων, από τη Μεταπολίτευση και μετά, αρκετές φορές λειτούργησε ως ένα εξαιρετικό, προνομιακό καθεστώς προστασίας των πολιτικών προσώπων. Τελικά, σε

όλη την κοινοβουλευτική Ιστορία της χώρας, λίγες φορές δικάστηκαν πολιτικά πρόσωπα για ποινικά αδικήματα. Ήδη από τον 19^ο αιώνα ελάχιστα πολιτικά πρόσωπα παραπέμφθηκαν σε δίκη. Βλ. Σούλεντάκης, *Υπουργοί στο Ειδικό Δικαστήριο (1821-2000)*, Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2005, σ. 104 κ.ε. Μόνο από τα έτη 2009-2013 είχαν διαβιβαστεί στη Βουλή 136 δικογραφίες για εμπλοκή πολιτικών προσώπων σε ποινικά αδικήματα. Στο διάστημα αυτό, μόνο εναντίον του Γ. Παπακωνσταντίνου αποφάσισε η Βουλή να κινήσει ποινική δίωξη. Στην ιστορία της μεταπολίτευσης, καθοριστική για την πολιτική ζωή του τόπου ήταν η «υπόθεση Κοσκωτά».

ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΝΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Α. Δωροληψία

Το προστατευόμενο έννομο αγαθό των σχετικών εγκλημάτων της δωροληψίας και δωροδοκίας, αποτελεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στην ακεραιότητα της υπό των υπαλλήλων άσκησης των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, εμπιστοσύνη, η οποία αποτελεί υπαρκτικό στοιχείο της υπηρεσίας (Βλ. Ηλ. Γάφος, *Ποινικών Δίκαιον – Ειδικόν Μέρος*, τ. Γ έκδ. 1978, σελ. 7). Ήδη από την εισηγητική έκθεση του ν. 1738/1987 αναφέρονται «...η ανάγκη τόνωσης του αισθήματος ευθύνης αυτών που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα και την τόνωση του αισθήματος ασφαλείας και εμπιστοσύνης του λαού στην καθαρότητα αυτής της διαχείρισης.».

Το άρθρο 7 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζει ότι «Έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της. Ποτέ δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που προβλεπόταν κατά την τέλεση της πράξης». Εξάλλου, με το άρθρο 2 παρ.1 του ΠΚ, καθιερώνεται η αρχή της αναδρομικότητας του επεικέστερου νόμου, αφού ορίζεται με αυτό ότι «Αν από την τέλεση της πράξης έως την αμετάκλητη εκδίκαση της ίσχυσαν δύο ή περισσότεροι νόμοι, εφαρμόζεται αυτός που περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις». Ως ηπιότερος νόμος κατά την έννοια του ως άνω άρθρου 2 παρ. 1 ΠΚ, θεωρείται εκείνος, ο οποίος, όπως ίσχυσε, περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις. Προς τούτο γίνεται σύγκριση των περισσοτέρων αυτών διατάξεων, όπως ισχύουν, με το σύνολο των προϋποθέσεων τους. Εάν από τη σύγκριση αυτή προκύψει ότι ο κατηγορούμενος, όπως κατηγορείται, επιβαρύνεται το ίδιο από όλους τους νόμους, τότε εφαρμοστέος είναι ο νόμος που ίσχυσε κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης, διαφορετικά εφαρμόζεται ο νεότερος επεικέστερος νόμος.

Κατόπιν των παραπάνω και δεδομένου ότι τα εμπλεκόμενα πολιτικά πρόσωπα στη συγκεκριμένη υπόθεση άσκησαν δημόσια εξουσία κατά τη διάρκεια των χρονικά προσδιορισμένων θητειών τους, οι οποίες εμπίπτουν σε ευρύτερη χρονική περίοδο από το 2006 έως τον Ιανουάριο 2015, διάστημα κατά το οποίο ίσχυαν διαφορετικές τυποποιήσεις των άρθρων 235, 236 και 159 ΠΚ, κρίνεται σκόπιμο να παρατεθούν οι σημαντικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες και οι σχετικές ρυθμίσεις που επέφεραν.

Α) Ν. 4258/2014 άρθρο 32

1. α. Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 159, στην παράγραφο 1 του άρθρου 159Α στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 235, στην παράγραφο 1 του άρθρου 236, στην παράγραφο 1 του άρθρου 237 και στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 237Β του Ποινικού Κώδικα, οι λέξεις «οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα» και «οποιασδήποτε φύσης ωφελήματος» αντικαθίστανται με τις λέξεις «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα» και «οποιασδήποτε φύσης αθέμιτου ωφελήματος» κατά περίπτωση.

β. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 235 και στην παράγραφο 2 του άρθρου 235 του Ποινικού Κώδικα, οι λέξεις «ή το ωφέλημα» αντικαθίστανται με τις λέξεις «ή το αθέμιτο ωφέλημα».

2. α. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 159Α, στην παράγραφο 3 του άρθρου 235 και στην παράγραφο 3 του άρθρου 237 του Ποινικού Κώδικα, οι λέξεις «τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών» αντικαθίστανται με τις λέξεις «τιμωρείται με φυλάκιση».

β. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 235 και στην παράγραφο 3 του άρθρου 236 του Ποινικού Κώδικα, οι λέξεις «τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών» και «τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών» αντικαθίστανται με τις λέξεις «τιμωρούνται με φυλάκιση» και «τιμωρείται με φυλάκιση» αντίστοιχα.

Β) Ν. 4254/2014

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ ΙΕ.4: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 159 Π.Κ.

Το άρθρο 159 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 159

Δωροληψία πολιτικών αξιωματούχων

1. Ο Πρωθυπουργός, το μέλος της κυβέρνησης, ο υφυπουργός, ο περιφερειάρχης, ο αντιπεριφερειάρχης ή ο δήμαρχος, που ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, ως αντάλλαγμα για ενέργεια του ή παράλειψη, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στην εκτέλεση των καθηκόντων του, τιμωρείται με κάθειρξη και χρηματική ποινή από 15.000 έως 150.000 ευρώ.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρείται το μέλος της Βουλής, των συμβουλίων τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιτροπών τους που σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία η οποία διενεργείται από τα ως άνω σώματα ή επιτροπές δέχεται την παροχή ή υπόσχεση οποιασδήποτε φύσης ωφελήματος, για τον εαυτό του ή για άλλον, ή ζητεί τέτοιο ως αντάλλαγμα για να μη λάβει μέρος στην εκλογή ή ψηφοφορία, για να υποστηρίξει ορισμένο θέμα προς ψήφιση ή για να ψηφίσει με ορισμένο τρόπο.

3. Οι παράγραφοι 1 και 2 εφαρμόζονται και όταν η πράξη τελείται από μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 238, 263 παρ. 1 και 263B παράγραφοι 2 έως 5 έχουν εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.5: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 159Α ΣΤΟΝ Π.Κ.

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.6: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 235 Π.Κ.

Το άρθρο 235 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 235

Δωροληψία υπαλλήλου

1. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή μέσω τρίτου, για τον εαυτό του ή για άλλον, οποιασδήποτε φύσης ωφέλημα, ή αποδέχεται την υπόσχεση παροχής τέτοιου ωφελήματος, για ενέργεια ή παράλειψη του σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 10.000 έως 100.000 ευρώ.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου αντίκειται στα καθήκοντα του, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ. Αν ο υπαίτιος τελεί την πράξη του προηγούμενου εδαφίου κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δεκαπέντε ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ.

3. Υπάλληλος ο οποίος ζητεί ή λαμβάνει, για τον εαυτό του ή για άλλον, αθέμιτη παροχή περιουσιακής φύσης, επωφελούμενος από την ιδιότητα του, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

4. Προϊστάμενοι υπηρεσιών ή επιθεωρητές ή πρόσωπα που έχουν την εξουσία λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε υπηρεσίες του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων που απαριθμούνται στο άρθρο 263Α τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη, αν από αμέλεια, κατά παράβαση συγκεκριμένου υπηρεσιακού καθήκοντος, δεν απέτρεψαν πρόσωπο που τελεί υπό τις εντολές τους ή υπόκειται στον έλεγχο τους από την τέλεση πράξης των προηγούμενων παραγράφων.»

ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΕ.12: ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟΥ 263Α Π.Κ.

2. Για την εφαρμογή των άρθρων 235 παράγραφοι 1 και 2 και 236 ως υπάλληλοι θεωρούνται και:

α) οι λειτουργοί ή άλλοι υπάλληλοι με οποιαδήποτε συμβατική σχέση, κάθε δημόσιου διεθνούς ή υπερεθνικού οργανισμού στον οποίο η Ελλάδα είναι μέλος, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο είναι εξουσιοδοτημένο από τον εν λόγω οργανισμό να ενεργεί εκ μέρους του.

β) τα μέλη κοινοβουλευτικών συνελεύσεων διεθνών ή υπερεθνικών οργανισμών, στους οποίους η Ελλάδα είναι μέλος,

γ) όσοι ασκούν δικαστικά καθήκοντα ή καθήκοντα διαιτητή σε διεθνή δικαστήρια, των οποίων η δικαιοδοσία αναγνωρίζεται από την Ελλάδα,

δ) οποιοδήποτε πρόσωπο ασκεί δημόσιο λειτούργημα ή υπηρεσία για ξένη χώρα, συμπεριλαμβανομένων των δικαστών, ενόρκων και διαιτητών και

ε) τα μέλη των κοινοβουλίων και συνελεύσεων τοπικής αυτοδιοίκησης άλλων κρατών.

3. Για την εφαρμογή του άρθρου 237 ως δικαστικοί λειτουργοί θεωρούνται και τα μέλη του Δικαστηρίου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

Γ) Ν. 4139/2013 Άρθρο 68

Το άρθρο 235 του Ποινικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 235 Παθητική δωροδοκία

1. Υπάλληλος, ο οποίος, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υπόσχεση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντα του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, καθώς και υποχρεωτική χρηματική ποινή ίση με το πενηκονταπλάσιο του ωφελήματος και μέχρι το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ. Σε περίπτωση ωφελήματος μη αποτιμητού σε χρήμα, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι κατώτερη από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ ούτε ανώτερη από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ.

2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ ή αν ο δράστης έχει την ιδιότητα του υπαλλήλου του Υπουργείου Οικονομικών επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών, καθώς και υποχρεωτική χρηματική ποινή, η οποία δεν μπορεί να είναι κατώτερη από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ ούτε ανώτερη από πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

3. Δεν συνιστά δωροδοκία η απλή υλική παροχή προς έκφραση ευγνωμοσύνης.» (με το ν. 4198/2013 η παράγραφος 3 του 235 ΠΚ καταργείται).

Δ) Ν. 3666/2008 άρθρο δεύτερο

1. Τα άρθρα 159, 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα (π.δ. 283/1985 ΦΕΚ 106 Α) αντικαθίστανται ως εξής:

«Άρθρο 159

Δωροδοκία

1. Όποιος σχετικά με κάποια εκλογή ή ψηφοφορία που διενεργείται από τη Βουλή ή κάποια επιτροπή της ή από νομαρχιακό, δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιτροπή κάποιου από αυτά, προτείνει, παρέχει ή υπόσχεται σε βουλευτή ή σε σύμβουλο των παραπάνω συμβουλίων ή σε μέλος των επιτροπών αυτών δώρα ή οποιαδήποτε άλλα ωφελήματα που δεν του οφείλονται ως αντάλλαγμα για να μην λάβουν μέρος στην εκλογή ή στην ψηφοφορία ή για να ψηφίσουν με ορισμένο τρόπο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Με την ίδια ποινή τιμωρούνται οι βουλευτές ή οι σύμβουλοι ή τα μέλη επιτροπών που σχετικά με κάποια από τις εκλογές ή ψηφοφορίες της παρ. 1 αυτού του άρθρου δέχονται την παροχή ή υπόσχεση δώρων ή άλλων ωφελημάτων που δεν τους οφείλονται ή απαιτούν τέτοια ως αντάλλαγμα για να μην λάβουν μέρος στην εκλογή ή ψηφοφορία ή για να ψηφίσουν με ορισμένο τρόπο.

3. Επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών στον υπαίτιο των πράξεων των παραγράφων 1 και 2, αν η αξία των δώρων, ωφελημάτων ή ανταλλαγμάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ».

"4. Οι διατάξεις των άρθρων 238, 263 παρ. 1 και 263B έχουν εφαρμογή και στα εγκλήματα των προηγούμενων παραγράφων."

*** Το άρθρο 159 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο δεύτερο παρ.1 Ν.3666/2008 (ΦΕΚ Α' 105/10.06.2008), η δε παρ.4 προστέθηκε με το άρθρο 14 παρ.2 Ν.3849/2010, ΦΕΚ Α 80/26.5.2010.

«Άρθρο 235

Παθητική δωροδοκία

1. Υπάλληλος, ο οποίος, κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υπόσχεση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψη του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντα του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Αν η αξία των ωφελημάτων υπερβαίνει το συνολικό ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι δέκα ετών."

4. Το άρθρο τρίτο του ν. 2803/2000 (ΦΕΚ 48 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο τρίτο

Δωροδοκία

1. Οι υπαίτιοι των πράξεων της παθητικής και ενεργητικής δωροδοκίας υπαλλήλου, που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3 του από 27.9.1996 Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κυρώνεται με το νόμο αυτόν, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών τιμωρούνται αν η αξία των δώρων υπερβαίνει το ποσό των εβδομήντα τριών χιλιάδων (73.000) ευρώ.

3. Στις περιπτώσεις αυτές το δικαστήριο διατάσσει τη δήμευση των δώρων που δόθηκαν ή της αξίας τους."

5. Η διάταξη του άρθρου πέμπτου του ν. 3560/2007 (ΦΕΚ 103 Α) αντικαθίσταται ως εξής:

"Άρθρο πέμπτο

3. Η διάταξη του άρθρου 238 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται και στα αδικήματα του παρόντος άρθρου."

7. α) Στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 2225/1994 προστίθενται τα εξής: πριν από το άρθρο 168 παρ. 1 "159 παρ. 3", πριν από το άρθρο 264 παρ. β' "235 περ. β', 236 περ. β', 237 περιπτώσεις β' των παραγράφων 1 και 2" και πριν από το άρθρο 374 "342 παρ. 1 και 2, 348, 348Α παρ. 3".

Από τις ρυθμίσεις που παρατέθηκαν παραπάνω και με εκτίμηση των τάσεων για διεθνοποίηση του κατασταλτικού πλαισίου για τη δωροδοκία, προκύπτουν τα εξής:

τα αδικήματα της δωροδοκίας διεθνοποιούνται μετά το 2000, με τους νόμους 2803/2000, 3560/2007 και υποστηρίζεται ότι έτσι ξεπερνιέται η εθνοκεντρική αντίληψη, σύμφωνα με την οποία αντικείμενο προστασίας είναι η εθνική δημόσια λειτουργία και άρα μόνο ο εθνικός υπάλληλος (Ν.Μπιτζιλέκης, Η σύγχρονη διαμόρφωση των εγκλημάτων δωροδοκίας κατά τον Ποινικό Κώδικα σε ΕΝΟΒΕ σελ. 157).

Με το ν. 3663/2008 με αφορμή την κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς, τροποποιήθηκαν εκ νέου οι περί δωροδοκίας διατάξεις του ΠΚ. Η βασική αλλαγή που επέφερε ήταν η επαναφορά του αξιοποίνου χάριν τελειωμένων υπηρεσιακών ενεργειών, η οποία είχε καταργηθεί πριν 8 χρόνια και η καθιέρωση διακεκριμένης κακουργηματικής μορφής δωροδοκίας της οποίας η αξία ωφελημάτων υπερέβαινε τις 73.000 ευρώ, ποσό το οποίο αναπροσαρμόστηκε με το ν. 4055/2012 σε 120.000 ευρώ. Στη συνέχεια με το Ν. 4139/2013 προβλέφθηκε ότι δεν συνιστά δωροδοκία η απλή υλικά παροχή προς

έκφραση ευγνωμοσύνης, διάταξη που καταργήθηκε στη συνέχεια με το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 4198/2013.

Τις σημαντικότερες ωστόσο αλλαγές επέφερε ο ν. 4254/2014, όπου πλέον προβλέφθηκε ότι η εξαγοραζόμενη ενέργεια δεν είναι απαραίτητο να εμπίπτει στο πεδίο των καθηκόντων του υπαλλήλου αλλά αρκεί να βρίσκεται *σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του*. Παράλληλα τυποποιήθηκε σε αδίκημα παθητικής δωροδοκίας και η καλλιέργεια κλίματος χωρίς σύνδεση ανάμεσα στην παράνομη συναλλαγή και σε συγκεκριμένη ενέργεια. Η δωροληψία, σύμφωνα με το άρθρο 235 παρ. 2 ΠΚ όσο και η δωροδοκία κατ' άρθρο 236 παρ.2, τιμωρούνται πλέον αυστηρότερα ως κακουργήματα, όταν αντικείμενο της παράνομης συναλλαγής είναι μία παράνομη υπηρεσιακή ενέργεια του υπαλλήλου. Έτσι, η δωροληψία μπορεί να αφορά μία νόμιμη ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου (235 παρ. 1 ΠΚ) όσο και όταν αντικείμενο της συναλλαγής είναι μία παράνομη υπηρεσιακή ενέργεια (άρθρο 235 παρ. 2). Και για τις ανωτέρω δύο περιπτώσεις προβλέπονται διακεκριμένες μορφές όταν τελούνται κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας. Δεν προβλέπονται όμως αντίστοιχες διακεκριμένες μορφές για τα αδικήματα της δωροδοκίας υπαλλήλου (236 παρ. 1,2 ΠΚ).

Τέλος στις καινοτομίες του ν. 4254/2014 εντάσσεται η προσθήκη του κακουργήματος δωροληψίας με δράστη πρόσωπο που ασκεί εκτελεστική εξουσία στο άρθρο 159 παρ. 1 ΠΚ.

Β. Νομιμοποίηση Εσόδων από παράνομη δραστηριότητα

Κατά το άρθρο 2 παρ. 2 α', γ' και δ' του Ν. 3691/2008 (περί πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), «2. Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) που προβλέπονται στο άρθρο 3, αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις: α) Η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του..., γ) Η απόκτηση και κατοχή ... περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης... του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα...», ενώ κατά το άρθρο 3 περ. κ' του ίδιου ως άνω Νόμου, ως «βασικό αδίκημα» νομιμοποίησης νοείται, μεταξύ άλλων, «...και κ) κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος». Αναφορικά δε με την υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος αυτού, ορίζεται στην παρ. 5 του άρθρου 2 του ίδιου ως άνω Νόμου ότι «η γνώση, η πρόθεση ή ο σκοπός που απαιτούνται ως *στοιχεία* του πραγματικού των αδικημάτων των παραγράφων 2 και 3 μπορούν να συνάγονται και από τις συντρέχουσες πραγματικές περιστάσεις». Τέλος, κατά το άρθρο 45 παρ. 1.α.' και γ' του Ν. 3691/2008 «1. α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από

είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ...γ. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα...». Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων καθώς και των διατάξεων του Ν. 2331/1995 και του Ν. 3425/2005, προκύπτουν τα εξής:

1) ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες νοείται η διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται ως νόμιμη [ΑΠ 1646/2008 ΠΛογ 2008/618]. Η διαδικασία της νομιμοποίησης εσόδων ακολουθεί τρεις βασικές φάσεις: α) τη φάση της «τοποθέτησης» (placement), κατά την οποία ο δράστης τοποθετεί τα χρήματα που προέρχονται από παράνομη δραστηριότητα ως επένδυση στο γενικότερο οικονομικό σύστημα, (λ.χ. σε χρηματοοικονομικό οργανισμό ή σε υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα με τη χρησιμοποίηση συνήθως off-shore εταιριών), β) τη φάση της «στρωματοποίησης» (layering), κατά την οποία ο δράστης επιχειρεί με σειρά κινήσεων και συναλλαγών (λ.χ. σπάσιμο του αρχικού ποσού σε μικρότερα, παρεμβολή πολλών λογαριασμών και πολλών συναλλαγών κλπ) να απομακρύνει τα ίχνη των κεφαλαίων από την αρχική τους προέλευση και, έτσι, να μεταμφιέσει τις αληθείς πηγές τους, εμποδίζοντας τον εντοπισμό τους από τα εκάστοτε ελεγκτικά όργανα και γ) τη φάση της «ενσωμάτωσης ή ολοκλήρωσης» (integration), κατά την οποία ο δράστης επανατοποθετεί τα κεφάλαια σε κλάδους νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας, όπως λ.χ. σε επιχειρηματικές / εμπορικές δραστηριότητες, σε αγορά ακινήτων ή πολυτελών αγαθών κλπ, έτσι ώστε τα εν λόγω κεφάλαια να επιστρέφουν στο χρηματοοικονομικό σύστημα ως καθ' όλα νόμιμα κεφάλαια [βλ. Π. Τσιρίδη, Ο νέος Νόμος για το ξέπλυμα χρήματος (Ν 3691/2008), 2009, σελ. 55-56].

Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνιστά έγκλημα υπαλλακτικώς μικτό και σκοπού (έγκλημα με υπερχειλή υποκειμενική υπόσταση), ο οποίος συνίσταται στην επιδίωξη της απόκρυψης ή της συγκάλυψης, της προέλευσης της περιουσίας ή της παροχής συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται σε εγκληματικές δραστηριότητες προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του [ΑΠ 1611/2007 ΠοινΧρ ΝΗ/527], η δε τέλεση του βασικού εγκλήματος αποτελεί στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος της νομιμοποίησης [ΑΠ 1433/2008 ΠραξΛογΠΔ 2008/620, ΑΠ 1432/2008 ΠοινΔικ 2009/367, ΣυμβΕφΘεσ 375/2006 ΠραξΛογΠΔ 2006/350].

2) Ως βασικό αδίκημα νομιμοποίησης, περαιτέρω, τυποποιείται, πέραν των 17 ειδικά στο νόμο μνημονευόμενων εγκληματικών υποστάσεων, και μια 18^η γενική κατηγορία, η οποία δεν προσδιορίζεται ειδικά και συγκεκριμένα αλλά περιλαμβάνει «και κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος».

Κατά μία συσταλτική θεώρηση της παραπάνω ρύθμισης, βασικό έγκλημα μπορεί να είναι αποκλειστικά και μόνον αυτό που περιλαμβάνει το στοιχείο του περιουσιακού οφέλους είτε ως στοιχείο της αντικειμενικής του υπόστασης είτε ως

περιεχόμενο ενός υπερχειλούς δόλου, οπότε και η μεταγενέστερη απόκτηση του «οφέλους» θα συνιστά την ουσιαστική του αποπεράτωση. Εδώ υπάγονται δηλαδή, κατά την άποψη αυτή, κατεξοχήν τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και της περιουσίας [Σ. Παύλου/Γ. Δημήτριάδης, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διαχρονική της διάσταση, 2009, σελ. 12].

Υπό το πρίσμα της θεώρησης αυτής, είναι ερευνητέο αν ως βασικό αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων μπορεί ν' αποτελέσει, κατ' άρθρο 3 περ. κ' του Ν. 3691/2008, η απιστία περί την υπηρεσία κατ' άρθρο 256 ΠΚ, ενόψει του ότι -εν πρώτοις- το έγκλημα αυτό δεν περιλαμβάνει το στοιχείο του περιουσιακού οφέλους είτε ως στοιχείο της αντικειμενικής του υπόστασης είτε ως περιεχόμενο ενός υπερχειλούς δόλου.

Για το ζήτημα αυτό πρέπει να επισημανθούν τα εξής: το «υλικό αντικείμενο» για την εξ αντικειμένου συγκρότηση οποιασδήποτε μορφής αξιόποινης πράξεως νομιμοποίησης εσόδων που περιγράφεται στο άρθρο 2 του Ν. 3691/2008, είναι η νομιμοποίηση (ξέπλυμα) κάθε «περιουσίας» που προέκυψε από την τέλεση ενός βασικού αδικήματος. Η περιγραφή δε των βασικών αδικημάτων που συνιστούν «εγκληματικές δραστηριότητες», γίνεται προκειμένου να προσδιοριστεί ότι οι πράξεις νομιμοποίησης εσόδων (ξεπλύματος) αφορούν τη νομιμοποίηση περιουσίας που **άμεσα και αιτιακά** προέκυψε από την προηγούμενη πράξη τέλεσης ενός βασικού αδικήματος. **Προϋπόθεση λοιπόν, και κρίσιμο στοιχείο αξιολόγησης ενός αδικήματος ως βασικού, είναι το γεγονός ότι από την τέλεσή του προέκυψε περιουσία η οποία, περαιτέρω, νομιμοποιείται από το δράστη ή τρίτο**

[βλ. Π. Τσιρίδη, όπ. παρ., σελ. 48].

Έτσι λοιπόν, εάν από την τέλεση του εγκλήματος της απιστίας περί την υπηρεσία κατ' άρθρο 256 ΠΚ, προέκυψε άμεσα και αιτιακά «περιουσία» η οποία, περαιτέρω, νομιμοποιείται από το δράστη ή τρίτο, το αδίκημα αυτό συνιστά αναμφίβολα «**βασικό αδίκημα**» νομιμοποίησης εσόδων κατ' άρθρο 3 περ. κ' του Ν. 3691/2008.

3) Με το Ν. 3691/2008, τυποποιήθηκε αυτοτελώς στην περ. δ' του άρθρου 2 παρ. 2, ως τρόπος τέλεσης του εγκλήματος της νομιμοποίησης, η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια σε αυτά. Κατά την αιτιολογική έκθεση, θεωρείται ως πράξη νομιμοποίησης εσόδων αφενός μεν η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν των εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα, αφετέρου δε η διακίνηση παράνομων εσόδων μέσω ή εντός του τομέα αυτού. Τα έσοδα αυτά είτε παραμένουν εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα, όπου η διακίνησή τους είναι εύκολη και έχουν τη μορφή τραπεζικού χρήματος ή χρηματοπιστωτικών τίτλων, είτε εξέρχονται αυτού (λ.χ. για αγορά ακινήτων), με ισχυρό τεκμήριο νομιμοφάνειας, λόγω του ελέγχου που ασκούν οι εταιρίες του χρηματοπιστωτικού τομέα για εντοπισμό και αναφορά ύποπτων ή ασυνήθων

συναλλαγών. Η τοποθέτηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, ανήκει στην πρώτη φάση της νομιμοποίησης (placement), από πλευράς δε ειδικής υπόστασης του εγκλήματος αυτού υπάγεται στην έννοια της **κατοχής περιουσίας** (διαρκές έγκλημα), ενώ η διακίνηση εσόδων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος υπάγεται στην έννοια της **μετατροπής ή μεταβίβασης περιουσίας** [βλ. Γ. Τσιρίδη, όπ. παρ., σελ. 62]. Σύμφωνα δε με πάγια θέση της νομολογίας, η τοποθέτηση εσόδων στον χρηματοπιστωτικό τομέα αποτελεί πράξη νομιμοποίησης και υπό το καθεστώς του Ν. 2331/1995 αλλά και του Ν. 3424/2005, ως πράξη συγκαλυπτική της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας [βλ. χαρακτηριστικά ΑΠ 570/2006 ΠοινΧρ 2007/317 επ., ΣυμβΠλημΑθ 2912/2004 ΠοινΧρ ΝΕ/167 επ.].

4) Το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες αποτελεί κακούργημα και κατά το πλείστον είναι διαρκές. Κατά συνέπεια χρόνος τέλεσης αυτού, όταν είναι διαρκές τέτοιο, είναι το χρονικό διάστημα που αρχίζει από το χρονικό σημείο, κατά το οποίο δημιουργήθηκε η κατάσταση της προσβολής του εννόμου αγαθού και τελειώνει την χρονική στιγμή, κατά την οποία έπαψε πια να υφίσταται η προσβλητική, για το έννομο αγαθό κατάσταση. **Αυτή η τελευταία χρονική στιγμή αποτελεί στα εγκλήματα αυτής της κατηγορίας την αφετηρία της παραγραφής.**

5) Σύμφωνα με το Ν. 2331/1995, όταν το αξιόπαιστο του βασικού εγκλήματος έχει εξαλειφθεί δια παραγραφής (111 ΠΚ), στον ίδιο υπαίτιο της νομιμοποίησης εσόδων, που μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο που διέπραξε το βασικό έγκλημα, δεν επέρχονται οι αντίστοιχες έννομες συνέπειες, με άλλα λόγια δεν συμπαραγράφεται και η νομιμοποίηση εσόδων, αφού, αφενός μεν το βασικό έγκλημα και αν δεν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ούτε απαγγέλθηκε κατηγορία (ενδεχομένως συνεπεία και παραγραφής) ερευνάται αναγκαίως και παρεμπιπτόντως, ώστε να προσδιορισθεί επαρκώς και να εξατομικευτεί ως προς τον χρόνο και τους δράστες, μη αρκούσης εικασίας ή πιθανολόγησης αυτού, αφετέρου δε, κυρωτικός κανόνας, εν προκειμένω, είναι το άρθρο 2 του Ν. 2331/1995 και όχι τα βασικά εγκλήματα, τα οποία δεν τυποποιούνται με το άρθρο 1 του ν. 2331/1995, αφού αυτά αποτελούσαν ήδη αξιόπαιστες πράξεις προ της ισχύος του νόμου αυτού, υπαρχούσης μετά ταύτα αληθούς πραγματικής συρροής μεταξύ των δύο αυτών εγκλημάτων (βασικό έγκλημα-νομιμοποίηση), όταν τελούνται από το ίδιο πρόσωπο και **υφισταμένης για το καθένα εξ αυτών, της από το κοινό ποινικό δίκαιο παραγραφής.** Κατά την αιτιολογική έκθεση του ν. 3691/08, η ποινική δίωξη για το «ξέπλυμα χρήματος» είναι ανεξάρτητη από την ποινική δίωξη για το βασικό έγκλημα. Ως προς αυτό, υπάρχουν πολλοί τυπικοί και ουσιαστικοί λόγοι που εμποδίζουν την άσκηση ποινικής δίωξης, μεταξύ των οποίων και η παραγραφή. Αυτό όμως δεν εμποδίζει την άσκηση ποινικής δίωξης για το ξέπλυμα χρήματος, αν σχηματισθεί δικανική πεποίθηση ότι τα περιουσιακά στοιχεία που νομιμοποιήθηκαν, προέρχονται από παραγραφέν βασικό έγκλημα. Και τούτο λόγω της ανωτέρω ανεξαρτησίας των δύο παραπάνω ποινικών διώξεων. Τα ίδια ακριβώς ισχύουν και ως προς την εφαρμογή του ν. 2331/1995, για το μέχρι πριν την ισχύ του άρθρου 3 παρ. 1 του Ν. 3424/2005 χρονικό διάστημα, όπου ο ν. 2331/1995 ουδέν όριζε περί σχέσεως παραγραφής μεταξύ βασικού εγκλήματος και νομιμοποίησης εσόδων. Ήδη, το άρθρο 45 παρ. 3 του Ν. 3691/2008 ορίζει τούτο ρητά.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Όπως προαναφέραμε, η παρούσα Επιτροπή δεν προχώρησε κατά την προκαταρκτική διαδικασία σε διερεύνηση πραγματικών ζητημάτων και αποδείξεων ενοχής. Για το λόγο αυτό, μάλιστα, επιφυλάχθηκε να απαντήσει σε αιτήματα διερεύνησης αποδεικτικών στοιχείων και εγγράφων. Έκρινε ακριβώς πως η απάντηση στα αιτήματα πρέπει να δοθεί μόνο μετά την εκτίμηση του θέματος της αρμοδιότητας, ώστε η διερεύνηση να προχωρήσει από το αρμόδιο πολιτειακό Σώμα. Ήδη δηλαδή, κατά το παρόν Πόρισμα, από τον τακτικό δικαστή.

Οι εμπλεκόμενοι πολιτικοί αφενός, και οι πράξεις στις οποίες αυτοί εμπλέκονται αφετέρου, αναφέρονται ομού στο διαβιβαστικό έγγραφο της Εισαγγελίας Διαφθοράς. Η παρούσα Επιτροπή, εξάλλου, έκρινε εαυτήν αναρμόδια για ουσιαστικές διερευνήσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εξειδικεύσεις πράξεων. Παρόλα αυτά, η εκτίμηση του θέματος της αρμοδιότητας ήταν χωρίς αμφιβολία εφικτή με συσχετισμό των ονομάτων, των πράξεων και των χρόνων τέλεσής τους, όπως καταρχάς προκύπτουν με βάση τη δικογραφία και το δεδομένο χρόνο άσκησης καθηκόντων εκ μέρους των εμπλεκομένων. Δηλαδή, όπως οι «εμπλοκές» στο παρόν στάδιο αναφέρονται και διασταυρώνονται με βάση πασίδηλα επίσημα στοιχεία, όπως οι χρόνοι θητείας. Εννοείται ότι η ενδελεχής διερεύνηση της δικογραφίας, η οποία προφανώς θα συνεχιστεί από το αρμόδιο δικαστήριο, μπορεί να αναδείξει και άλλα σχετικά στοιχεία και πράξεις.

Σημειώνεται ότι, ήδη η Ολομέλεια της Βουλής, με την Απόφασή της για σύσταση Επιτροπής Προκαταρκτικής Εξέτασης, έκρινε πως το αξιόπιστο των πράξεων απιστίας έχει πλέον εξαλειφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 παρ. 3 του Συντάγματος, λόγω παρέλευσης της προβλεπόμενης αποσβεστικής προθεσμίας για τη δίωξη.

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΒΟΥΛΗΣ

Η αρμοδιότητα για τη δίωξη και εκδίκαση εγκλημάτων μελών της Κυβέρνησης ή Υφυπουργών δεν είναι σε κάθε περίπτωση προκαθορισμένη. Μπορεί να ανήκει στη Βουλή (άρθρο 86 παρ.1 Συντάγματος) ή στη δικαιοσύνη που απονέμεται από δικαστήρια (άρθρο 87 παρ. 1 Συντάγματος).

Συντρέχει, επομένως, μία ιδιότυπη περίπτωση, όπου δύο πολιτειακά όργανα, η Βουλή αφενός και τα δικαστήρια αφετέρου, διεκδικούν την αρμοδιότητα. Η επιλογή μεταξύ των δύο δικαιοδοσιών, κατά το Σύνταγμα, εξαρτάται από τη συνδρομή ενός όρου: η Βουλή είναι αρμόδια αν τα εγκλήματα έχουν τελεστεί κατά την άσκηση των καθηκόντων των συγκεκριμένων πολιτικών προσώπων. Η συνταγματική ρύθμιση του θέματος δείχνει ότι προτάσσεται η διερεύνηση της ενδεχόμενης αρμοδιότητας της Βουλής, ενώ η αρμοδιότητα της δικαιοσύνης, προκύπτει παραπληρωματικά για κάθε περίπτωση που δεν εμπίπτει στο Σύνταγμα. Ορθώς, λοιπόν, η διερεύνηση της πραγμάτωσης της σχετικής προϋπόθεσης ανατίθεται από την ίδια συνταγματική διάταξη στη Βουλή.

Η αρμοδιότητα σε όλες τις νομικές διαδικασίες της πολιτικής, διοικητικής και ποινικής δικαιοσύνης αποτελεί κορυφαίο θεσμό και οι σχετικές περί αυτή διατάξεις έχουν χαρακτήρα δημόσιας τάξης και γι' αυτό λαμβάνονται αυτεπαγγέλτως υπόψη από τα δικαστήρια.

Όντως, η σχετική αρμοδιότητα της Βουλής δεν εξαρτάται από τη διαβίβαση στοιχείων από δικαστικές ή εισαγγελικές αρχές. Η Βουλή ακόμη και αυτεπάγγελα μπορεί να εξετάζει τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 86 παρ. 1 Συντάγματος για την άσκηση ποινικής δίωξης. Ως εκ τούτου, ορθά την απασχόλησε το θέμα της αρμοδιότητάς της για τη δίωξη πράξεων νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, έστω και αν οι ενδείξεις για τις αντίστοιχες πράξεις προκύπτουν από τη δικογραφία που διαβιβάστηκε και όχι από το ίδιο το διαβιβαστικό έγγραφο της Εισαγγελίας.

Συγκεκριμένα, για την αρμοδιότητα οι σχετικές διατάξεις ορίζουν τα εξής:

Σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 1 Σ: «Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων».

Σύμφωνα με τον εκτελεστικό της άνω διάταξης νόμο 3126/2003 άρθρο 1 παρ. 1: « Πλημμελήματα ή κακουργήματα, που τελούνται από Υπουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του, εκδικάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού υπό το κατ' άρθρο 86 του Συντάγματος Ειδικό Δικαστήριο ακόμη και εάν ο Υπουργός έχει παύσει να έχει την ιδιότητα αυτή» ενώ σύμφωνα με την παρ. 3. «Οι αξιόποινες πράξεις της παραγράφου 1, οι οποίες δεν τελέσθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του Υπουργού, δικάζονται από τα αρμόδια δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, των ειδικών ποινικών νόμων και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας».

Στο άρθρο 3 του ίδιου νόμου 3126/2003 ορίζεται: «1. Οι αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ.1 του νόμου αυτού παραγράφονται με την συμπλήρωση πέντε(5)ετών από την ημέρα του τελέστηκαν. Η προθεσμία παραγραφής του προηγούμενου εδαφίου αναστέλλεται μόνο στις εξής περιπτώσεις: α) όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας τελέστηκε η πράξη, εκτός αν στο μεταξύ εκδόθηκε η απόφαση του άρθρου 6 παρ. 2 του νόμου αυτού, β) όσο διαρκεί η κύρια διαδικασία, γ) όσο ισχύει η Απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής για την αναστολή της ποινικής δίωξης, της προδικασίας ή της κύριας διαδικασίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 6 του νόμου αυτού. Σε κάθε περίπτωση η παραγραφή επέρχεται την συμπλήρωση δέκα(10)ετών από την τέλεση της πράξης. 2. Το αξιόποινο των πράξεων των Υπουργών, που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 1, εξαλείφεται με το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει από την τέλεση της αξιόποινης πράξης, εάν ως τότε η Βουλή δεν έχει αποφασίσει να ασκήσει ποινική δίωξη κατά του Υπουργού, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον νόμο αυτόν». Στο άρθρο 4 παρ.1: «Δεν επιτρέπεται προκαταρκτική εξέταση, ποινική δίωξη, προανάκριση ή ανάκριση κατά Υπουργού, για τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 1, χωρίς προηγούμενη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής κατά τα άρθρα 5 και 6 του παρόντος».

Στις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 86 παρ. 3 του Συντάγματος και του άρθρου 3 παρ. 2 του ν. 3126/2003, ρυθμίζεται ρητά ο χρόνος μέσα στον οποίο η

Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά το άρθρο 4 παρ.1 του παραπάνω νόμου αρμοδιότητά της για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός. Η Βουλή επομένως, μπορεί να ασκήσει την αρμοδιότητά της αυτή μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου, που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος. Ο χρόνος αυτός, μετά την πάροδο του οποίου παύει η κατά τον χρόνο αρμοδιότητα της Βουλής, υπολογίζεται όχι ημερολογιακά, αλλά θεσμικά, γιατί αφορά το διάστημα, κατά το οποίο η Βουλή μπορεί να συνεδριάσει και να λάβει τις σχετικές αποφάσεις. Πρόκειται συνεπώς για αποσβεστική προθεσμία, η άπρακτη πάροδος της οποίας στερεί τη Βουλή από τη σχετική αρμοδιότητά της, η οποία είναι «αποκλειστική». Αυτό σημαίνει ότι απαγορεύεται σε άλλα όργανα του Κράτους, δηλαδή στον Εισαγγελέα, στον Ανακριτή ή στο Δικαστικό Συμβούλιο, να εισέλθουν αμέσως ή εμμέσως στο πεδίο αυτής της κοινοβουλευτικής αρμοδιότητας. Αν, εξάλλου, η Βουλή διαλυθεί πριν από την ολοκλήρωση της δεύτερης τακτικής Συνόδου, λήγει *a fortiori* η κατά χρόνο αρμοδιότητά της, καθώς αρχίζει, με την εκλογή της νέας Βουλής, νέα βουλευτική περίοδος.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής αυτής, αμφισβητήθηκε έντονα από την αντιπολίτευση, η πρόταση του θέματος της αρμοδιότητας σε σχέση με τη διερεύνηση της ουσίας της υπόθεσης (μάρτυρες, αποδεικτικά μέσα κλπ). Πέρα ωστόσο από το αυτονόητο, ότι η εξέταση της αρμοδιότητας λογικά προηγείται, αφού άλλως διεξάγονται ανώφελες και άκυρες διαδικαστικές πράξεις, πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

κατά το άρθρο 120 παρ. 1 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως εξετάζει την καθ' ύλην αρμοδιότητά του σε κάθε στάδιο της δίκης (δηλαδή και κατά την προδικασία). Σε περίπτωση διαπίστωσης αναρμοδιότητας, παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο (βλ. και ΑΠ 1455/2016 Νόμος, ΑΠ 1604/1981, ΠοινΧρον 1982, 718).

Γίνεται δεκτό και από τη θεωρία της ποινικής δικονομίας, αλλά και τη νομολογία, ότι σε περίπτωση κατά την οποία συντρέχει αλλά δεν ελέγχεται σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας η αρμοδιότητα του δικαστηρίου ή δικαστικού οργάνου, τότε δημιουργείται υπέρβαση εξουσίας. Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 510 περ. 1 υπό στοιχείο Η', γεννάται τότε λόγος αναίρεσης με βάση τους γενικούς ορισμούς. Στο πλαίσιο αυτών των ορισμών γίνεται διάκριση της υπέρβασης σε θετική και αρνητική. Στην πρώτη περίπτωση το δικαστήριο αποφασίζει κάτι για το οποίο δεν έχει δικαιοδοσία ενώ στη δεύτερη περίπτωση παραλείπει να αποφασίσει κάτι το οποίο υποχρεούται στα πλαίσια της δικαιοδοσίας του. Έτσι, στην περίπτωση που το δικαστήριο κήρυξε εαυτό καθ' ύλην αναρμόδιο, ενώ ήταν κατά το νόμο αρμόδιο, υπερβαίνει αρνητικά την εξουσία του (Ολ. Α.Π. 10/2005), ενώ στην περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο ενώ ήταν αναρμόδιο καθ' ύλην δεν κήρυξε την αναρμοδιότητά του αλλά δίκασε την υπόθεση, υπερβαίνει θετικά την εξουσία του. Και στις δύο ως άνω περιπτώσεις ιδρύεται ο προαναφερθείς από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Η' Κ.Ποιν.Δ. λόγος αναίρεσεως.

Όσον αφορά στο ερώτημα, ποία η τύχη των προανακριτικών και ανακριτικών πράξεων σε περίπτωση κατά την οποία διερευνάται η αρμοδιότητα του δικαστηρίου ή

δικαστικού οργάνου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 133 ΚΠΔ, «μόλις υποβληθεί αίτηση καθορισμού αρμοδιότητας κατά παραπομπή και μέχρι να εκδοθεί οριστική απόφαση, τα δικαστήρια, μεταξύ των οποίων δημιουργήθηκε η σύγκρουση αρμοδιότητας, οφείλουν να απέχουν από κάθε περαιτέρω ενέργεια, και αν, παρά ταύτα, συνεχισθεί η διενέργεια πράξεων, η συνεχιζόμενη διαδικασία είναι αυτοδικαίως άκυρη, παραπομπή δε λόγω αναρμοδιότητας γίνεται όχι μόνο στο στάδιο της κύριας διαδικασίας, αλλά και στο στάδιο της προδικασίας.» (βλ. *ad hoc*: ΑΠ 532/2012 ΝΟΜΟΣ).

Σε ό,τι αφορά το έγκλημα της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, αυτό δεν είναι νομικά δυνατόν, ούτε λογικά συμβατό να συνάπτεται με την εκτέλεση των καθηκόντων του Υπουργού (1/2011 Βούλευμα Δικαστικού Συμβουλίου του άρθρου 86 παρ. 4 του Συντάγματος). Τούτο διότι, όταν π.χ. ένας Υπουργός κατά την άσκηση των καθηκόντων του τελεί δωροληψία, απιστία, το συγκεκριμένο έγκλημα συντελείται και μόνο μελλοντικά μπορεί να προχωρήσει σε πράξεις νομιμοποίησης. Οι δύο παραπάνω ποινικές διώξεις επομένως (για το βασικό έγκλημα αφενός και για τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων αφετέρου) είναι ανεξάρτητες, χωρίς να υφίσταται η κατά το Σύνταγμα αξιούμενη σχετικότητα ώστε να γίνει δεκτό ότι η νομιμοποίηση τελείται κατά την άσκηση των καθηκόντων του Υπουργού. Με βάση τα παραπάνω, η νομιμοποίηση εσόδων Υπουργού δεν υπάγεται στον περί ευθύνης υπουργών θεσμό, κατά το Σύνταγμα και τη νομοθεσία. Αρμόδια για τη δίωξη και εκδίκαση της παραπάνω πράξης είναι τα κοινά ποινικά δικαστήρια.

Σε ό,τι αφορά τη δυνατότητα υπαγωγής πράξεων δωροδοκίας και δωροληψίας στη διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1 του Συντάγματος, ισχύουν τα ακόλουθα. Λογικά, νοητές είναι τρεις εκδοχές:

α). Στο άρθρο 86 του Συντάγματος (αρμοδιότητα Βουλής, αποσβεστική προθεσμία κλπ), να υπάγονται όλες οι πράξεις που τελούνται κατά την χρονική περίοδο της θητείας ενός Υπουργού. Η άποψη αυτή, όπως είναι φυσικό, δεν βρίσκει καμία υποστήριξη στη νομολογία ή στη θεωρία.

β). Στο άρθρο 86 του Συντάγματος να υπάγονται τόσο οι πράξεις που τελέστηκαν ακριβώς κατά την άσκηση των καθηκόντων των Υπουργών όσο και εκείνες που τελέστηκαν «επ' ευκαιρία». Δηλαδή, που μπορούν να συσχετιστούν με τα καθήκοντα του Υπουργού.

γ). Στενότερη εκδοχή: στο άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος εμπίπτουν μόνο οι πράξεις, που τελέστηκαν «κατά την εκτέλεση των καθηκόντων».

Ας διευκρινιστεί ότι η διάκριση των περιπτώσεων (β) και (γ) παραπάνω είναι σαφής, π.χ. μια περίπτωση δωροδοκίας χάριν της μελλοντικής εύνοιας ενός Υπουργού σχετίζεται με τα καθήκοντά του, χωρίς να τελείται ακριβώς κατά την άσκησή τους. Ωστόσο, η δυνατότητα αντίστοιχης νομικής διάκρισης έχει διχάσει τη νομολογία και τη θεωρία. Αναλυτικότερα παρακάτω.

Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, τα εγκλήματα δωροληψίας που τελούνται από Υπουργούς, όπως και όλα τα άλλα εγκλήματα που είτε είναι παντελώς άσχετα προς τα υπουργικά καθήκοντα είτε διαπράττονται ενόψει ή εξαιτίας της άσκησης των καθηκόντων αυτών, δεν αποτελούν ποτέ εγκλήματα τα οποία τελούνται κατά την άσκηση υπουργικών καθηκόντων, όπως απαιτεί το άρθρο 86 του Συντάγματος (έτσι Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου στο συλλογικό έργο «Η ποινική ευθύνη των υπουργών», επιμέλεια Π. Μαντζούφα, Λ. Μαργαρίτη, Ε. Συμεωνίδου - Καστανίδου, Αθήνα 2014).

Συγκεκριμένα, η συγγραφέας αναφέρει (σελ.24) «Από τη μέχρι τώρα σειρά των επιχειρημάτων που στηρίζονται κατά βάση στο γράμμα του νόμου, μπορεί να διατυπωθεί ένα πρώτο συμπέρασμα: ότι όταν ο ποινικός νομοθέτης αναφέρεται σε πράξεις που τελούνται «κατά» την άσκηση των καθηκόντων ενός υπαλλήλου, εννοεί «πράξεις με τις οποίες ο υπάλληλος εκπληρώνει τα καθήκοντα που του έχει αναθέσει ο νόμος ή η αρμόδια αρχή». Ο νομοθέτης χρησιμοποιεί επίσης τον όρο «πράξεις που σχετίζονται με τα καθήκοντα του υπαλλήλου», για να αναφερθεί σε πράξεις που ο υπάλληλος εκτελεί επωφελούμενος από την ιδιότητά του, αλλά όχι εκπληρώνοντας τα καθήκοντά του».

Ανάλογα δέχεται ο Λ. Μαργαρίτης, («Υπουργοί και Υφυπουργοί: παθητική δωροδοκία και νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα», Ποινική Δικαιοσύνη 2011, σελ. 490 επ.):

«Η ποινική δικαιοδοσία της Βουλής και του Ειδικού Δικαστηρίου είναι ειδική, υπό την έννοια ότι αφορά ορισμένη κατηγορία προσώπων: τους υπουργούς και τους υφυπουργούς... Στο βαθμό, πάντως, που η δικαιολόγησή της μπορεί να έχει επαρκές αλλά όχι απόλυτο έρεισμα και σε κάθε περίπτωση η συμβατότητά της με την αρχή της ισότητας παρουσιάζεται οριακή... επιβάλλεται: σε επίπεδο de lege ferenda, η πλήρης κανονιστική αναμόρφωση της ποινικής μεταχείρισης της σχετικής ύλης..., σε επίπεδο ερμηνείας, οι προσφερόμενες για επιλογή λύσεις πρέπει να είναι στενές, έχουσες σημείο αναφοράς των εξαιρετικό χαρακτήρα του υφιστάμενου πλαισίου,... σε επίπεδο εφαρμογής: οι κοινοβουλευτικές συμπεριφορές οφείλουν να αποτρέπουν την εντύπωση μεταμόρφωσης της ευθύνης σε ασυλία...» και «Πρόταξη της ιστοριοβουλητικής ερμηνείας, που επιτρέπει την επικέντρωση του ενδιαφέροντος μόνον σε πράξεις που συνιστούν άσκηση λειτουργικής αρμοδιότητας=άσκηση δημόσια εξουσίας=άσκηση πολιτικής»... «Ένα βάθεμα, λοιπόν της σχετικής συζητήσεως προς την κατεύθυνση που σε τούτες τις γραμμές υποδεικνύεται οδηγεί στο συμπέρασμα ότι «κατά την άσκηση των καθηκόντων» είναι μόνον οι συνιστώσες ενάσκηση κατά νόμο αρμοδιότητας πράξεις καθώς και οι παραλείψεις ενάσκησής κατά νόμο οφειλόμενων καθηκόντων. Το συγκεκριμένο συμπέρασμα, που αφήνει εκτός ειδικής δικαιοδοσίας όχι μόνον τη νομιμοποίηση εσόδων αλλά και το έγκλημα της δωροδοκίας, δεν είναι απαγορευτικό σε επίπεδο γράμματος του νόμου και οπωσδήποτε ανταποκρίνεται στον εξαιρετικό χαρακτήρα του οικείου κανονιστικού πλαισίου». Εν τέλει «η κατ' άρθρο 235 ΠΚ παθητική δωροδοκία δεν εμπίπτει, τελούμενη από υπουργό, στην κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος και ν. 3126/2003 ειδική δικαιοδοσία της Βουλής και του Ειδικού Δικαστηρίου, και τούτο διότι δεν αποτελεί πράξη συνιστώσα ενάσκηση κατά νόμο αρμοδιότητας».

Περιοριστικά αναφέρεται σε πράξη όχι απλώς άσκησης καθηκόντων, αλλά άσκησης πολιτικής και ο Ανδρέας Λοβέρδος, Η ποινική ευθύνη των μελών της κυβέρνησης και των υφυπουργών στο κοινοβουλευτικό πολίτευμα, Α. Σάκκουλας 1995, σελ.87-88.

Η ίδια περιοριστική άποψη για την άσκηση καθηκόντων συναντάται και στο από 24 Ιανουαρίου 2011 Πόρισμα της Εξεταστικής Επιτροπής «για τη διερεύνηση της υπόθεσης "SIEMENS" στο σύνολό της», περίοδος ΙΓ', Σύνοδος Β'. Σημειώνεται, συγκεκριμένα, στο αντίστοιχο Πόρισμα (σελ.414) : «Συνεπώς χορηγίες ή χρηματικές ροές ακόμη και προς Υπουργούς, που είτε σχετίζονται με το γενικότερο πολιτικό τους

ρόλο και όχι με τα στενά Υπουργικά τους καθήκοντα, είτε έγιναν σε χρόνο μεταγενέστερο της υπουργικής τους θητείας (ξέπλυμα μαύρου χρήματος) δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα της Βουλής με βάση του Σύνταγμα και τον Νόμο περί ευθύνης υπουργών αλλά στον τακτικό δικαστή. Η δε επιτροπή της Βουλής δεν νομιμοποιείται να προτείνει την περαιτέρω διερεύνηση από τα δικά της όργανα σχετικά με τις περιπτώσεις αυτές».

Στην ίδια κατεύθυνση παλαιότερα και απόψεις του Ευάγγελου Βενιζέλου στην Ελευθεροτυπία, 31-4-2011.

Επίσης, από το Πόρισμα της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης κατά του πρώην Υπουργού Οικονομικών κ. Γεωργίου Παπακωνσταντίνου (σελ. 58) : «Επομένως, κατά την ορθότερα και κρατούσα άποψη, η εκβίαση (άρθ. 385 Π.Κ), η παθητική δωροδοκία, αδιαφόρως του χρόνου λήψης του δώρου (άρθ. 235 Π.Κ.) και η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (Ν. 3698/2008) δεν εμπίπτουν στην εξαιρετική δικαιοδοσία της Βουλής και του Ειδικού Δικαστηρίου, αλλά στη συνήθη δικαιοδοσία των κοινών ποινικών δικαστηρίων, στα οποία υπάγονται όλοι οι πολίτες, ακόμη και αν συναρτώνται με αδίκημα, που έχει τελεστεί κατά την άσκηση των καθηκόντων του Πρωθυπουργού, Υπουργού ή Υφυπουργού. Ισχύουν γι' αυτά οι κοινές διατάξεις του Π.Κ. και Κ.Π.Δ. περί δίωξης, ανάκρισης, αρμοδιότητας και παραγραφής και δεν συντρέχει ο δικαιολογητικός λόγος εφαρμογής του άρθ. 86 του Συντάγματος και των εκτελεστικών αυτών νόμων».

Υπέρ του ερμηνευτικού περιορισμού των εγκλημάτων, που εμπίπτουν στη διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1 του Συντάγματος, τάσσονται και οι: Α. Δημητρόπουλος, Η ποινική ευθύνη των υπουργών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ΕΔΔΔ 2013, σελ. 7 επ., 10 επ., 17, Ι. Σπυριδάκης, Ποινική ευθύνη υπουργών, ΝοΒ 2014, σελ.847, πρβλ Κ. Πλαστήρας Θέματα Ποινικής Ευθύνης Υπουργών 2014 σελ. 28. Στην κοινωνική δυσφορία για την αδυναμία δίωξης πρώην Υπουργών αποδίδει την ερμηνευτική αυτή εξέλιξη η Ι. Ν. Αναστασοπούλου, Η κατ' άρθρον 86 παρ. 3 Συντ. αποσβεστική προθεσμία δίωξης: το αγκάθι της ποινικής ευθύνης υπουργών, στον Τιμητικό Τόμο Χριστ. Αργυρόπουλου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016 σελ.72.

Βλ. επίσης πρόσφατα Θ. Φορτσάκη, Η ποινική αντιμετώπιση των υπουργών, Καθημερινή, 11-3-2018 και αναδημοσίευση σε www.cecl.gr, όπου με ρητή αναφορά στη δωροληψία γίνεται δεκτό: «Πράγματι, τα δικαστήρια, αντί να ερμηνεύσουν στενά και περιοριστικά τον κύκλο των αδικημάτων που καλύπτονται από την υπουργική προνομία, τον διέδρυναν υπέρμετρα. Κανείς λογικός πολίτης δεν αρνείται την ανάγκη προστασίας των μελών της κυβέρνησης έναντι αδικαιολόγητων διώξεων, αλλιώς ποιος θα αναλάμβανε τέτοια καθήκοντα και πώς θα τα ασκούσε με την ελευθερία που απαιτείται; Όμως πρέπει το περιεχόμενο των αδικημάτων που τελούνται «κατά την εκτέλεση» των υπουργικών καθηκόντων να ερμηνευτεί στενά, πολύ στενά, όπως επιβάλλουν η αρχή της ισότητας και η έννοια του κράτους δικαίου».

Η παραπάνω άποψη έχει επικριθεί ως ασφυκτικά στενή. Έτσι Η. Αναγνωστόπουλος, Ζητήματα της ποινικής δίωξης υπουργών και συμμετόχων (με

αφορμή την υπ. αριθμ. 1/2011 απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου του αρ. 86 παρ. 4 του Συντάγματος, Ποιν. Χρον. 2011, σελ. 575. Στην ίδια κατεύθυνση είχαν προηγηθεί τα σχολιαζόμενα από τον παραπάνω συγγραφέα κείμενα, που εκδόθηκαν με αφορμή την «υπόθεση Τσοχατζόπουλου»: Εισαγγελική πρόταση Γ. Χατζίκου στο Βούλευμα Εφ. Αθ. 1440/2010, Ποιν. Δικ. 2010, σελ. 825επ., Απόφαση Δικ. Συμβουλίου, αρ. 86 παρ. 4 Συντάγματος, 1/2011 Ποιν. Χρον. 2011, σελ. 576 επ.).

Ενόψει της διαφωνίας, χρήσιμο είναι να σημειωθούν υπέρ της πρώτης στενής ερμηνείας και οι εξής σκέψεις μας:

- 1) Κατά τον υπαλληλικό κώδικα άρθρο 107 παρ. 1 περ. β του ν. 3528/2007, όπως έχει τροποποιηθεί με το ν. 4325/2015, άρθρο 6 παρ. 1, περ. β', εδ. β': *«Το υπαλληλικό καθήκον σε καμία περίπτωση δεν επιβάλλει στον υπάλληλο πράξη ή παράλειψη που να αντίκειται προς τις διατάξεις του Συντάγματος και των νόμων, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 25 του παρόντος»*. Ακριβώς αντίστοιχη ήταν η ρύθμιση του άρθρου 106 παρ. 3 του Υ.Κ. στην προ ισχύσασα μορφή του (ν. 3528/2007). Προκύπτει, επομένως, σαφής ένδειξη ότι πράξεις δωροδοκίας ή δωροληψίας δεν μπορούν καταρχήν να υπαχθούν στην έκφραση «άσκηση των καθηκόντων» του άρθρου 86 παρ. 1 του Συντάγματος.
- 2) Το άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος αναφέρεται σε ποινική ευθύνη. Ως εκ τούτου, η γραμματική ερμηνεία των όρων του έχει ιδιαίτερη βαρύτητα (άρθρο 7 παρ. 1 Συντάγματος, *nullum crimen, sine lege scripta – certa*). Η γραμματική ερμηνεία με βάση την επιλογή διαφορετικών όρων («σε σχέση με» αφενός, «κατά την εκτέλεση» αφετέρου), υπαγορεύει και τη διάκριση διαφορετικών εννοιών για τις αντίστοιχες πράξεις (άλλο οι τελούμενες απλώς «σε σχέση», άλλο οι τελούμενες «κατά την εκτέλεση» των καθηκόντων).
- 3) Σε συνέχεια του προηγούμενου επιχειρήματος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η έννοια «κατά την άσκηση ή κατά την τέλεση των καθηκόντων» είναι γνωστή στον οικείο κλάδο του Ποινικού Δικαίου. Προβλέπεται π.χ. στο άρθρο 46 παρ. 1Β του Ποινικού Κώδικα, όπου ορίζεται η έννοια του άμεσου συνεργού. Άμεσος συνεργός είναι όποιος με πρόθεση παρέσχε άμεση συνδρομή στο δράστη κατά τη διάρκεια και στην εκτέλεση της κύριας πράξης. Γίνεται δεκτό ότι με την έκφραση αυτή νοείται η επενέργεια του δράστη πάνω στο υλικό αντικείμενο, η οποία τελείται με τυποποιημένο τρόπο (βλ. π.χ. Ν. Ανδρουλάκη, Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος ΙΙ, 2004, σελ. 256 και Γ. Μανωλεδάκη, Ποιν. Δίκαιο – Γενική Θεωρία, 2004, αριθμοί περιθωρίου 610-678). Από χρονική άποψη εξάλλου, γίνεται δεκτό ότι δεν υφίσταται τέλεση της πράξης, πριν αυτή εισέλθει στο στάδιο της απόπειρας ή μετά την αποπεράτωσή της (βλ. Α.Π. 410/1968, Ποιν. Χρον. ΙΘ', σελ. 33, Α.Π. 491/1968, Ποιν. Χρον. ΙΘ'/103, Α.Π. 398/1988, Ποιν. Χρον. ΛΗ', σελ. 834, Α.Π. 207/1995, Ποιν. Χρον. ΜΕ/482. Βλ. όμοια Ν. Χωραφά, Ποιν. Δίκαιο, 9^η έκδοση 1978 σελ. 353, σημ.1. και Α. Δημάκης, σε Συστηματική Ερμηνεία ΠΚ, άρθρο 46, αριθμός περιθωρίου 49).
- 4) Το άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος έχει εξαιρετικό και προνομιακό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Διασταλτική του ερμηνεία, δηλαδή με βάση τα οριζόμενα στα άρθρα 159, 235 και 236 ΠΚ, δεν

ενδείκνυται. Κατά τη συνταγματική θεωρία, όντως, η ειδική διαδικασία ποινικής ευθύνης των Υπουργών έχει θεσπιστεί κατ' απόκλιση και κατ' εξαίρεση (βλ. π.χ. Ν. Σοϊλεντάκη, σε Φ. Σπυρόπουλου - Ξ. Κοντιάδη - Χ. Ανθόπουλου - Γ. Γεραπετρίτη, Σύνταγμα κατ' άρθρο ερμηνεία, Σάκκουλας 2017, άρθρο 86, αριθμός περιθωρίου 11, σελ. 1320).

Τονίζεται ότι, ο σημερινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, καθηγητής Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών, σε ανύποπτο χρόνο (βλ. Π. Παυλόπουλου, Οι «συνήθειες» περί παραγραφής μύθοι, στην εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος 31-12-2012) και επ' ευκαιρία της υπόθεσης της λίστας Λαγκάρντ, δημόσια είχε τοποθετηθεί περί του ερευνώμενου ζητήματος και είχε πει ότι: *«Γενικώς στο πλαίσιο της νομικής επιστήμης είναι κοινώς αποδεκτή η θέση πως οι εισάγουσες ευνοϊκή εξαίρεση διατάξεις -και είναι βεβαίως, αυτονόητο ότι οι προαναφερόμενες συνταγματικές διατάξεις- εισάγουν ευνοϊκή εξαίρεση υπέρ των μελών της Κυβέρνησης και των υπουργών-ερμηνεύονται, υποχρεωτικά, στενώς. Δηλαδή, σε βάρος των από την εξαίρεση ευνοουμένων. Άρα η συνεπής προς αυτό τούτο το Σύνταγμα ερμηνεία, επιβάλλει την ερμηνευτική εκείνη επιλογή, η οποία απολήγει υπέρ της στενής ερμηνείας τους και κατά συνέπεια υπέρ του περιορισμού ισχύος του ευνοϊκού καθεστώτος. Και στο ερώτημα: εάν δεχθούμε ότι το αδίκημα της δωροδοκίας-δωροληψίας έχει τελεστεί «επ' ευκαιρία» άσκησης των υπουργικών καθηκόντων, πάλι απαντάται σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο: «η Δικαιοσύνη δεσμεύεται από το ευνοϊκό για τα πολιτικά πρόσωπα καθεστώς των διατάξεων του άρθρου 86 παρ. 1-4 του Συντάγματος, ή, αντιθέτως, μπορεί να ασκήσει τη δικαιοδοσία της ελευθέρως, ως εάν επρόκειτο για κάθε πολίτη, ο οποίος διαπράττει αντίστοιχο ποινικό αδίκημα;»*

Ρητορικώς στη συνέχεια διατυπώνει ο παραπάνω διακεκριμένος αρθρογράφος την ερώτηση- απάντηση-θέση: *«Και εν τέλει μήπως ακριβώς μέσα από την συνταγματικώς επιβεβλημένη ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 86 του Συντάγματος- και των εκτελεστικών τους διατάξεων που περιλαμβάνονται στον ΚτΒ -είναι δυνατόν, έως την επόμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος, να θεραπευθεί σε σημαντικό βαθμό το υφιστάμενο θεσμικό και πολιτικό «έλλειμμα» ως προς την ποινική ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης και των υφυπουργών;»*. Και ο ίδιος συμπερασματικά λαμβάνει την εξής θέση: *«Έως την επόμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος ως προς τον θεσμό της ποινικής ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης και των υφυπουργών, είναι ανάγκη να στηρίξουμε εκείνη την ερμηνεία των κείμενων διατάξεων, η οποία περιορίζει στο έπακρο το ευνοϊκό καθεστώς υπέρ των κάθε είδους πολιτικών προσώπων. Γιατί αν συμβεί το αντίθετο, θα δικαιωθούν, δυστυχώς, οι ποικιλώνυμοι υπέρμαχοι του πολιτικού φαρισαϊσμού, οι οποίοι στο όνομα της Δημοκρατίας κατά καιρούς απεργάζονται, εκουσίως ή ακουσίως, την κατάρρευση της»*.

- 5) Υποστηρίχθηκε (επιστολή πρ. Υπουργού Ευάγγελου Βενιζέλου) ότι από τη διάταξη του άρθρου 263B του Ποινικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκε με το ν.4254/2014, προκύπτει εννοιολογική ταύτιση των αντίστοιχων διατυπώσεων του Συντάγματος αφενός (86 παρ. 1) και του Ποινικού Κώδικα αφετέρου

(235, 236 ΠΚ). Στην πραγματικότητα όμως, είναι ούτως ή άλλως αδύνατο να συναχθεί βούληση εννοιολογικής διασαφήνισης του γράμματος του Συντάγματος από μια ρύθμιση άσχετη, όπως προκύπτει και με μία απλή ανάγνωση του τίτλου της. Η ρήτρα «όπως νόμος ορίζει» που προβλέπεται στο άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος δεν μπορεί να εννοεί μία ρύθμιση για «μέτρα επιείκειας για όσους συμβάλλουν στην αποκάλυψη πράξεων διαφθοράς».

- 6) Η προτίμηση της στενότερης από τις παραπάνω εννοιολογικές εκδοχές (ότι το άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος δηλαδή αφορά μόνο πράξεις τελούμενες κατά την άσκηση των καθηκόντων) είναι αναγκαία, όχι μόνο λόγω της λογικής της και δογματικής υπεροχής, αλλά και σε περίπτωση αμφιβολίας. «Αμφιβολία» μπορεί να αναγνωριστεί ενόψει της σχετικής θεωρητικής διαμάχης, που προαναφέρθηκε. Ωστόσο, στο στάδιο της προδικασίας και μάλιστα της προκαταρκτικής εξέτασης δεν μπορεί να υπερισχύει το επιχείρημα *in dubio pro mitiore* (εν αμφιβολία υπέρ της ηπιότερης ερμηνευτικής εκδοχής). Το επιχείρημα αυτό είναι ισχυρό στο στάδιο της δίκης. Από τις εκφράσεις όμως του Συντάγματος (άρθρο 86 παρ. 3, «απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη»), καθώς και της ποινικής δικονομίας (άρθρο 43 και 47 ΚΠΔ, «απορρίπτεται ως προφανώς αβάσιμη») συνάγεται ότι η αμφιβολία στο αρχικό στάδιο της δίωξης δεν την κωλύουν. Με άλλα λόγια, κατά την προδικασία ο βαθμός αποδεικτικής βεβαιότητας είναι μικρότερος και δεν ισχύει η αρχή *in dubio pro reo* (εν αμφιβολία υπέρ του κατηγορουμένου, βλ. Κ. Σταμάτη, Η προκαταρκτική εξέταση στην ποινική διαδικασία και οι αρχές της νομιμότητας και της σκοπιμότητας, Σειρά Ποινικά, 1984, σελ. 146-148). Αντίστοιχα ισχύουν και για την ερμηνεία των κανόνων, αρχή *in dubio pro mitiore*.

Από την παραπάνω αντιπαράθεση των νομολογιακών δεδομένων και των θεωρητικών ενασχολήσεων προκύπτει ότι οι πράξεις δωροδοκίας και δωροληψίας, κατά την ορθότερη άποψη, δεν εμπίπτουν στη διατύπωση «ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους» και επομένως στην κατ' άρθρο 86 παρ. 1 Συντάγματος αρμοδιότητα της Βουλής, ενώ δύναται να υπαχθούν στον ευρύτερο κύκλο των σχετιζόμενων με τα καθήκοντα πράξεων (άρθρα 235, 236, 159 Ποινικού Κώδικα).

Αξίζει τέλος να αναφερθεί το γεγονός ότι ενόψει συγκεκριμένων εγκλημάτων, η άποψη των βουλευτών που ανήκουν στην Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ, δεν είναι νέα άποψη. Ούτε έχει χαρακτήρα συγκυριακής πολιτικής σκοπιμότητας. Αντίθετα, είναι άποψη διαχρονική η οποία έχει κατ' αναλογία διατυπωθεί και στο παρελθόν, σε χρόνο ανύποπτο, με τον πλέον επίσημο, σαφή και κατηγορηματικό τρόπο.

Αναφερόμαστε επί του προκειμένου, μεταξύ πολλών άλλων, στο κείμενο της Πορισματικής Έκθεσης και στις «θέσεις» του Βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ μέλους της τότε Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής το 2011, «για τη διενέργεια Προκαταρκτικής Εξέτασης κατά πρώην Υπουργού, σχετικά με την από 15/02/2002 Σύμβαση κατασκευής και παράδοσης στο Πολεμικό Ναυτικό, υποβρυχίων 2014» (υπόθεση Τσοχατζόπουλου).

Πολύ εύκολα μπορεί να ανατρέξει κάθε ενδιαφερόμενος στο εν λόγω Πόρισμα της 6^{ης} Ιουνίου 2011, όπου στη σελίδα 124 στο κεφάλαιο Β' με τίτλο ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΘΕΣΕΙΣ και στη θέση με αρ. 10 εκ μέρους του Βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ, καταχωρείται το παρακάτω κείμενο:

«10. Ως προς το ζήτημα της ενδεχόμενης παραγραφής των αδικημάτων, κρίνεται σκόπιμο να επαναληφθεί αυτούσια η θέση του ΣΥΡΙΖΑ, όπως αυτή έχει εκφραστεί και στο πόρισμα για την υπόθεση της Μονής Βατοπεδίου: "Το νομικό πλαίσιο που διέπει την ποινική ευθύνη Υπουργών είναι εντελώς απαράδεκτο, καθώς καλούνται οι Βουλευτές να ασκήσουν προανακριτικά καθήκοντα, υποκαθιστώντας τον φυσικό δικαστή. Γιατί στο ποινικό σύστημα, η παραγραφή υπολογίζεται και επέρχεται επί τη βάση εντελώς διαφορετικών αρχών και κανόνων εξάλειψης του αξιοποίνου. Εδώ, η παραγραφή καθορίζεται ή προκύπτει ως αποτέλεσμα σκόπιμων, καθαρά πολιτικών χειρισμών και αποφάσεων της εκάστοτε πλειοψηφίας. Δεν κατοχυρώνεται, δηλαδή, η αντικειμενική υπόσταση των όρων ωρίμανσης της εξάλειψης του αξιοποίνου.

Πάντα θέση του ΣΥΡΙΖΑ είναι η άρση των προνομίων ειδικής ποινικής μεταχείρισης των μελών της Κυβέρνησης, σχετικά με το χρόνο παραγραφής των αδικημάτων, που, πέραν της ατιμωρησίας, εισάγει το νομικό παράδοξο να τιμωρούνται μόνο οι συμμετέχοντες, οι οποίοι συνήθως εκτελούσαν εντολές και να εδραιώνεται έτσι περαιτέρω η πεποίθηση στην κοινωνία, ότι οι πολιτικοί είναι υπεράνω των νόμων».

Αποδεικνύεται επομένως περίτρανα ότι, η άποψη περί αναρμοδιότητας της Βουλής, ενόψει συγκεκριμένων εγκλημάτων δεν είναι νέα και δεν ενέχει συγκυριακή σκοπιμότητα. Αντίθετα είναι άποψη που έχει δημοσιοποιηθεί ήδη από το έτος 2010 (υπόθεση Βατοπεδίου) και εκφραστεί επίσης το 2011 (υπόθεση Τσοχατζόπουλου).

Το συμπέρασμα των παραπάνω σκέψεων, ενόψει της τεράστιας σημασίας που έχει η δικαιοκρατική αντιμετώπιση του σκανδάλου διαφθοράς στο φαρμακευτικό τομέα, που έπληξε τη χώρα, γίνεται σαφές: πράξεις νομιμοποίησης παράνομων εσόδων δεν τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων και επομένως δεν εμπίπτουν στο άρθρο 86 παρ. 1 του Συντάγματος. Η Βουλή επομένως είναι αναρμόδια για τη δίωξη και την εκδίκασή τους και οφείλει να επιβεβαιώσει τη σχετική αρμοδιότητα των τακτικών δικαστηρίων. Ο δρόμος για τη δικαιοκρατική αντιμετώπιση της διαφθοράς μένει έτσι εδώ ανοικτός.

Αντιστοίχως, πράξεις δωροδοκίας και δωροληψίας δεν τελούνται απαραίτητα -ούτε καν συνήθως- κατά την άσκηση των καθηκόντων με τη στενή ορθότερη έννοια των τελευταίων, όπως εκτέθηκε παραπάνω. Η μελέτη της δικογραφίας δεν ανέδειξε στοιχεία που να οδηγούν σε διαφορετικό συμπέρασμα. Οι αναφερόμενες π.χ. στη δικογραφία ως δωροληψίες πράξεις στην περίπτωση πρώην Πρωθυπουργών και πρώην Υπουργών δεν φέρονται να έχουν τελεστεί κατά την άσκηση (με τη στενή έννοια που προμνημονεύθηκε) συγκεκριμένων πρωθυπουργικών ή υπουργικών καθηκόντων. Κατά συνέπεια, ούτε στην περίπτωση της δωροληψίας νοείται, κατά το άρθρο 86 παρ.1 του Συντάγματος, αδίκημα τελούμενο κατά την άσκηση των καθηκόντων. Η Βουλή είναι αναρμόδια για τη δίωξη

και την εκδίκασή τους και οφείλει να αναγνωρίσει τη σχετική αρμοδιότητα και δικαιοδοσία των τακτικών δικαστηρίων.

Οι παραπάνω θέσεις δεν αποτελούν κρίσεις πολιτικής σκοπιμότητας. Στηρίζονται στην πιστή ερμηνεία και εφαρμογή του ισχύοντος Συντάγματος και της κείμενης νομοθεσίας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ωστόσο, η νομιμότητα και το κράτος δικαίου αφενός, με τις κοινωνικά και ιστορικά διαμορφωμένες αξίες και διεκδικήσεις αφετέρου, πλήρως ταυτίζονται. Η αναγνώριση ότι τα παραπάνω ερευνώμενα εγκλήματα δεν τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων και επομένως δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα της Βουλής, αποτρέπει θεσμικά την επέλευση των συνεπειών εφαρμογής του άρθρου 86 του Συντάγματος: την εξάλειψη των ποινικών ευθυνών, την ατιμωρησία πιο απλά των ελεγχόμενων προσώπων λόγω παρέλευσης της κατά το άρθρο 86 παρ. 3 του Συντάγματος αποσβεστικής προθεσμίας. Πραγματικά, η διάγνωση, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η συνταγματική νομιμότητα και τα κοινωνικά αιτήματα συμπίπτουν, δεν είναι αυθαίρετη, ούτε δύσκολη. Το σύνολο των δημοκρατικών κομμάτων της χώρας μας έχουν εκφράσει γνώμη υπέρ της ριζικής αλλαγής του ισχύοντος άρθρου 86 του Συντάγματος, κατεχοχίν λόγω της προνομιακής αντιμετώπισης των ποινικών ευθυνών των πολιτικών με τη σύντομη εξάλειψη του αξιοποιήσιμου των εγκλημάτων τους.

Το Πόρισμά μας, ως εκ τούτου, ότι η δίωξη και εκδίκαση των πράξεων δωροληψίας και ξεπλύματος παράνομων εσόδων πρέπει να αφευθεί στα τακτικά δικαστήρια, αφήνει ανοικτό το δρόμο για απονομή δικαιοσύνης, καταπολέμηση διαφθοράς, οριστική απαλλαγή των αθώων από κάθε ποινή, υπόνοια ή στίγμα, και για καταδίκη όσων θα κριθούν ένοχοι για παράνομες πράξεις που συνέβαλαν στην οικονομική κρίση της χώρας μας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, σύμφωνα και με την κεντρική Εισήγηση του Εισηγητή της ομάδας των βουλευτών-μελών της Επιτροπής που ανήκουν στο ΣΥΡΙΖΑ, κ. Νίκου Παρασκευόπουλου, και με την ενεργό συμβολή όλων των βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ-μελών της Επιτροπής, συνεκτιμώντας δε επιπλέον τα αναφερόμενα στοιχεία των δικογραφιών που διαδοχικά διαβίβασε η Εισαγγελία προς τη Βουλή των Ελλήνων δια του Υπουργού Δικαιοσύνης αλλά και όσα καταγράφονται στα πρακτικά των Συνεδριάσεων και όσα έγγραφα εισερχόμενα ή εξερχόμενα καταχωρίστηκαν επισήμως ως υλικά της λειτουργίας της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ αυτών των πρακτικών και των εγγράφων που κατατέθηκαν στη Συνεδρίαση της Ολομέλειας την 21-2-2018, όπως επίσης και την Απόφαση της Ολομέλειας για τη σύσταση της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προκαταρκτικής εξέτασης σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS,

υποβάλουμε προς την Ολομέλεια της Βουλής το Πόρισμά μας, σύμφωνα με το οποίο, τόσο για τις πράξεις νομιμοποίησης παράνομων εσόδων όσο και για τις πράξεις δωροδοκίας και δωροληψίας για την κρινόμενη υπόθεση, η Βουλή είναι αναρμόδια για τη δίωξη και την εκδίκασή τους και οφείλει να επιβεβαιώσει τη σχετική αρμοδιότητα των τακτικών δικαστηρίων.

Με το παραπάνω περιεχόμενο του, το Πόρισμα της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής προκαταρκτικής εξέτασης για την υπόθεση NOVARTIS, προτείνει προς την Ολομέλεια της Βουλής τη λήψη μίας απόφασης που φιλοδοξούμε να εγγραφεί ανεξίτηλα στην κοινοβουλευτική ιστορία του τόπου μας. Πιστεύουμε ότι, με την απόφαση αυτή, η Βουλή, όχι μόνο θα ανταποκριθεί σε σύγχρονα κοινωνικά αιτήματα, στην αδήριτη ανάγκη για αναχαίτιση της διαφθοράς και στο αίσθημα δικαίου, αλλά και θα αφήσει θεσμική κληρονομιά ιστορικής σημασίας. Το Πόρισμα αυτό, πιστεύουμε, ότι θα αποδειχθεί χρήσιμο νομολογιακό δεδομένο στις μελλοντικές περιστάσεις, σε όποιο κόμμα ή παράταξη και αν θα ανήκουν τότε οι κατήγοροι ή οι εμπλεκόμενοι πολιτικοί σε ποινικές υποθέσεις. Θα απαλλάξει, τέλος, τη Βουλή από την υποκρισία να ενδύονται οι βουλευτές αναρμοδίως τη δικαστική τήβεννο, με κατά κανόνα ατελέσφορο αποτέλεσμα ως προς την πληρότητα της δικαστικής διερεύνησης των υποθέσεων.

Αθήνα, 24 Απριλίου 2018

Οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ

1. Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)
2. Δουζίνας Κωνσταντίνος
3. Δρίτσας Θεόδωρος
4. Ηγουμενίδης Νικόλαος
5. Καραγιαννίδης Χρήστος (α.α. Τσόγκας Γεώργιος)
6. Κοζομπόλη Παναγιώτα
7. Λάμπας Σπυρίδων
8. Μαντάς Χρήστος
9. Παρασκευόπουλος Νικόλαος (Εισηγητής)
10. Τσίρκας Βασίλειος

2. Πορισματική Θέση του Μέλους της Επιτροπής Βουλευτού των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία, κ. Γεωργίου Λαζαρίδη

Επί των θεμάτων που εξέτασε η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, όπως αυτές προβλέπονται από το Σύνταγμα και τον Νόμο, λεκτέα τα ακόλουθα:

Α. Η ΤΥΠΙΚΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Κατά άρθρο 86 παρ. 3 Συντάγματος «Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης»

Κατά άρθρο 4 του ν 3126/2003 «δεν επιτρέπεται προκαταρκτική εξέταση, ποινική δίωξη, προανάκριση ή ανάκριση κατά Υπουργού, για τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 παρ. 1, χωρίς προηγούμενη Απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής κατά τα άρθρα 5 και 6 του παρόντος...»

Ακολουθώντας, κατά το άρθρο 5 του ίδιου ως άνω νόμου προβλέπεται ότι «...4. Η Βουλή, με Απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό της, ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Με την ίδια Απόφαση τάσσεται και προθεσμία για την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής εξέτασης και την υποβολή του εγγράφου πορίσματος αυτής προς την Ολομέλεια μαζί με το αποδεικτικό υλικό. 5. Η επιτροπή έχει όλες τις αρμοδιότητες του εισαγγελέα πρωτοδικών όταν αυτός ενεργεί προκαταρκτική εξέταση και μπορεί να αναθέτει σε εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή εφετών την ενέργεια ειδικότερων πράξεων σχετικών με το αντικείμενο της προκαταρκτικής εξέτασης. Κατά την προκαταρκτική εξέταση, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση δίωξης καλείται από την επιτροπή να δώσει εξηγήσεις. Όταν η αξιόποινη πράξη για την οποία διενεργείται προκαταρκτική εξέταση συνεπάγεται για τον Υπουργό οικονομικά οφέλη, κατά την έννοια του άρθρου 76 παρ. 1 του Ποινικού Κώδικα, η επιτροπή διατάσσει την κατάσχεση τους. Για τα κατασχεθέντα αποφαινεται το Δικαστικό Συμβούλιο του άρθρου 8, με το βούλευμα που εκδίδεται για την κατηγορία, κατά τις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου 11. Ο καθού η κατάσχεση μπορεί να ζητήσει την άρση αυτής, με αίτηση που απευθύνεται προς το άνω Δικαστικό Συμβούλιο όταν τούτο συγκροτηθεί. 6. Το πόρισμα του «τρίτου εδαφίου» της παραγράφου 4 πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να περιέχει ιδίως τα πραγματικά περιστατικά και τα αποδεικτικά μέσα που οδηγούν σε αυτά, όπως προέκυψαν κατά την προκαταρκτική εξέταση, την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στις εφαρμοζόμενες ποινικές διατάξεις και σαφή πρόταση για την άσκηση ή μη της ποινικής δίωξης. Αιτιολογημένη πρέπει να είναι και η πρόταση της

τυχόν μειοψηφίας, η οποία καταχωρίζεται σε χωριστό κεφάλαιο του ίδιου πορίσματος...»

Ο δε Κανονισμός της Βουλής στα άρθρα 153 έως 159 προβλέπει λεπτομερέστερα την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου ελέγχου των ποινικών ευθυνών των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών, προβλέποντας τον τρόπο λειτουργίας της Ειδικής Εξεταστικής Επιτροπής που κατά άρθρο 156 του ανωτέρω Κανονισμού διενεργεί προκαταρκτική εξέταση επί της διαβιβασθείσης δικογραφίας και έχει τις αρμοδιότητες του εισαγγελέα πρωτοδικών, προκειμένου να αποφανθεί εάν θα πρέπει να ασκηθεί ή όχι ποινική δίωξη στα πλαίσια του άρθρου 86 του Συντάγματος ή εάν τα αδικήματα που φέρονται να έχουν τελεστεί δεν υπάγονται στο ως άνω άρθρο και στον ν. 3126/2003.

Ως εκ τούτου η ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή που διενεργεί προκαταρκτική εξέταση θα πρέπει, εν πάσει περιπτώσει, να εξετάσει αν υφίσταται διωκτική αρμοδιότητα της Βουλής και εφαρμογή των προβλέψεων του άρθρου 86 του Συντάγματος για συγκεκριμένα αδικήματα που υπάγονται στο ν. 3126/2003 και αποδίδονται σε Υπουργούς και Υφυπουργούς.

Η εξέταση της καθ' ύλην αρμοδιότητας είναι το πρώτο θεμελιώδες στάδιο εξέτασης της εκάστοτε δικογραφίας, καθόσον, εάν διαπιστωθεί ότι έχουν τελεστεί αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου ή αδικήματα που δεν αφορούν στα καθήκοντα των ανωτέρω προσώπων, τότε αρμόδια είναι τα τακτικά ποινικά δικαστήρια και όχι το προβλεπόμενο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 του Συντάγματος, ενώ επιπλέον δεν ισχύει η αποσβεστική περί αξιοποιήσιμου προθεσμίας της παρ. 3 του προρρηθέντος άρθρου, αλλά οι κοινές ποινικές περί παραγραφής διατάξεις.

Β. ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η υπό κρίση δικογραφία για το σκάνδαλο NOVARTIS διαβιβάστηκε από την Ποινική Δικαιοσύνη στην Βουλή των Ελλήνων λόγω αρμοδιότητας, ώστε να ερευνηθεί η ποινική ευθύνη των αναφερομένων προσώπων-μελών της Κυβέρνησης και Υφυπουργών για τα αδικήματα α) δωροληψίας πολιτικών αξιωματούχων (άρ. 159 παρ. 1 ΠΚ, όπως αντικαταστάθηκε με την υποπαρ. ΙΕ4 του άρθρου πρώτου του Ν. 4254/2014 (ΦΕΚ Α' 85/7.4.2014, β) της παθητικής δωροδοκίας (άρθρο 235 παρ. 1-2 ΠΚ, όπως ισχύει με το άρθρο δεύτερο παρ. 1 Ν. 3666/2008 (ΦΕΚ Α' 105/10-06-2008) και με την παρ. 9 α του άρθρου 24 ν. 3943/2011 (ΦΕΚ Α' 66/31.3.2011) και γ) της απιστίας σχετικά με την υπηρεσία, το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ, στρεφόμενης κατά του Δημοσίου, εκ της οποίας η ζημία που προκλήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, η οποία υπερβαίνει το ποσό των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, (άρθρα 256 περ. γ' υποπερ. ββ, 263 ΠΚ σε συνδυασμό με άρθρα 1 παρ. 1 εδ. β' Ν. 1609/1950).

Η Βουλή των Ελλήνων κατά την ΟΕ' Συνεδρίασή της 21-2-2018 (Γ Σύνοδος, ΙΖ' Περίοδος) εξετάζοντας την με αρ. πρωτ. 776/12-2-2018 Πρόταση για σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για την διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά τα άρθρα 86 παρ. 3 του Συντάγματος, 156 επ. του Κανονισμού της Βουλής και 5 του ν. 3126/2003 περί «ποινικής ευθύνης υπουργών», αποφάσισε, ότι υφίστανται αποχρώσεις ενδείξεις για τα φερόμενα ως τελεσθέντα αδικήματα της δωροδοκίας και δωροληψίας, καθώς και της τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων από

εγκληματικές δραστηριότητες, ενώ απεφάνθη να μην ασκηθεί δίωξη για το αδίκημα της απιστίας σχετικά με την υπηρεσία, καθόσον έχει υποπέσει στην αποσβεστική προθεσμία της παρ. 3 του άρθρου 86 του Συντάγματος. Προσέτι, η Βουλή, κατά την ανωτέρω εν Ολομελεία συνεδρίασή της, αποφάσισε την σύσταση της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής προκαταρκτικής εξέτασης προκειμένου να ερευνήσει εάν η Βουλή έχει ή όχι κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος αρμοδιότητα να ασκήσει σχετικές ποινικές διώξεις και σε αρνητική περίπτωση να επιβεβαιωθεί η διωκτική αρμοδιότητα της Ελληνικής Δικαιοσύνης.

Γ. ΤΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρ. 1 παρ. 1 του νόμου 3126/2003, σε αυτόν υπάγονται «πλημμελήματα ή κακουργήματα, που τελούνται από Υπουργό, κατά την άσκηση των καθηκόντων του». Είναι προφανές λοιπόν πως δεν αρκεί τα κακουργήματα και τα πλημμελήματα να τελέστηκαν απλώς κατά τη χρονική διάρκεια της θητείας του, αλλά θα πρέπει να τελέστηκαν και «κατά την άσκηση των καθηκόντων του».

Συνεπώς, υπάγονται τα εγκλήματα που πραγματώνονται με την άσκηση των των υπουργικών καθηκόντων, όπως η έκδοση ατομικών ή κανονιστικών πράξεων (προεδρικών διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων) που αντίκεινται σε διατάξεις νόμου και συνιστούν αξιόποινες πράξεις, ενώ εξαιρούνται τα άσχετα προς τα δημόσια καθήκοντα (ομοίως κινούνταν οι προϊσχύσαντες νόμοι ΦΠΣΤ/1877 και ν.δ. 802/1971) αδικήματα όπως λόγου χάρι της ανθρωποκτονίας από δόλο (299 ΠΚ) ή από αμέλεια (302 ΠΚ), της πορνογραφίας ανηλίκων (348 Α ΠΚ), του βιασμού (336 ΠΚ) κλπ

Πέραν όμως των ανωτέρω περιπτώσεων, υφίσταται μια ενδιάμεση κατηγορία εγκλημάτων, ήτοι όσων σχετίζονται με τα υπουργικά καθήκοντα, όπως λόγου χάρι οι περιπτώσεις δωροδοκίας και δωροληψίας, για τα οποία έχουν εκφραστεί διάφορες απόψεις

Ι. Οι απόψεις

Οι τρεις υποστηριχθείσες θεωρητικές απόψεις

Από την εξέταση των θεωρητικών απόψεων, υφίστανται τρεις απόψεις, ήτοι η «νεώτερη ευρεία» (υποστηριζόμενη από τον Η. Αναγνωστόπουλο), η ενδιάμεση (υποστηριζόμενη από τον Κ. Φελουτζή) και η στενή (υποστηριζόμενη από τον Λ. Μαργαρίτη και την Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου).

1. Η «νεώτερη ευρεία» άποψη και η ενδιάμεση άποψη

Ενώ η παλαιώθεν ευρεία ερμηνεία με την οποία κάθε αδίκημα Υπουργού θεωρείτο ότι ενέπιπτε στον νόμο 3126/2003 έχει εγκαταληφθεί, λόγω της δριμύτατης κριτικής που έχει δεχθεί, σύμφωνα με τον Αναγνωστόπουλο η «νεώτερη ευρεία» άποψη «ανοίγει» κατά πολύ τα όρια του νόμου περί ποινικής ευθύνης υπουργών και διευρύνει το πεδίο εφαρμογής του, περιλαμβάνοντας δεκτές και τις πράξεις που σχετίζονται με τα υπουργικά καθήκοντα.

2. Η στενή άποψη

Σύμφωνα με την άποψη αυτή (ενδεικτικά υποστηρίζεται από τον Λ. Μαργαρίτη και την Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου), στο πεδίο εφαρμογής του ειδικού ποινικού νόμου για την ποινική ευθύνη των υπουργών, υπάγονται μόνον τα εγκλήματα που

τελούνται δια της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων, ήτοι πράξεις και παραλείψεις που αφορούν στο πλαίσιο της κατά νόμω αρμοδιότητας των μελών της Κυβερνήσεως και των Υφυπουργών. Οι πράξεις ή οι παραλείψεις τους δηλαδή σχετίζονται και ταυτίζονται άμεσα με τις αρμοδιότητές τους, όπως αυτές ρητώς περιγράφονται από το Σύνταγμα, τον νόμο και το γενικότερο κανονιστικό πλαίσιο.

Η έννοια του υπηρεσιακού καθήκοντος, δηλαδή, ερμηνεύεται στενά σε εκείνο που ειδικότερα κατά περίπτωση ο νόμος περιγράφει και προσδιορίζει. Την ίδια άποψη εκφράζει και ο καθηγητής Μπιτζιλέκης στο εγχειρίδιό του «Υπηρεσιακά Εγκλήματα» όπου αναφέρει χαρακτηριστικά: «Κατ' αρχήν ως υπηρεσιακές πράξεις θα χαρακτηρίζε εύκολα κανείς εκείνες που τελούνται στο πλαίσιο της αρμοδιότητας (τοπικής και υλικής) του υπαλλήλου, στο πλαίσιο των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί. Ο νομοθέτης ενδιαφέρεται εδώ για εκείνη τη συμπεριφορά που είναι άμεσα συνυφασμένη με την υπηρεσιακή λειτουργία, γεγονός που απαιτεί ο υπάλληλος να λειτουργεί μέσα στο πλαίσιο των από τον νόμο ή άλλων διατάξεων καθορισμένων καθηκόντων του. Τούτο διαφαίνεται από την ίδια την αντικειμενική υπόσταση που περιγράφει τον κύκλο των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων του υπαλλήλου, στο πλαίσιο των οποίων απαιτείται να εντάσσεται η συγκεκριμένη πράξη (λ.χ. Υπάλληλος, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η έκδοση ή η σύνταξη δημόσιων εγγράφων..., Υπάλληλος, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η εκτέλεση ποινών...) ή που χρησιμοποιεί γενικότερες εκφράσεις, όπως λ.χ. ενέργεια ή παράλειψη που ανάγεται στην υπηρεσία του (235 ΠΚ), κατά την άσκηση της υπηρεσίας του (262 ΠΚ) ή πράγμα εμπιστευμένο στον υπάλληλο (248, 249, 250, 252 ΠΚ), οι οποίες εκφράζουν ακριβώς μια τέτοια στενή σύνδεση της εγκληματικής πράξης του υπαλλήλου με τον χώρο των υπηρεσιακών δραστηριοτήτων.»

Και συνεχίζει παρακάτω: «Μεταξύ όμως των δύο κατηγοριών περιπτώσεων, εκείνης δηλαδή που μια πράξη τελείται από τον υπάλληλο ως ιδιώτη, χωρίς καμία σχέση με την υπηρεσιακή του δραστηριότητα, και εκείνης που τελείται στο πλαίσιο της άσκησης των υπηρεσιακών του καθηκόντων ..., υπάρχει και μια σειρά άλλων περιπτώσεων, όπου η σύνδεση, με την υπηρεσιακή δραστηριότητα εμφανίζεται πιο χαλαρή. Για παράδειγμα, αναφέρεται το άρθρο 258 ΠΚ σε πράγμα, που ο υπάλληλος κατέχει «λόγω αυτής της ιδιότητός του», ή άλλες διατάξεις κάνουν λόγο για πράγμα «προσιτό στο υπάλληλο λόγω της υπηρεσίας του» (άρθρ. 248, 249, 252 ΠΚ) ή μιλά το άρθρο 241 ΠΚ για «υπάλληλο, που χρησιμοποιώντας την υπαλληλική του ιδιότητα...». Τέλος η γενική διάταξη του άρθρου 262 ΠΚ καλύπτει και κάθε έγκλημα που τελεί ο υπάλληλος απλώς «επωφελούμενος από την ιδιότητά του».

Πέραν των ανωτέρω λεχθέντων, είναι ενδιαφέρουσα και η άποψη του Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών Ανδρέα Δημητρόπουλου, ο οποίος στην μελέτη του με τίτλο «Η Ποινική Ευθύνη των Υπουργών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους» (ΕΔΔΔ τόμος 57 τευχ 1) κάνει εκτενή ανάλυση της έννοιας του υπουργικού καθήκοντος που εμπίπτει στην εφαρμογή του ν. 3126/2003. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «.... Συμπερασματικά ποινικά αδικήματα, που τέλεσαν οι υπουργοί «κατά την άσκηση των καθηκόντων» τους υπό την έννοια του άρθρ. 86 παρ. 1 είναι εκείνα που συγκεντρώνουν σωρευτικά (α) το χρονικό και (β) το ουσιαστικό κριτήριο, είναι δηλαδή τα ποινικά εκείνα αδικήματα, που τέλεσε ο υπουργός καθ' ον χρόνον έφερε το υπουργικό αξίωμα (εντός χρόνου) αλλά και προκειμένου να υλοποιήσει την αρμοδιότητά του, να διευκολύνει την υλοποίησή του καθήκοντος και υπό την έννοια αυτή να ενεργήσει υπέρ του γενικού συμφέροντος (σχετικά)..... Συμπερασματικά η κατηγορία των «εκτός άσκησης» καθηκόντων ποινικών

αδικημάτων περιλαμβάνει δύο υποκατηγορίες, τα «εκτός χρόνου» και τα «άσχετα». Τα ποινικά αδικήματα που δεν τελούνται εντός των απαιτούμενων χρονικών ορίων δεν είναι καν υπουργικά αδικήματα δεν τίθεται επομένως θέμα εφαρμογής των διατάξεων περί ευθύνης υπουργών. Το ίδιο όμως συμβαίνει και για τα «άσχετα» υπουργικά αδικήματα.Με την τέλεση των «επ ευκαιρία» ποινικών αδικημάτων ο υπουργός δεν «υπηρετεί» αλλά «χρησιμοποιεί» τα υπουργικά καθήκοντα πχ προς ίδιο πλουτισμό. Ο δράστης υπουργός δράττεται της ευκαιρίας (επ ευκαιρία), εκμεταλεύεται, ότι φέρει το υπουργικό αξίωμα προκειμένου να εξυπηρετήσει ξένους προς τις συνταγματικές διατάξεις σκοπούς και να προσπορίσει ίδιο όφελος ή άλλων προσώπων. Η υλοποίηση του καθήκοντος δεν είναι το κίνητρο, ο σκοπός και ενδεχομένως και το αποτέλεσμα της πράξης... Τα «επ ευκαιρία» ποινικά αδικήματα παρά τις ομοιότητες διαφέρουν σημαντικά και δεν είναι αδικήματα «κατά την άσκηση» των υπουργικών καθηκόντων για τα οποία κατά τη συνταγματική επιταγή εφαρμόζεται η ευνοϊκή ποινική μεταχείριση. Στις περιπτώσεις τέλεσης ποινικών αδικημάτων επ ευκαιρία της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων εφαρμόζονται οι διατάξεις του κοινού ποινικού δικαίου...Συμπεράσματα 24. Η ευρεία ερμηνευτική εκδοχή του άρθρ. 86Σ καταλήγει σε άτοπα αποτελέσματα. Το αντικειμενικό νόημα των σχετικών συνταγματικών ρυθμίσεων αναδεικνύεται με τη στενή ερμηνεία του ευνοϊκού ρυθμιστικού περιεχομένου στην οποία οδηγεί η θεωρία του γενικού συμφέροντος, κατά την οποία μόνον τα ποινικά αδικήματα γενικού συμφέροντος μπορεί να είναι και αδικήματα τελούμενα κατά την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων. Ανάμεσα στα «κατά την άσκηση» και «επ ευκαιρία» τελούμενα ποινικά αδικήματα υπάρχει σημαντικότητα διαφοροποίηση της συνταγματικής ρύθμισης. Δεν υπάγονται όλες «συλλήβδην» οι αξιόποινες πράξεις του υπουργού σε ευνοϊκή συνταγματική μεταχείριση, αλλά πρέπει να ελέγχεται κάθε φορά, αν πρόκειται για πράξεις «κατά την άσκηση», «εκτός της άσκησης» ή «επ ευκαιρία της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων....»

Προφανές είναι ότι τα εγκλήματα του άρ. 1 παρ. 1 και 3 ν. 3126/2003 στα οποία αναφέρεται η φράση «κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του» υπάγονται στην πρώτη κατηγορία των εγκλημάτων στα οποία υφίσταται στενή σύνδεση με τα υπαλληλικά καθήκοντα, ήτοι στα τελούμενα διά των υπαλληλικών καθηκόντων.

II. Το πεδίο εφαρμογής

Η στενή ερμηνεία φέρεται ως ορθότερη κατά την εφαρμογή του άρθρου 86 Συντάγματος και του ν. 3126/2003 διότι:

α. Αφορά διατάξεις εξαιρετικού χαρακτήρα

Οι διατάξεις του ν. 3126/2003 συνιστούν διατάξεις εξαιρετικού χαρακτήρα και ως εκ τούτου θα πρέπει να ερμηνεύονται στενά κατά γενική αρχή του δικαίου. Πέραν τούτου, ναι μεν ο συνταγματικός νομοθέτης επιθυμούσε να προστατεύσει τους φορείς του υπουργικού αξιώματος από άδικες διώξεις εν είδει πολιτικής καταδίωξης, προκειμένου να διαφυλαχθούν σημαντικοί θεσμικοί πόλοι του Κοινοβουλίου και της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, όμως ασφαλώς η εξαιρετική αυτή θέσπιση ειδικών κανόνων δικαίου δεν χωρεί διασταλτικής ερμηνείας, καθόσον αυτή οδηγεί στο ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα, δηλαδή στην γενικευμένη αίσθηση προνομιακής αντιμετώπισης προσώπων που φέρουν αυξημένη ευθύνη για την

άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους ανατίθεται επί τη βάση της λαϊκής κυριαρχίας.

β. Αφορά πράξεις κατά την άσκηση των καθηκόντων

Οι κοινές περί δικαίου διατάξεις για τις αξιόποινες πράξεις που δεν τελέστηκαν «κατά την άσκηση των καθηκόντων» του Υπουργού υπάγονται στις κοινές ρυθμίσεις του ποινικού, ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου.

Στην ερμηνεία αυτή συνηγορεί όχι μόνον η γραμματική ερμηνεία των ποινικών διατάξεων στα λεγόμενα «εγκλήματα περί την υπηρεσία», αλλά και νομολογιακά, αντιμετωπίζονται τοιούτοτρόπως και από τα ποινικά δικαστήρια.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται στην με αρ 381/2017 απόφαση του Αρείου Πάγου «...Κατά το άρθρο 235 παρ.1 Π.Κ. [όπως τούτο είχε αντικατασταθεί από το άρθρο δεύτερο παρ.1 του Ν. 3666/2008 και 24 παρ.9α Ν.3943/2011, καταλαμβάνει δε την επίδικη πράξη, ως εκ του χρόνου τελέσεώς της], "υπάλληλος, ο οποίος κατά παράβαση των καθηκόντων του ζητεί ή λαμβάνει, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, για τον εαυτό του ή για τρίτο, ωφελήματα οποιασδήποτε φύσης ή δέχεται υποσχέση τούτων, για ενέργεια ή παράλειψή του μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται στα καθήκοντά του ή αντίκειται σε αυτά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψίας) απαιτείται, εκτός από την ιδιότητα του δράστη ως υπαλλήλου, κατά την έννοια των άρθρων 13 περίπτ. α' και 263Α του Π.Κ., ή από μέρους αυτού του ίδιου ή δια μέσου άλλου απαίτηση ή αποδοχή ωφελημάτων, που δεν δικαιούται ή αποδοχή υποσχέσεως προς παροχή αυτών (ωφελημάτων) για ενέργεια ή παράλειψή του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, που ανάγεται ή αντίκειται στα καθήκοντά του, όπως αυτά διαγράφονται ή προκύπτουν από το νόμο ή τους υπηρεσιακούς κανονισμούς ή τις διαταγές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή την υπηρεσιακή του σχέση ή τη φύση της υπηρεσίας του, είναι δε αδιάφορο αν η ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου πραγματοποιήθηκε ή αν αυτός σκόπευε ειλικρινά να την πραγματοποιήσει. Υποκειμενικώς, απαιτείται δόλος, δηλαδή γνώση του υπαλλήλου, ότι απαιτεί ή δέχεται τα ωφελήματα ή την υποσχέση αυτών για ενέργεια ή παράλειψή του αναγόμενη ή αντικείμενη στα καθήκοντά του και θέληση αυτού να πράξει τούτο...» Εν όψει των ανωτέρω, τα ποινικά δικαστήρια, προκειμένου να εξετάσουν εάν πραγματώνεται η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος, θα πρέπει πρωτίστως να διαπιστώσουν ότι ο υπάλληλος που δωροδοκείται έχει την κατά νόμο αρμοδιότητα να ενεργήσει συγκεκριμένη πράξη, αλλά την παραλείπει ή ενεργεί αντίθετα προς τα καθήκοντά του. Εν ολίγοις, η νομολογία αντιμετωπίζει, πλέον, την έννοια του καθήκοντος ως συνυφασμένη απολύτως με συγκεκριμένη κατά νόμω αρμοδιότητα που παραβιάζεται, εν όψει της δωροδοκίας, λόγω πράξης ή παράλειψης του υπαλλήλου (ενδεικτικά ΑΠ 171/2017, 468/2017, 565/2017, 637/2017 κοκ).

Αντιστρόφως, εάν ο υπάλληλος δωροδοκείται ενώ δεν έχει την αρμοδιότητα να ενεργήσει συγκεκριμένη πράξη που ο δωροδοκών επιθυμεί να «αποφύγει», τότε θεωρείται ότι δεν πληρούται η αντικειμενική υπόσταση του εν λόγω αδικήματος. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ορθώς κηρύχθηκε αθώος ο κατηγορούμενος για παθητική δωροδοκία εν συρροή, εφόσον δεν είχε αρμοδιότητα προς ενέργεια των πράξεων για τις οποίες έλαβε δώρα (Ολομ. ΑΠ 857/1978 Ποιν.Χρον. ΚΘ.46), ο υπάλληλος που δωροδοκούμενος ασκεί έλεγχο εκτός από το κατάστημα που

υπαγόταν στην Β' ΔΟΥ, της οποίας ήταν υπάλληλος, και σε διπλανό κατάστημα της Θ' ΔΟΥ(ΑΠ 1149/1988, ΠοινΧρ 1989, 92) ή ο υπάλληλος του ΟΤΕ που δωροδοκούμενος εγκρίνει τις κατ' εξαίρεση τηλεφωνικές συνδέσεις για τις οποίες δεν έχει αρμοδιότητα (ΑΠ 556/1982, ΠοινΧρ 1983, 24)

Αξιοσημείωτη αναφοράς είναι και η απόφαση του ΕΔΔΑ Συγγελίδης κατά Ελλάδος (Προσφυγή αριθ. 24895/07) με την οποία κρίνει ότι η βουλευτική ασυλία πρέπει να αφορά πράξεις που συνδέονται με την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων. Αναφέρει χαρακτηριστικά τα εξής: «46. Σε σχέση με αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει πως, αν ερμηνευθεί σωστά στα πλαίσια του Άρθρου 6.1, το Άρθρο 62 του Συντάγματος της Ελλάδας επιτρέπει στη Βουλή των Ελλήνων να αρνείται τη χορήγηση άδειας για ποινική δίωξη μόνο όταν οι ενέργειες στις οποίες βασίζεται η δίωξη έχουν εμφανή σχέση με τα βουλευτικά καθήκοντα.» Ομοίως, στην περίπτωση Τσαλκτζής κατά Ελλάδος της 16-11-2006 το ως άνω δικαστήριο παρατηρεί ότι «..Θα ήταν ασυμβίβαστο με την υπεροχή του δικαίου σε μία δημοκρατική κοινωνία και με τη θεμελιώδη αρχή που διέπει το άρθρο 6 § 1, να πρέπει, δηλαδή, να μπορούν οι αστικής φύσεως αξιώσεις να άγονται ενώπιον δικαστού, να είχε τη δυνατότητα ένα Κράτος, ανεπιφυλάκτως και άνευ ελέγχου εκ μέρους των οργάνων της Συμβάσεως, να αποκλείει της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων μία ολόκληρη σειρά προσφύγων αστικής φύσεως ή να απαλλάσσει από κάθε ευθύνη κατηγορίες προσώπων (βλ. Fayed κατά του Ηνωμένου Βασιλείου, απόφαση από 21 Σεπτεμβρίου 1994, série A no 294-B, σελ. 49, § 65)...» Οι αποφάσεις αυτές που αφορούν στο ακαταδίωκτο της βουλευτικής ασυλίας κατατείνουν στην ίδια ερμηνεία ως προς το είδος των πράξεων που οφείλει να περιλαμβάνει η βουλευτική ασυλία, δηλαδή δύνανται να υπάγονται μόνον εκείνες που αφορούν στενά στα βουλευτικά καθήκοντα.

Η ως άνω ερμηνεία εναρμονίζεται θεωρητικά και με άλλες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρ. 137 Α παρ. 1 ΠΚ, «υπάλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με κάθειρξη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του...», όπου η έννοια «κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων» ταυτίζεται με τις πράξεις δίωξης, ανάκρισης, εξέτασης, εκτέλεσης ποινών κλπ., δηλαδή ταυτίζεται με τις ενέργειες που συνιστούν καθήκοντα των ανωτέρω προσώπων

Ακολούθως, κατ' άρ. 315Α ΠΚ «η τέλεση των εγκλημάτων των άρ. 308Α (ήτοι της απρόκλητης σωματικής βλάβης), 309 (επικίνδυνη σωματική βλάβη), 310 (βαριά σωματική βλάβη), 311 (θανατηφόρα σωματική βλάβη) ΠΚ εναντίον αστυνομικού, λιμενικού, πυροσβεστικού και υγειονομικού υπάλληλου κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του συνιστά ιδιαίτερη επιβαρυντική περίπτωση» που συντρέχει όταν η πράξη κατά του υπαλλήλου τελείται κατά την τέλεση των υπηρεσιακών του καθηκόντων και όχι απλά όταν σχετίζεται με αυτά.

Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από την διάταξη του άρθρου 262 ΠΚ όπου «αν ο υπάλληλος ασκώντας την υπηρεσία του ή επωφελούμενος από την

ιδιότητά του γίνει με πρόθεση υπαίτιος κακουργήματος ή πλημμελήματος που προβλέπεται σε άλλο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, το ανώτατο όριο της ποινής που αναγράφει ο νόμος για την πράξη αυξάνεται κατά το μισό δεν μπορεί όμως να ξεπεράσει το ανώτατο όριο που είναι γενικά ορισμένο για το κάθε είδος ποινής». Εν προκειμένω, ο νομοθέτης διαχωρίζει τον όρο «ασκώντας την υπηρεσία του» από τον όρο «επωφελούμενος από την ιδιότητά του», δηλαδή θέτει ρητή διάκριση μεταξύ των περιπτώσεων που η υπάλληλος ενεργεί λόγω αρμοδιότητας από τις περιπτώσεις που ο τελευταίος χρησιμοποιεί την ιδιότητά του υπό την έννοια της επιρροής πχ σε έτερο υπάλληλο, τρίτο πρόσωπο, που έχει την εκ του νόμου αρμοδιότητα για την πράξη ή παράλειψη συγκεκριμένης ενέργειας

Ομοίως, εάν εξετάσουμε τις διατάξεις του άρθρου 73 ΕισΝΚΠολΔ και του Ν 693/1977 «περί εκδικάσεως αγωγών κακοδικίας» στο άρθρο 6 παρ. 1 του οποίου χρησιμοποιείται ο όρος «κατά την άσκηση των αναγομένων εις την δικαστικήν λειτουργίαν καθηκόντων», θα αχθούμε στο συμπέρασμα ότι η έννοια «κατά την άσκηση των λειτουργικών καθηκόντων» ταυτίζεται με τις κατά νόμω ειδικές και συγκεκριμένες αρμοδιότητες, η παραβίαση των οποίων αφορά στην προσωπική ευθύνη από κακοδικία.

γ. Η ιστοριοβουλευτική ερμηνεία

Ακόμη, όμως, κι αν ανατρέξουμε στην ιστοριοβουλευτική ερμηνεία στα πλαίσια της αναθεώρησης του 2001, θα διαπιστώσουμε ότι επικράτησε η άποψη, με κύριους εκφραστές της τον Ε. Βενιζέλο και τον Α. Λοβέρδο, κατά τους οποίους οι υποθέσεις που κρίνονται ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου αφορούν «άσκηση δημόσιας εξουσίας», άλλως «άσκηση πολιτικής». Και για τον λόγο αυτό θεωρήθηκε ότι επιβαλλόταν η συμμετοχή και διοικητικών δικαστών, «εφόσον τα καθήκοντα των Υπουργών διέπονται από κανόνες δημοσίου δικαίου, η παράβαση των οποίων συνάπτεται με τη νομοτεχνική κατάστρωση και άρα την ερμηνεία των αντίστοιχων ποινικών διατάξεων και με την ίδια την υπόσταση και τους λοιπούς όρους των σχετικών εγκλημάτων».

δ. Η ratio του Νόμου

Πέραν των ανωτέρω, η ratio των διατάξεων του ν 3126/2003 ήταν μεν να διαφυλάξουν τους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς από την άσκηση ποινικών διώξεων μεθοδευμένων εκ μέρους των πολιτικών τους αντιπάλων και να εισάγουν μία σύντομη εκκαθάριση των σχετικών εγκλημάτων, όμως, δεν είναι δυνατόν η ερμηνεία τους να καταλήγει, κατά παράβαση της αρχής της αναλογικότητας σε δυσανάλογη ευνοϊκή, σε σχέση με τον πολίτη, ποινική αντιμετώπιση. Και τούτο διότι και ο συντακτικός αλλά και ο κοινός νομοθέτης αντιμετωπίζει στο ποινικό πεδίο αυστηρότερα, όσους ασκούν δημόσια εξουσία, προκειμένου να διασφαλίσει το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον και να μειώσει (κατά το δυνατόν) την πιθανότητα καταχρηστικής άσκησης εξουσίας, προβλέποντας προληπτικά αυξημένη ποινική ευθύνη. Ως εκ τούτου, ο Υπουργός πρέπει να γνωρίζει για να είναι ελεύθερος για να εκπληρώσει εντός των πλαισίων του Συντάγματος και των νόμων την πολιτική αποστολή βάσει της λαικής κυριαρχίας, όμως αυτή η ελευθερία δεν θα πρέπει να άγει σε υπέρμετρο προστατευτικό πλαίσιο που να καταλήγει σε ατιμωρησία (λόγω της προβλεπόμενης σύντομης αποσβεστικής προθεσμίας) αξιόποινων πράξεων που δεν ανήκουν στο πλαίσιο των υπουργικών καθηκόντων. Και τούτο διότι θα καταλήγαμε στο στρεβλό συμπέρασμα να εντάσσουμε αξιόποινες πράξεις, όπως η

δωροδοκία ή δωροληψία στην έννοια του υπηρεσιακού καθήκοντος, γεγονός που αυτονόητα δεν δύναται να υποστηριχθεί.

Μια τέτοια αντιμετώπιση, αναλογική προς το διακύβευμα της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματος και του κράτους και της διαφύλαξης του δημοσίου συμφέροντος, απαιτεί ως υπαγόμενα στον νόμο 3126/2003 εγκλήματα μόνον τα τελούμενα διά της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων, τα οποία ανάγονται στην άσκηση δημόσιας εξουσίας, άλλως στην άσκηση πολιτικής, όχι δε όσα τελούνται επ' ευκαιρία ή επ' ωφελεία αυτής.

Δ. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Η Βουλή των Ελλήνων κατά την από 21-2-2017 απόφαση της επί της με αρ. πρωτ. 776/12-2-2018 Πρότασης για σύσταση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, απεφάνθη ότι υφίστανται αποχρώσεις ενδείξεις ως προς τα φερόμενα εμπλεκόμενα πρόσωπα για τα φερόμενα τελεσθέντα αδικήματα της δωροδοκίας και δωροληψίας, καθώς και της τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Συνεπώς, η Βουλή έχει ήδη κρίνει ως προς την τέλεση των ως άνω αδικημάτων και την ύπαρξης αποχρώσεων ενδείξεων για τους φερόμενους ως εμπλεκόμενους Πρωθυπουργούς και Υπουργούς, ενώ ανέθεσε στην Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή την περαιτέρω διερεύνηση της υπόθεσης ως προς το εάν τα φερόμενα αδικήματα της δωροδοκίας, της δωροληψίας και της τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάγονται στην έννοια των καθηκόντων των μελών της Κυβερνήσεως.

Σημειωτέον ότι είχε την δυνατότητα στην από 21-2-2018 Συνεδρίασή της να αποφασίσει την απευθείας παραπομπή της δικογραφίας στην Δικαιοσύνη (είτε με τις διαδικασίες του άρθρου 86 του Συντάγματος είτε με τις διαδικασίες της κείμενης ποινικής νομοθεσίας) όμως ορθά επέλεξε την περαιτέρω προσεκτικότερη εξέταση της δικογραφίας και την διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, προκειμένου αφενός μεν να κριθεί το θέμα της δικωκτικής αρμοδιότητας της Βουλής, αφετέρου να δώσει την ευκαιρία και στα φερόμενα ως εμπλεκόμενα πρόσωπα, αφού λάβουν γνώση της δικογραφίας, να έχουν επαρκή και ικανό χρόνο για την προπαρασκευή της υπερασπίσεώς τους κατά το άρθρο 20 του Συντάγματος, αλλά και να προσέλθουν ενώπιον της Επιτροπής για να ανατρέψουν τις εις βάρος τους φερόμενες ως κατηγορίες, προσκομίζοντας και όλα τα αναγκαία έγγραφα. Το γεγονός ότι η Βουλή είχε ήδη αποφανθεί στην από 21-2-2018 συνεδρίασή της, ότι υφίστανται αποχρώσεις ενδείξεις τέλεσης των ως άνω αδικημάτων, δεν θα εμπόδιζε την Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή, εάν διαπίστωνε, κατά τον παρεμπόπτοντα έλεγχο και τα όσα οι φερόμενοι ως εμπλεκόμενοι έγγραφα θα προσκόμιζαν και εξηγήσεις-γνώμες που αυτοί θα παρείχαν, ότι πλέον δεν υφίσταντο επαρκείς αποδείξεις ενοχής, να προτείνει τούτο στο Πόρισμά της και να το θέσει εκ νέου στην Κοινοβουλευτική Βάσανο ως οψιγενή διαπίστωση. Και για τον λόγο αυτό η Επιτροπή απέστειλε κλήση προς παροχή εξηγήσεων σε όλους τους φερόμενους ως εμπλεκόμενους «ιδίως» και όχι αποκλειστικά μόνον για την έκφραση γνώμης για το θέμα της αρμοδιότητας της Επιτροπής, όπου εκείνοι θα μπορούσαν να θέσουν κάθε νομικό και ουσιαστικό επιχείρημα, τόσο επί της αρμοδιότητας της Βουλής για την άσκηση ποινικής δίωξης, όσο και για την ουσία της υπόθεσης, προσκομίζοντας ταυτόχρονα κάθε υποστηρικτικό των ισχυρισμών τους έγγραφο.

Όμως, πέραν του Ευάγγελου Βενιζέλου, ουδείς άλλος κληθείς εκ των υπολοίπων πρώην Πρωθυπουργών και Υπουργών προσήλθε προς παροχή

εξηγήσεων-γνώμης. Και ασφαλώς οι ανωτέρω είχαν δικαίωμα να μην προσέλθουν ενώπιον της Επιτροπής (αντίστοιχο με το δικαίωμα σιωπής του ΚΠΔ), όμως η μη χρήση εκ μέρους τους του δικαιώματος αυτού μόνον επιβαρυντικά δύναται να λειτουργήσει, αφού εύλογα δεν ανατρέπει την περί επαρκών ενδείξεων για τα συγκεκριμένα αδικήματα από 21-2-2018 κρίση της Ολομελείας της Βουλής. Ούτε, βεβαίως ανατράπηκε από τα διαβιβασθέντα στις 13 Μαρτίου 2018 και στις 26 Μαρτίου 2018 συμπληρωματικά στοιχεία της δικογραφίας.

Ως εκ τούτου η ήδη εκπεφρασμένη απόφαση της 21-2-2018 της Βουλής με την οποία κρίθηκε η τέλεση των αναφερομένων αδικημάτων και η ύπαρξη επαρκών ενδείξεων ενοχής δεν ανατράπηκε κατά τις εργασίες της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Ασφαλώς, βέβαια, πέραν των ανωτέρω, η Επιτροπή είχε ως κύριο έργο την διερεύνηση αν η Βουλή έχει ή όχι δικτική αρμοδιότητα για τα συγκεκριμένα αδικήματα, οπότε θα μπορούσε να διενεργήσει περαιτέρω προκαταρκτική έρευνα μόνον εάν αποφαινόταν στο ερώτημα αυτό θετικά. Αντιστρόφως, εάν αποφαινόταν αρνητικά, θα όφειλε να προτείνει την «αμελλητί» διαβίβαση της δικογραφίας στην τακτική Ποινική Δικαιοσύνη λόγω αρμοδιότητας χωρίς να ενεργήσει περαιτέρω προκαταρκτική εξέταση. Το θέμα αυτό δημιούργησε ένταση στην Επιτροπή από μέλη προερχόμενα από την αντιπολίτευση, διότι επιθυμούσαν, σε κάθε περίπτωση, ευρεία προκαταρκτική εξέταση με λόγου χάρη κλήση μαρτύρων και είχε ως αποτέλεσμα εν τέλει την αποχώρησή τους. Όμως, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε καθ' οιονδήποτε τρόπο να εξακολουθήσει την προκαταρκτική εξέταση, χωρίς προηγουμένως να διαπιστώσει αν υφίσταται ή όχι δικτική αρμοδιότητα της Βουλής. Δεδομένου δε του γεγονότος, ότι το πόρισμα της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, εφόσον εγκριθεί από την Ολομέλεια της Βουλής, «επέχει θέση» κατά την έννοια του άρθρου 313 ΚΠΔ (67/1992 απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου) παραπεμπτικού βουλεύματος, κάτι τέτοιο θα συνιστούσε σε επίπεδο ποινικού δικαίου απαγορευμένη κατά άρθρο 510 παρ.1 στοιχ. Η Κ.Π.Δ. υπέρβαση εξουσίας (όπως ενδεικτικώς ΑΠ Ολ 2/2012, ΑΠ Ολ 3/2009, ΟΛΑΠ 2/2009, ΟΛΑΠ 9/2008, ΟΛΑΠ 1/2008) ή απαγορευμένη νόσφιση εξουσίας κατά το διοικητικό δίκαιο.

Τέλος, θα θέλαμε να σχολιάσουμε ότι ναι μεν οι βουλευτές κατά το κοινοβουλευτικό και νομοθετικό έργο της Βουλής δύναται να απουσιάζουν ή να απέχουν, ενεργώντας κατά την κρίση τους, όμως, εν όψει του γεγονότος ότι η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή του άρθρου 86 παρ. 3 Συντάγματος, του ν. 3126/2003 και του άρθρου 156 του Κανονισμού της Βουλής ασκεί αρμοδιότητες Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών, κατά την οιονεί δικαστική αρμοδιότητα της Βουλής, μια τέτοια «μόνιμη» αποχώρηση μπορεί να ισοδυναμεί τουλάχιστον με καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, αν όχι με αρνησιδικία!

Ε. ΝΟΜΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν όψει των ανωτέρω λεχθέντων και κατόπιν εξέτασης των στοιχείων της δικογραφίας, αλλά και όσων νέων στοιχείων διαβιβάστηκαν κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, κρίνουμε ότι η Βουλή των Ελλήνων δεν έχει δικτική κατά άρθρο 86 του Συντάγματος αρμοδιότητα, καθόσον τα αδικήματα της δωροδοκίας και δωροληψίας καθώς και της τέλεσης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, δεν εμπίπτουν στα ποινικά αδικήματα, που οι εκάστοτε

εμπλεκόμενοι κυβερνητικοί αξιωματούχοι τελούν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, υπό την έννοια του άρθρου 86 του Συντάγματος και του ν. 3126/2003.

Η όλη μέχρι σήμερα κακή εφαρμογή της συνταγματικής επιταγής οφείλεται στο ότι σε πολλές περιπτώσεις τα «επ' ευκαιρία» του υπουργικού καθήκοντος τελούμενα αδικήματα ταυτίζονταν με τα τελούμενα «κατά την άσκηση» ποινικά αδικήματα, με αποτέλεσμα οι πιο αντιπαθείς και απεχθείς περιπτώσεις υπουργικής ευθύνης, όπως τα υπό κρίση ανωτέρω αναφερόμενα αδικήματα, να απολαμβάνουν την εφαρμογή διατάξεων ευνοϊκού ρυθμιστικού περιεχομένου. Και τούτο ενώ η τέλεσή τους αντιστρατεύεται ακριβώς και απολύτως τα αντικειμενικά υπουργικά καθήκοντα. Όπως ο καθηγητής Ανδρέας Δημητρόπουλος αναφέρει «...Η αντικειμενική ερμηνεία του άρθρου 86 παρ. 1 αποκλείει από την ευνοϊκή μεταχείριση τις πλέον προκλητικές περιπτώσεις υπουργικής ευθύνης των «επ ευκαιρία» ποινικών αδικημάτων των υπουργών. Δεν είναι άλλωστε, ούτε από λογική, ούτε από καμία άλλη άποψη παραδεκτό το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η αντίθετη ερμηνεία, κατά το οποίο ο συντακτικός νομοθέτης αμείβει με ευνοϊκή ποινική μεταχείριση τον επίορκο υπουργό, που ενεργεί εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος....»

Ως εκ τούτου, αποφαινόμεστε ότι δεν τυγχάνουν εφαρμογής τα προβλεπόμενα στο άρθρο 86 του Συντάγματος και στον ν. 3126/2003 και η τακτική Ποινική Δικαιοσύνη είναι η μόνη καθ' ύλην αρμόδια για την περαιτέρω εξέταση της υπό κρίση δικογραφίας, την άσκηση ποινικής δίωξης και εκδίκαση των ως άνω φερομένων ως τελεσθέντων αδικημάτων και όσων επιπλέον ενδεχομένως διαπιστωθούν κατά την ποινική διαδικασία και, συνεπώς, θα πρέπει η δικογραφία να διαβιβαστεί αρμοδίως για τις νόμιμες ενέργειες.

Οι Ανεξάρτητοι Έλληνες αρνούμαστε να δεχθούμε την στρεβλή ερμηνεία του νόμου που καταλήγει να ταυτίζει αδικήματα, όπως την δωροδοκία, την δωροληψία ή την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα βρώμικου χρήματος) με την έννοια του υπουργικού καθήκοντος. Το υπουργικό καθήκον δεν είναι ούτε νομικά ούτε ηθικά νοητό να ταυτίζεται με πράξεις διαφθοράς, αντίθετες προς την έννοια του ίδιου του καθήκοντος και εν γένει του δημοσίου συμφέροντος που αυτό οφείλει να εξυπηρετεί. Η αντίληψη αυτού του είδους της ευρείας ερμηνείας κατέληξε να είναι η προστασία επιόρκων πολιτικών αξιωματούχων, που κατά κίβδηλο τρόπο «νόθευσαν» την έννοια του δημοσίου συμφέροντος με το ίδιο και προσωπικόν όφελος εκείνων και των παρ' αυτών υποστηρικτών τους. Η οικοδόμηση, όμως, του κράτους δικαίου δεν μπορεί να γίνει πάνω σε πρότυπα «μεροληπτικής δικαιοσύνης» και την εκάστοτε κατά το δοκούν ερμηνεία νόμων. Έχουμε πίστη και εμπιστοσύνη στην Ελληνική Δικαιοσύνη, η οποία, είμαστε βέβαιοι, ότι θα φανερώσει όλες τις «αμαρτωλές» πτυχές του διεθνούς σκανδάλου NOVARTIS, όπως στην Ελλάδα έχει εκτυλιχθεί.

ΣΤ . ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΕΠΙΜΥΘΙΟ

Τα τελευταία χρόνια είναι έντονη η λαϊκή απαίτηση κάθαρσης του πολιτικού συστήματος από όσους δολίως άσκησαν καταχρηστικά την ευρύτατη δημόσια εξουσία που απολάμβαναν και ανερυθρίαστα εκμεταλλεύτηκαν προς ίδιον όφελος. Η

απαίτηση αυτή είναι συνυφασμένη με μια κοινώς πανθομολογούμενη αντίληψη αίσθησης «ατιμωρησίας» των προσώπων αυτών που, παρότι επιλέχθηκαν από τον Ελληνικό Λαό να τον υπηρετήσουν στο ύπατο υπουργικό ή πρωθυπουργικό αξίωμα, εν τέλει άσκησαν την δημόσια εξουσία υπέρ αυτών ή των φίλα προσκείμενων τους. Και ασφαλώς, ο Ελληνικός Λαός θα συγχωρούσε κάθε πολιτική επιλογή, ακόμη κι αν αυτή ήταν ατυχής, εφόσον είχε την πεποίθηση ότι το κίνητρο δεν εμπεριείχε προσωπικές σκοπιμότητες ή ωφέλειες. Όμως, έχει καταστεί, «πασίδηλη» η ύπαρξη διαπλοκής και η εμπλοκή σε αυτήν πολιτικών αξιωματούχων υψηλά ιστάμενων. Το «πασίδηλο» αυτό που ήταν κοινωνικός ψίθυρος κατέληξε την τελευταία οκταετία και υπο το βάρος των οικονομικών περιστάσεων να μετουσιωθεί σε οργίλη και έκδηλη αγανάκτηση και απαξίωση, αλλά και σε ανατροπή των «μεταπολιτευτικών πολιτικών κεκτημένων» της παλαιάς καθεστηκυίας τάξης.

Η Βουλή των Ελλήνων, από την άλλη, για πολλά χρόνια δεν ανταποκρίθηκε επαρκώς στο πρόταγμα της ορθής απονομής δικαιοσύνης και επέδειξε τουλάχιστον ανατιολόγητη επιείκεια στα θέματα περί ευθύνης Υπουργών, είτε επί τη βάσει «πολιτικής αλληλεγγύης», είτε επί τη βάσει «ανταλλακτικής πολιτικής». Η ορθή, όμως, απονομή δικαιοσύνης δεν μπορεί να είναι αντικείμενο είτε προσωπικών είτε πολιτικών σκοπιμοτήτων, ούτε και αντικείμενο «προς συναλλαγή», καθόσον συνιστά βασικό και θεμέλιο λίθο της σύγχρονης Δημοκρατίας. Η Ισονομία και η Ισοπολιτεία δεν μπορούν να εφαρμόζονται υπό την αίρεση της διαπραγμάτευσης, ούτε συνάδουν με την θέσπιση ή ερμηνεία κανόνων δικαίου προνομιακή για μια μόνο επιλεγμένη ομάδα πολιτών, η Ισότητα μεταξύ των πολιτών δεν μπορεί να αποτελεί το ανεπίτευκτο ποθούμενο.

Ένα Ευνομούμενο Κράτος Δικαίου οφείλει να θεμελιώνει Θεσμούς που θα το διαφυλάσσουν, αλλά και που θα διαφυλάσσονται. Και οι Θεσμοί διαφυλάσσονται, όταν αντιλαμβάνονται και ενεργούν τον λειτουργικό τους ρόλο, όπως το επιτάσσει όχι μόνον η νομική ηθική, αλλά ο πυρήνας του δημοσίου συμφέροντος, όπως αυτός εκάστοτε εξειδικεύεται. Άλλωστε, το δημόσιο συμφέρον δεν είναι τίποτα περισσότερο από το ατομικό καλό που ταυτόχρονα συνιστά κοινωνικό καλό και αντιστρόφως.

Η Βουλή των Ελλήνων οφείλει να επανακτήσει τον ψυχικό δεσμό με τους πολίτες που (μάλλον δικαιολογημένα) θεωρούν ότι έχει συναινέσει «στο πέπλο της συγκάλυψης». Και τούτο θα το επιτύχει όταν αποφασίζει νομοθετικά με ορθοκρισία, όταν στον οιονεί δικαστικό της ρόλο λειτουργεί «αμελλητί» και αντικειμενικά, αποστέλλοντας «παραχρήμα» στην Δικαιοσύνη δικογραφίες, όπως και πράττει στην παρούσα υπόθεση NOVARTIS, αλλά κυρίρχα θα το επιτύχει εάν στην επόμενη αναθεώρηση προβεί σε θεσμικές τομές, όπως εν προκειμένω την κατάργηση ή την εκ βάθρων αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος, που θα ισχυροποιήσουν και θα δώσουν τα εχέγγυα στην Δικαιοσύνη από κοινωνικό ζητούμενο να καταστεί κοινωνικό πεπραγμένο.

Απρίλιος 2018

Γεώργιος Λαζαρίδης

Βουλευτής - Β' Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

ΜΕΡΟΣ Γ΄
ΓΝΩΜΕΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

**Γνώμη των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας
Μελών της Επιτροπής κ.κ.**

Μαυρουδή (Μάκη) Βορίδη
Γεωργίου Γεωργαντά
Παναγιώτη (Νότη) Μηταράκη
Νικολάου Παναγιωτόπουλου
Δημητρίου Σταμάτη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	61
1 Ιστορικό	63
2 Αξιολόγηση των εργασιών της Επιτροπής	64
2.1 Αποχώρηση του συνόλου της Αντιπολίτευσης από τις εργασίες της Επιτροπής	64
3 Ως προς την Ουσία	65
3.1 Ανυπαρξία, έστω και απλών ενδείξεων, περί τελέσεως αξιόποινων πράξεων	65
4 Επί της αρμοδιότητας	66
5 Εξάλειψη του αξιόποινου της απιστίας	68
6 Παραπομπή στη Δικαιοσύνη	69
7 Επίλογος	69

1 Ιστορικό

Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης συνεστήθη με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με την υπόθεση Novartis.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 86 του Συντάγματος, 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και του ν.3126/2003 «Ποινική ευθύνη των Υπουργών», όπως ισχύουν, για την ενδεχόμενη τέλεση των αδικημάτων της δωροληψίας και δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην με Α.Π. 776/12.02.2018 πρόταση του Πρωθυπουργού και Προέδρου της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ κ. Αλέξη Τσίπρα και 144 Βουλευτών της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας, καθώς και του Προέδρου της Κ.Ο. των ΑΝΕΛ κ. Παναγιώτη Καμμένου και 8 Βουλευτών της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας.

Η εν λόγω πρόταση των κοινοβουλευτικών ομάδων ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ υποβλήθηκε, σε συνέχεια του υπ. αριθμ. 9986/06.02.2018 εγγράφου του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με το οποίο διαβιβάστηκε στη Βουλή το υπ' αριθμ. 1344/05.02.2018 έγγραφο της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου.

Με το εν λόγω έγγραφο η κ. Εισαγγελέας διαβίβασε στη Βουλή των Ελλήνων, αμελλητί κατά δήλωσή της, την ποινική δικογραφία με ΑΒΜ ΕΔ 2016/373 κατά το μέρος που αφορά τη διερεύνηση ενδεχόμενης ποινικής ευθύνης δύο πρώην Πρωθυπουργών και οκτώ πρώην Υπουργών και συγκεκριμένα των: 1) Α. Σαμαρά, 2) Π. Πικραμένου, 3) Δ. Αβραμόπουλου, 4) Α. Λοβέρδου, 5) Α. Λυκουρέντζου, 6) Μ. Σαλμά, 7) Αδ. Γεωργιάδη, 8) Ι. Στουρνάρα, 9) Ε. Βενιζέλου και 10) Γ. Κουτρουμάνη, για τις πράξεις α) της δωροληψίας πολιτικών αξιωματούχων, β) της παθητικής δωροδοκίας και γ) της απιστίας σχετικά με την υπηρεσία, το αντικείμενο της οποίας έχει συνολική αξία μεγαλύτερη των 120.000 €, στρεφόμενης κατά του δημοσίου, εκ της οποίας η ζημία που προκλήθηκε ή οπωσδήποτε απειλήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας η οποία υπερβαίνει το ποσό των 150.000 €.

Εντύπωση εξάλλου προκαλεί το γεγονός ότι τα ανωτέρω πρόσωπα αναφέρονται ονομαστικά στο με Α.Π. 1344/5.2.2018 διαβιβαστικό έγγραφο της Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου. Ωστόσο στο ίδιο έγγραφο, αποσιωπάται το όνομα του κ. Παναγιώτη Κουρουμπλή, ο οποίος φέρεται να μην έχει προχωρήσει σε έκδοση δελτίου τιμολόγησης φαρμάκων για το 2015.

Αντίθετα, από την κα Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, επιλέγεται η ακόλουθη διατύπωση: «[...] από τον τότε διατελέσαντα Υπουργό Υγείας [...]», γεγονός που φανερώνει σαφή πρόθεση διαφορετικής μεταχείρισης των εμπλεκόμενων προσώπων με μοναδικό κριτήριο την πολιτική τους ταυτότητα.

2 Αξιολόγηση των εργασιών της Επιτροπής

Η Επιτροπή σε όλες τις συνεδριάσεις της είχε ως θέμα την οργάνωση των εργασιών της πλην μίας που είχε ως αντικείμενο την ακρόαση ενός εκ των εμπλεκομένων, κατόπιν αιτήματός του, και συγκεκριμένα του κ. Ευάγγελου Βενιζέλου.

Δεν υπάρχει ιστορικό προηγούμενο επιτροπής που επί σειρά συνεδριάσεων ασχολείται με την οργάνωση των εργασιών της αλλά τελικώς δεν εργάζεται.

2.1 Αποχώρηση του συνόλου της Αντιπολίτευσης από τις εργασίες της Επιτροπής

Το σύνολο της Αντιπολίτευσης πρότεινε τη σε βάθος διερεύνηση της υποθέσεως με πλήρη άσκηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής που της παρέχονται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 153 του ΚτΒ και συγκεκριμένα με την εξέταση των ήδη εξετασθέντων στα πλαίσια της διεξαχθείσας ενώπιον της κας. Εισαγγελέως προκαταρκτικής εξετάσεως, προστατευομένων και μη, μαρτύρων, τυχόν άλλων που θα επροτείνοντο από τα μέλη της Επιτροπής, την ανάγνωση των εγγράφων που περιλαμβάνονται στη δικογραφία αλλά και τυχόν άλλων που θα προσκομίζονταν κατά την διάρκεια των εργασιών της επιτροπής και εν γένει τη διενέργεια κάθε νομίμου πράξεως προς διερεύνηση της αλήθειας.

Η πλειοψηφία της Επιτροπής απέρριψε την κατατεθείσα εγγράφως πρόταση των βουλευτών της Αντιπολίτευσης, προκρίνοντας ότι αντί για τα ανωτέρω η Επιτροπή θα έπρεπε να συζητήσει για την αρμοδιότητά της και να μην ερευνήσει τις ενώπιόν της εισαχθείσες προς έρευνα και ποινική αξιολόγηση πράξεις. Η άρνηση της πλειοψηφίας της Επιτροπής να προχωρήσει σε ουσιαστική και πλήρη έρευνα της υποθέσεως οδήγησε σε διακοπή της συμμετοχής των μελών της Αντιπολίτευσης στις εργασίες της Επιτροπής με την επιφύλαξη της επιστροφής τους αν η πλειοψηφία μετέβαλε άποψη και δεχόταν την πλήρη διερεύνηση της υπόθεσης, πράγμα που τελικώς ουδέποτε συνέβη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 1:

Με ευθύνη της κυβερνητικής πλειοψηφίας η Προανακριτική Επιτροπή, επέλεξε συνειδητά, να μην εξετάσει την υπόθεση. Αποφάσισε να μην εξετάσει μάρτυρες να μην διερευνήσει τα πραγματικά γεγονότα, μη επιτρέποντας την αποκάλυψη της αλήθειας. Αξίζει εν προκειμένω να σημειωθεί ότι δεν υφίσταται προηγούμενο, όπου το σύνολο της Αντιπολίτευσης, αλλά και το σύνολο των εμπλεκομένων πολιτικών προσώπων να ζητούν από επιτροπή που ελέγχεται από την κυβερνητική πλειοψηφία να προχωρήσει στην διερεύνηση υποθέσεως και αυτή να το αρνείται. Με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή κατέστη οργανικό μέρος της εξυφανθείσας από την Κυβέρνηση σκευωρίας για τη σπίλωση των πολιτικών αντιπάλων της Κυβέρνησης.

3 Ως προς την Ουσία

3.1 Ανυπαρξία, έστω και απλών ενδείξεων, περί τελέσεως αξιόποινων πράξεων

Καταρχήν, το βασικό και ουσιώδες ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσο υπάρχουν, έστω και απλές ενδείξεις υπόνοιας τέλεσης των αδικημάτων που αναφέρονται στο διαβιβαστικό της εισαγγελίας, δηλαδή της δωροδοκίας, της δωροληψίας και της απιστίας.

Στην πρόταση των Κ.Ο. ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ δεν υπάρχει περιγραφή συγκεκριμένων πράξεων προς εξέταση ανά εξεταζόμενο πρόσωπο, διότι, ελλείψει συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων, ούτε οι ίδιοι οι προτείνοντες την σύσταση της Επιτροπής απετόλμησαν κάτι σχετικό.

Αντίθετα, η πρόταση αναφέρεται σε κατηγορίες αδικημάτων (απιστία, δωροδοκία, δωροληψία, νομιμοποίηση), γενικά και χωρίς να αναφέρει πουθενά συγκεκριμένη πράξη που θα συγκροτούσε την αντικειμενική υπόσταση κάποιου εκ των προαναφερθέντων αδικημάτων.

Και αυτό παρά την ρητή πρόβλεψη της παρ. 3 του αρ. 154 του Κανονισμού της Βουλής «Η πρόταση για άσκηση δίωξης πρέπει να προσδιορίζει με σαφήνεια τις πράξεις ή τις παραλείψεις που σύμφωνα με το νόμο για την ευθύνη των Υπουργών είναι αξιόποινες...».

Έρχεται επίσης σε ευθεία αντίθεση με την παρ. 1 του αρ. 5 του ν. 3126/2003 «Η πρόταση για άσκηση της ποινικής δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές, με συγκεκριμένη αναφορά στα στοιχεία της αξιόποινης πράξης και μνεία των διατάξεων που παραβιάστηκαν, διαφορετικά είναι απαράδεκτη».

Τέλος η επιτροπή, όπως ήδη προαναφέρθηκε, δεν προχώρησε στην ουσιαστική εξέταση των ζητημάτων της δικογραφίας, ούτε στην εξέταση των εμπλεκόμενων προσώπων και των μαρτύρων.

Ειδικώς δε ως προς το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ακόμα και στις καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων και στο λοιπό υλικό, δεν αναφέρεται πράξη που να συνιστά προσπάθεια νομιμοποίησης, άρα από τη δικογραφία δεν προκύπτει ο,τιδήποτε σχετικό με το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η δε κατηγορία αυτή, μη περιλαμβανομένη, και ορθώς, στο διαβιβαστικό της Εισαγγελίας, προσετέθη, προφανώς μόνο για λόγους πολιτικού εντυπωσιασμού και στα πλαίσια του σχεδίου σπινάλσεως των πολιτικών αντιπάλων της Κυβέρνησης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 2:

Δεν προέκυψαν από την διαδικασία ενδείξεις τέλεσης οποιουδήποτε αδικήματος των αναφερόμενων πολιτικών προσώπων. Εξάλλου ουδέν αποδεικτικό στοιχείο σχετικό περιέχεται στη σχετική δικογραφία, πέραν των τριών μαρτυρικών καταθέσεων προσώπων - εμφανιζόμενων ως προστατευόμενων -, καταθέσεις που δεν έχουν ελεγχθεί είτε από την Δικαιοσύνη είτε από την Προανακριτική Επιτροπή και που από μόνες τους έχουν μηδενική αποδεικτική αξία, ως σαφώς ορίζει η Δικονομία. Ειδικώς δε για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, στην υπό αξιολόγηση δικογραφία δεν υφίσταται το παραμικρό αποδεικτικό στοιχείο ούτε καν στις καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων και εν γένει η παραμικρή έστω και ελάχιστη ένδειξη τελέσεώς του.

4 Επί της αρμοδιότητας

1. Η αρμοδιότητα της Βουλής θεμελιώθηκε ήδη με την παραπομπή της δικογραφίας από τη Δικαιοσύνη στην Βουλή. Και τούτο διότι η Δικαιοσύνη κράτησε, και ορθώς, προς διερεύνηση το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα ως μη υπαγόμενο στο νόμο περί ευθύνης υπουργών, διαβίβασε όμως τα αδικήματα της απιστίας και της δωροδοκίας στη Βουλή, κρίνοντας ήδη ότι υπάγονται στο νόμο περί ευθύνης των υπουργών και άρα στην αρμοδιότητα της Βουλής.

2. Η αρμοδιότητα της Βουλής επαναβεβαιώθηκε με την πρόταση των βουλευτών της πλειοψηφίας για τη σύσταση της ειδικής επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξετάσεως.

Η πρόταση και η απόφαση προβλέπονται στο άρθρο 86 παρ. 3, δηλ. έχει ήδη υπάρξει κατάφαση της αρμοδιότητας της Βουλής.

Εξάλλου η Βουλή, όχι μόνο επελήφθη, αλλά και ήδη απεφάνθη, για το αδίκημα της απιστίας, κρίνοντας ότι έχει εξαλειφθεί το αξιόποινό του.

Άρα τι να ερευνήσει η επιτροπή ως προς την αρμοδιότητά της;

Η Βουλή ήδη απεδέχθη την αρμοδιότητά της εφαρμόζοντας ορθά την ήδη υφισταμένη νομολογία των Δικαστηρίων (ΣυμβΕφΑθ 1440/2010, ΠοινΔικ 2010, σελ. 825, ΣυμβΕιδΔικ 1/2011, ΠοινΧρον ΞΑ/2011) και συστήνοντας τη συγκεκριμένη επιτροπή.

Εκκινούμενη όμως από την πολιτική της στόχευση και την προειλημμένη απόφασή της, όπως αυτή είχε ήδη περιγραφεί ήδη προ της διαβιβάσεως της

συγκεκριμένης δικογραφίας στην Βουλή από τον Αναπληρωτή Υπουργό Δικαιοσύνης κ. Παπαγγελόπουλο και προκειμένου να επιτελέσει τον ρόλο που της είχε ανατεθεί στα πλαίσια της σκευωρίας, η κυβερνητική πλειοψηφία παγιδεύτηκε σε ένα νομικό και πολιτικό absurdum.

Δηλαδή, εφαρμόζοντας το άρθρο 86 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος διαβιάστηκε η δικογραφία στην Βουλή, η πλειοψηφία έκανε πρόταση για να κινηθεί η διαδικασία του ελέγχου των πράξεων ώστε να κινηθεί ποινική δίωξη κατά των πολιτικών προσώπων, έστησε κάλπες για να αποφασίσει την σύσταση της επιτροπής η Ολομέλεια (άρθρο 86 παρ. 3), εισάγει το πόρισμα για απόφαση στην Ολομέλεια, αλλά αφετέρου όλα αυτά για να αποφανθεί ότι δεν έχει αρμοδιότητα σύμφωνα με το άρθρο 86!!!

Ισχυρίζεται όμως η πλειοψηφία ότι τυχόν εφαρμογή του άρθρου 86 θα έχει ως συνέπεια τη διάγνωση της εξαλείψεως του αξιοποίνου, κατ' εφαρμογήν της αποσβεστικής προθεσμίας του ίδιου άρθρου. Με την σκέψη αυτή αποκαλύπτει τα κίνητρά της: αδιαφορεί για την ορθή ερμηνεία, καταπατά Σύνταγμα, νόμους και νομολογία, για να επιτύχει το πολιτικό της σχέδιο, για να επιτύχει τον προαποφασισμένο στόχο της.

Πέραν της λογικής αντινομίας, ως αυτή εξετέθη ανωτέρω, πέραν της πρόδηλης πολιτικής σκοπιμότητας όμως, η κυβερνητική πλειοψηφία διαπράττει και ένα περαιτέρω λογικό άλμα:

Διότι για να κριθεί αν έχει εξαλειφθεί το αξιόποινο της ελεγχόμενης πράξης των πολιτικών προσώπων, πρέπει πρώτα να κριθούν δύο πράγματα:

- α) αν υπάρχει ποινικώς αξιόλογη πράξη και
- β) ο χρόνος τελέσεώς της.

Μη υφιστάμενης ποινικώς αξιόλογης πράξης, δεν τίθεται θέμα εξαλείψεως του αξιοποίνου.

Άρα πρώτα θα κριθεί το ζήτημα της υπάρξεως έστω απλών ενδείξεων περί τελέσεως μίας αξιόποινης πράξης, μετά θα προσδιοριστεί ο χρόνος τελέσεώς της και μετά θα διαπιστωθεί αν υπάρχει νομικός λόγος που κωλύει την δίωξή της, όπως είναι η εξαίρεση του αξιοποίνου, η παραγραφή κλπ.

Αυτό όμως μπορεί να γίνει μόνο αν υπάρξει διερεύνηση της ουσίας της υποθέσεως.

Αυτό ακριβώς δηλαδή που αρνήθηκε η πλειοψηφία.

Αρνούμενη η πλειοψηφία της Επιτροπής να ερευνήσει την ουσία της υποθέσεως, παραβιάζει τη λογική και νομική τάξη.

Γιατί λοιπόν αρνήθηκε η πλειοψηφία να εξετάσει την ουσία της υποθέσεως;

Γιατί είναι έντρομη ότι θα αποκαλυπτόταν η σκευωρία, οι ψευδομάρτυρες, τα χαλκεία της Κυβέρνησης και κυρίως οι ηθικοί αυτουργοί της ψευδομαρτυρίας.

Για αυτό επέλεξε να κρυφτεί πίσω από το θέμα της αρμοδιότητας πανικόβλητη, ώστε να αποφύγει την αποκάλυψη της αλήθειας, δηλαδή ότι το «μεγαλύτερο σκάνδαλο» είναι στην πραγματικότητα η μεγαλύτερη σκευωρία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 3

Η πλειοψηφία της Επιτροπής αρνήθηκε να εξετάσει την ουσία της υποθέσεως παρά την πάγια νομολογία των Δικαστηρίων επί του θέματος διότι δήθεν αν το έπραττε κάτι τέτοιο θα οδηγούσε στην εξάλειψη του αξιοποίνου.

Δηλαδή ενώ η Εισαγγελέας Διαφθοράς διαβιβάζοντας την δικογραφία στην Βουλή και ταυτοχρόνως κρατώντας το μέρος της που αφορούσε το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες για το οποίο μάλιστα έχει ήδη ασκήσει προανακριτικές πράξεις εφάρμοσε τις διατάξεις του άρθρου 86 του Συντάγματος και αναγνώρισε την αρμοδιότητα της Βουλής, ενώ η πλειοψηφία εφάρμοσε με την σειρά της το άρθρο 86 του Συντάγματος προτείνοντας αρχικά και εν συνεχεία συγκροτώντας την επιτροπή, εν συνέχεια απεφάνθη, παρά την ενιαία νομολογία των Δικαστηρίων ότι δήθεν δεν έχει αρμοδιότητα και δεν τυχάνει εφαρμογής το άρθρο 86.

Έτσι όμως δεν εξέτασε καν αν υπάρχουν έστω ελάχιστες ενδείξεις για την ύπαρξη αξιοποίνων πράξεων. Και αρνήθηκε να το κάνει, διότι αν το έκανε θα αποκαλυπτόταν η σκευωρία, τα ψεύδη, οι ψευδομαρτυρίες, τα χαλκεία της Κυβέρνησης.

Πανικόβλητη, κρύφτηκε πίσω από την δήθεν αναρμοδιότητά της, αποκαλύπτοντας όμως τον οργανικό της ρόλο στην κυβερνητική σκευωρία.

5 Εξάλειψη του αξιοποίνου της απιστίας

Ως προς το αδίκημα της απιστίας, η Ολομέλεια έκρινε ότι δεν αποτελεί αντικείμενο εξέτασης από την Προανακριτική και ως εκ τούτου αυτό δεν περιλαμβάνεται στην απόφαση σύστασης της Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής.

Συγκεκριμένα, οι Κ.Ο. των ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ πρότειναν να μην ασκηθεί δίωξη για τα αδικήματα της απιστίας, και ως εκ τούτου να μην εξεταστούν από την Προανακριτική Επιτροπή, κρίνοντας εκ των προτέρων ότι έχει παρέλθει η τασσόμενη από το αρ. 86, παρ. 3 του Συντάγματος, δηλαδή μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος.

Και τούτο χωρίς να έχει διαπιστώσει αν υπάρχουν ενδείξεις για την τέλεση του αδικήματος της απιστίας.

Η επιλογή όμως αυτή κατέστη επιτακτική προκειμένου να απαλλαγεί ο μόνος πραγματικά εμπλεκόμενος υπουργός κ. Κουρουμπλής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ 4

Η κρίση περί εξάλειψης του αξιοποίνου της απιστίας χωρίς ουσιαστικό έλεγχο της υποθέσεως εξυπηρέτησε τη σκοπιμότητα της απαλλαγής του μόνου πραγματικά εμπλεκόμενου Κουρουμπλή.

6 Παραπομπή στη Δικαιοσύνη

Το Σύνταγμα, άρθρο 86 παρ 4, προβλέπει συγκεκριμένη διαδικασία διαβίβασης της υπόθεσης στην Δικαιοσύνη, διαδικασία που η πλειοψηφία δεν εφαρμόζει.

Όπως αναγνωρίζει και ο Εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ (Συνεδρίαση 9 Μαρτίου 2018) «Τι θα πει, εμείς θα παραπέμψουμε την υπόθεση στη Δικαιοσύνη; Η μία εξουσία παραπέμπει στην άλλη; Έχει τέτοια αρμοδιότητα να παραπέμψει την υπόθεση στη Δικαιοσύνη; Δίκιο έχετε. Διαπιστωτική θα είναι η κρίση μας. Η Δικαιοσύνη έχει αρμοδιότητα και το σωστό ρήμα θα είναι να πούμε ότι διαπιστώνεται».

Συμπέρασμα 5:

Η Προανακριτική Επιτροπή απλώς θα διαπιστώσει την αναρμοδιότητα της Βουλής και δε θα διαβιβάσει την υπόθεση στη Δικαιοσύνη, όπως για επικοινωνιακούς λόγους επικαλείται η πλειοψηφία.

7 Επίλογος

Η όλη υπόθεση σύστασης και λειτουργίας της Επιτροπής απεδείχθη ότι ήταν μια συντονισμένη προσπάθεια στίλωσης πολιτικών αντιπάλων, χωρίς ποτέ να κληθούν μάρτυρες, να εξεταστεί το υλικό και να δοθεί στα εμπλεκόμενα πρόσωπα η

δυνατότητα να απαντήσουν επί της ουσίας των υποτιθέμενων κατηγοριών (οι οποίες όπως προαναφέραμε, ποτέ δεν προσδιορίστηκαν).

Συμπέρασμα 6:

Η διαχείριση της υπόθεσης από την Κυβέρνηση με την ενεργό σύμπραξη της κυβερνητικής πλειοψηφίας συνιστά υλοποίηση ενός σχεδίου σπίλωσης των πολιτικών αντιπάλων της Κυβέρνησης, το οποίο κατέπεσε ελλείψει οιοδήποτε αποδεικτικού στοιχείου αφήνοντας τους σκευωρούς εκτεθειμένους απέναντι στο Σύνταγμα, τον Ποινικό Δικαστή και κυρίως απέναντι στον Λαό μας.

Αφού πρώτα εφάρμοσαν τις διατάξεις του Συντάγματος για την ευθύνη των υπουργών, αφού έστησαν κάλπες σπιλώνοντας τους πολιτικούς τους αντιπάλους, εν συνέχεια, αρνήθηκαν να εξετάσουν την ουσία της υποθέσεως, παρά την επίμονη αίτηση του συνόλου της Αντιπολιτεύσεως και των εμπλεκόμενων προσώπων, δήθεν για να αποφύγουν την εξάλειψη του αξιόποινου αν και άριστα γνώριζαν ότι η διαπίστωση αυτή έπεται της διερευνήσεως της ουσίας της υποθέσεως. Και αυτό το έκαναν για να μην αποκαλυφθεί η σκευωρία και για να παραμένουν ανυπεράσπιστοι οι πολιτικοί τους αντίπαλοι.

Η σκευωρία όμως έχει αποκαλυφθεί, ο ελληνικός λαός γνωρίζει, το σχέδιο έχει ήδη καταρρεύσει και αποκαλύψει το απεχθές πρόσωπο της συκοφαντίας, της συννομωσίας και της σπίλωσης που χαρακτηρίζει την Κυβέρνηση των ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ.

Γνώμη του Βουλευτού της Δημοκρατικής
Συμπαρατάξης ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ.
Μέλους της Επιτροπής

κ. Θεοδώρου Παπαθεοδώρου

Κ.Ο. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ.

Σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής της 21ης Φεβρουαρίου 2018 συνεστήθη Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για την ενδεχόμενη τέλεση των αδικημάτων της δωροληψίας και δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στην πρόταση, από τα δέκα (10) αναφερόμενα σε αυτή πολιτικά πρόσωπα, κατά το άρθρο 86 παρ.3 Σ, τα άρθρα 153 επ. του Κανονισμού της Βουλής και το άρθρο 5 του Ν. 3126/2003 περί «ποινικής Ευθύνης των Υπουργών».

1. Συνταγματικό και νομικό και πλαίσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 86 παρ. 1-3 Σ η δίωξη, η ανάκριση, η προανάκριση ή η προκαταρκτική εξέταση κατά προσώπων που είναι ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για αδικήματα που φέρεται να τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση 30 τουλάχιστον Βουλευτών, συγκρότηση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης και τελικά απόφαση για την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών. Είναι, επομένως προφανές ότι, κατά το Σύνταγμα, βασική αποστολή και κύρια αρμοδιότητα αυτής της Επιτροπής δεν είναι μόνο η υποβολή πρότασης προς την Ολομέλεια της Βουλής για άσκηση ή μη ποινικής δίωξης κατά των αναφερομένων πολιτικών προσώπων, αλλά, πρωτίστως, η ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης. Τούτο συνεπάγεται την ουσιαστική άσκηση από την Επιτροπή του συνόλου των εισαγγελικών αρμοδιοτήτων που αυτή έχει. Υπενθυμίζουμε πως το άρθρο 156 παρ. 4 του Κανονισμού της Βουλής ορίζει ότι η Επιτροπή έχει όλες τις αρμοδιότητες του Εισαγγελέα Πρωτοδικών όταν αυτός ενεργεί προκαταρκτική εξέταση(...).

Βεβαίως, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 154 του Κανονισμού, η πρόταση για άσκηση δίωξης πρέπει να προσδιορίζει με σαφήνεια τις πράξεις ή τις παραλείψεις που σύμφωνα με το νόμο για την ευθύνη των Υπουργών είναι αξιόποινες και να μνημονεύει τις διατάξεις που παραβιάστηκαν.

Ωστόσο, στην από 12 Φεβρουαρίου 2018 πρόταση του συνόλου των Βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ δεν εξατομικεύονται και ουδόλως προσδιορίζονται

επαρκώς οι πράξεις και οι παραλείψεις που θεωρούνται αξιόποινες σε αντιστοιχία προς το καθένα από τα αναφερόμενα πρόσωπα και πληρούν την νομοτυπική υπόσταση των οικείων διατάξεων του Ποινικού Κώδικα ή ειδικών ποινικών νόμων. Ταυτόχρονα περιλαμβάνεται στην πρόταση διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης από τη Βουλή η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, χωρίς να προσδιορίζονται ούτε πράξεις ούτε ποια από τα αναφερόμενα πρόσωπα αφορούν αυτές. Για το αδίκημα όμως αυτό έχει νομολογιακά κριθεί ότι η αρμοδιότητα ανήκει στην τακτική ποινική Δικαιοσύνη και όχι στη Βουλή, αν μη τι άλλο λόγω της αποσύνδεσης από το βασικό αδίκημα και λόγω του χρόνου τέλεσης των σχετικών πράξεων.

Εναντίον της απόφασης της Ολομέλειας της Βουλής και των διαλαμβανομένων στην πρόταση της πλειοψηφίας ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, ο Ευ. Βενιζέλος, πρώην Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και Βουλευτής της Δημοκρατικής Συμπαράταξης άσκησε ένσταση απαραδέκτου για παραβίαση των προϋποθέσεων του άρθρου 154 παρ. 3 εδ. α' του Κανονισμού της Βουλής θεωρώντας την πρόταση των Βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ προδήλως αόριστη και δικονομικά απαράδεκτη, με συνέπεια την απόλυτη ακυρότητα της όλης διαδικασίας. Η κυβερνητική πλειοψηφία της Επιτροπής απέρριψε την ένσταση, χωρίς να απαντήσει επί της ουσίας στους ισχυρισμούς του κ. Βενιζέλου.

2. Το πολιτικό πλαίσιο

Με την έναρξη των εργασιών της Επιτροπής, η κυβερνητική πλειοψηφία επέμεινε συστηματικά στον περιορισμό της συζήτησης στην πρόταση των Βουλευτών ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και όχι στην εκτέλεση της εντολής που η Επιτροπή είχε λάβει με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής. Ειδικότερα, ενώ η απόφαση της Ολομέλειας της 21^{ης} Φεβρουαρίου όριζε τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για την ενδεχόμενη τέλεση των αδικημάτων της δωροληψίας και δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, η κυβερνητική πλειοψηφία επέμεινε, κατά την πρότασή της, να ερευνηθεί η αρμοδιότητα της Βουλής να διερευνήσει σε επίπεδο προκαταρκτικής εξέτασης διώξεις για τα προαναφερθέντα αδικήματα και σε περίπτωση αρνητικής απάντησης να επιβεβαιωθεί η αρμοδιότητα της Δικαιοσύνης, η οποία όμως έχει ήδη κρίνει ότι η αρμοδιότητα ανήκει στη Βουλή προς την οποία διαβίβασε τη δικογραφία, με εξαίρεση την πιθανή τέλεση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων, για την οποία και προβαίνει σε ερευνητικές ενέργειες χωρίς να αναμένει οποιαδήποτε πόρισμα της Επιτροπής και οποιαδήποτε απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής. Η αρμοδιότητα και βεβαίως η δικαιοδοσία της

τακτικής ποινικής δικαιοσύνης δεν κρίνεται από τη Βουλή και τις επιτροπές της, όπως και το αντίστροφο.

Σε αλληπάλληλες συνεδριάσεις, η πλειοψηφία ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ των μελών της Επιτροπής αρνήθηκε να επιληφθεί της προδικασίας, να ασκήσει ουσιαστικά τα εισαγγελικά της καθήκοντα, να εξετάσει τους τρεις ανώνυμους και άλλους μάρτυρες σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ΚΠΔ και τελικά να διερευνήσει σε βάθος την υπόθεση σε συνθήκες νομιμότητας και διαφάνειας. Λειτουργήσε παρελκυστικά ως προς τον προγραμματισμό και την οργάνωση των εργασιών, επαναφέροντας συνεχώς και μονοδιάστατα το ζήτημα της διερεύνησης της αρμοδιότητας της Επιτροπής, υιοθετώντας μια ερμηνεία σκοπιμότητας απολύτως στενή και ευθέως αντίθετη προς τη πάγια νομολογία των τακτικών ποινικών δικαστηρίων και του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 86, καθώς και των δικαστικών τους συμβουλίων, όπως και προς την πάγια κοινοβουλευτική πρακτική.

Υιοθετώντας την πρωτοφανή ερμηνεία σκοπιμότητας περί τεχνητού περιορισμού του κύκλου των εγκλημάτων που εμπίπτουν στη διάταξη του άρθρου 86 Σ, η κυβερνητική πλειοψηφία υποστήριξε ότι πράξεις δωροδοκίας και δωροληψίας «δεν τελούνται απαραίτητα ούτε καν συνήθως κατά την άσκηση των υπουργικών και πρωθυπουργικών καθηκόντων». Συνεπώς, κατά την γνώμη της πλειοψηφίας, η Βουλή είναι αναρμόδια για τη δίωξη και την εκδίκασή τους και οφείλει να αναγνωρίσει τη σχετική αρμοδιότητα και δικαιοδοσία της Δικαιοσύνης, στην οποία θα πρέπει να γίνει η αναπομπή του σχετικού φακέλου από τη Βουλή. Όμως αν τα αδικήματα της δωροδοκίας/ δωροληψίας ως αδικήματα περί την υπηρεσία, θεωρηθεί ότι δεν έχουν τελεσθεί κατά την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων, τότε δεν πληρούνται η νομοτυπική υπόσταση των σχετικών αδικημάτων, δηλαδή δεν υπάρχει καν αδίκημα προς διερεύνηση!

Κατά την άποψη της Δημοκρατικής Συμπαράταξης η εξαρχής μεθόδευση της πρότασης περί διερεύνησης της αρμοδιότητας της Βουλής και συγκρότησης Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προκαταρκτικής Εξέτασης -ενώ η κυβερνητική πλειοψηφία είχε την παραπάνω θέση-, δεν αποσκοπούσε παρά στην επιχείρηση σπίλωσης των αναφερόμενων στο φάκελο δέκα (10) πολιτικών προσώπων και στη συντήρηση σκιών για ωμούς πολιτικούς λόγους. Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία γνώριζε ότι η Επιτροπή θα εμποδιζόταν από την αρχή να επιληφθεί με συνθήκες διαφάνειας της προδικασίας. Στην ουσία, για την κυβερνητική πλειοψηφία η Επιτροπή συνεστήθη όχι για τη διερεύνηση και διαλεύκανση της αλήθειας ως προς την εμπλοκή των αναφερόμενων προσώπων στην υπόθεση Novartis, αλλά για να

διενεργηθεί μεταξύ των μελών της ένας δήθεν θεωρητικός- επιστημονικός διάλογος περί του εύρους της αρμοδιότητας της Επιτροπής.

Ενδεικτικό της εν λόγω μεθόδευσης, αλλά και της ενορχηστρωμένης απόπειρας ηθικής και πολιτικής προσβολής των αναφερομένων προσώπων ήταν η, από 20 Μαρτίου 2018, πρόταση και απόφαση των Βουλευτών της κυβερνητικής πλειοψηφίας της Επιτροπής να απορρίψουν την πρόταση της Δημοκρατικής Συμπαράταξης για πρόσκληση μαρτύρων, εξέταση των ανώνυμων μαρτύρων ενώπιον της Επιτροπής, αναζήτησή και ανάγνωση εγγράφων και διενέργεια επί της ουσίας προανακριτικού χαρακτήρα πράξεων, με το σκεπτικό ότι πρώτα πρέπει «να αποφασίσει η Επιτροπή επί του ζητήματος της αρμοδιότητας». Μετά από αυτή την εξέλιξη, η αποχώρησή μας από την Επιτροπή, όπως και όλων των μελών-βουλευτών προερχόμενων από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, ήταν η μόνη ενδεδειγμένη πολιτική πράξη για την καταγγελία της παραπάνω μεθόδευσης και της προειλημμένης απόφασης της πλειοψηφίας να οδηγήσει τις συνεδριάσεις της Επιτροπής στο αδιέξοδο της αναρμοδιότητας. Η θέση μας αυτή επιβεβαιώθηκε από το γεγονός ότι, στη συνέχεια, η πλειοψηφία συνεδριάζουσα «εν ολομέλεια συγκυβέρνησης» ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ κατέληξε σε μία διάγνωση πολιτικής σκοπιμότητας περί αναρμοδιότητας της Επιτροπής να διερευνήσει την ενδεχόμενη τέλεση αδικημάτων από τα αναφερόμενα πρόσωπα.

Είχαμε καταγγείλει εξαρχής και σταθερά αυτή τη διαφαινόμενη εξέλιξη σκοπιμότητας και ευτελισμού των κοινοβουλευτικών διαδικασιών, αναδεικνύοντας το γεγονός ότι η παράλειψη ουσιαστικής εξέτασης της υπόθεσης ενώ είχε συσταθεί η Επιτροπή, θα οδηγούσε αναπόδραστα στη συγκάλυψη της υπόθεσης, στη συντήρηση των αμφιβολιών και των σκιών εναντίον των πολιτικών αντιπάλων των ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ και στην αποστέρωση από τα αναφερόμενα πρόσωπα του δικαιώματος στο «φυσικό δικαστή», ώστε να λάμψει η αλήθεια. Γι αυτό το λόγο είχαμε διεκδικήσει από την πρώτη στιγμή να έρθουν όλα στο φως με την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης και χωρίς επίπλαστα δικονομικά προσκόμματα.

Το αδιέξοδο της αναρμοδιότητας ισοδυναμεί με τη συγκάλυψη της αλήθειας και τον πολιτικά ύποπτο χειρισμό της όλης υπόθεσης. Το ότι η Βουλή είναι δήθεν αναρμόδια να ελέγξει τα παραπάνω αδικήματα και ότι αρμόδια πλέον είναι η τακτική Δικαιοσύνη είναι λανθασμένη και αποπροσανατολιστική θέση. Το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής ορίζουν ρητά ότι εφόσον συνεστήθη η Επιτροπή με απόφαση της Ολομέλειας, ο μόνος «φυσικός» δικαστής για τα αναφερόμενα πρόσωπα και τη διερεύνηση της ενδεχόμενης τέλεσης των αδικημάτων είναι η

Βουλή, το Συμβούλιο του Ειδικού Δικαστηρίου και εν τελεί το Ειδικό Δικαστήριο. Η Δικαιοσύνη απέστειλε τη δικογραφία στη Βουλή θεωρώντας ότι αυτή είχε την αποκλειστική αρμοδιότητα, όπως το Σύνταγμα ορίζει. Η αναπομπή της δικογραφίας και πάλι στη Δικαιοσύνη για τα διαλαμβανόμενα στο διαβιβαστικό της Εισαγγελίας αδικήματα - όπως λανθασμένα υποστηρίζει η κυβερνητική πλειοψηφία- είναι πράξη αντίθετη στην πάγια νομολογία που έκρινε ότι αρμοδιότητα για αυτά έχει μόνο η Βουλή.

Ωστόσο, στο μείζον αδίκημα της απιστίας που συνδέεται και με ενδεχόμενη ζημία του δημοσίου, η πλειοψηφία ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ με μεγάλη άνεση αποδέχθηκε εξαρχής ότι επήλθε εξάλειψη λόγω παρόδου του προβλεπόμενου χρόνου. Με τον τρόπο βεβαίως αυτό προστατευόταν ο Υπουργός Υγείας της πρώτης περιόδου της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ - ΑΝΕΛ κ. Π. Κουρουμπλής. Επίσης, η πλειοψηφία, ενώ ακολουθεί, υποτίθεται, το διαβιβαστικό έγγραφο της εισαγγελίας, διαφοροποιείται ως προς τη νομιμοποίηση εσόδων και τελικά ενώ γνωρίζει ότι η δικαιοσύνη δεν είναι αρμόδια για πράξεις ενδεχόμενης δωροδοκίας / δωροληψίας, εισηγείται την εκ νέου διαβίβαση της δικογραφίας για να συγκαλυφθεί η άρνηση της να καλέσει για εξέταση τους περιβόητους ανώνυμους μάρτυρες.

Συνεπώς, πρόκειται για απόφαση σκοπιμότητας, συγκάλυψης και πολιτικού χειρισμού της υπόθεσης που κατέληξε σε αυτό που η κοινή γνώμη ήδη αποκαλεί «φιάσκο», στο βαθμό που πλέον δεν τίθεται θέμα επιστροφής του φακέλου στη Δικαιοσύνη. Η Δικαιοσύνη διά των αρμοδίων Εισαγγελέων άρχισε και συνεχίζει να διερευνά ως έχει δικαιοδοσία και αρμοδιότητα την ενδεχόμενη τέλεση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή τυχόν άλλα αδικήματα που συσχετίζονται με αυτή, χωρίς να έχει ανάγκη την άδεια της Βουλής. Για τα υπόλοιπα αδικήματα για τα οποία συνεστήθη η Επιτροπή και εμπίπτουν στα αποκλειστικά αρμοδιότητα της Βουλής, η κυβερνητική πλειοψηφία της Επιτροπής αρνήθηκε να διερευνήσει την ενδεχόμενη τέλεσή τους, να εξετάσει μάρτυρες, να διαγνώσει την αξιοπιστία τους, να αναζητήσει και να αναγνώσει έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της Novartis ή αλλοδαπών υπηρεσιών και να διενεργήσει πράξεις προανακριτικού χαρακτήρα.

Η σπουδή με την οποία κατέληξε στην δήθεν αναρμοδιότητα η πλειοψηφία της Επιτροπής εντείνει την εικόνα της σκευωρίας και των κατασκευασμένων κατηγοριών εναντίον των πολιτικών αντιπάλων της Κυβέρνησης, εφόσον η πλειοψηφία αρνήθηκε εξαρχής να επιληφθεί ακόμα και της διαδικασίας, ώστε αν

τελικά οδηγείτο στην διάγνωση της αναρμοδιότητας να είχε ελέγξει πρώτα την εγκυρότητα των καταθέσεων των αποκαλούμενων «ανωνύμων» μαρτύρων, οι οποίοι κατηγορούνται από όλα ανεξαιρέτως τα αναφερόμενα πρόσωπα για απόλυτα ψευδείς, συκοφαντικές και δικονομικά άκυρες μαρτυρικές καταθέσεις.

Για τους παραπάνω λόγους δηλώνουμε ότι το πόρισμα της πλειοψηφίας ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ των μελών της Επιτροπής μας βρίσκει απολύτως αντίθετους από συνταγματικής, ποινικής και πολιτικής πλευράς.

Γνώμη του Βουλευτού του
Λαϊκού Συνδέσμου – Χρυσή Αυγή
Μέλους της Επιτροπής

κ. Ιωάννη Λαγού

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΙΖ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ – Β' ΣΥΝΟΔΟΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 86 ΠΑΡ. 3 ΣΥΝΤ. ΚΑΙ 153 ΕΠ.
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΒΟΥΛΗΣ

ΠΟΡΙΣΜΑ

Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή, εκπροσωπούμενου από τον Βουλευτή Β' Πειραιώς Ιωάννη ΛΑΓΟ

-/-

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Το σκάνδαλο της NOVARTIS προέκυψε κατόπιν εκτεταμένης έρευνας που διεξήγαγε το FBI για λογαριασμό της Αμερικανικής Δικαιοσύνης, τα δε στοιχεία που συνιστούν το μεγαλύτερο μέρος της δικογραφίας που βρίσκεται σήμερα στα χέρια της Ελληνικής Δικαιοσύνης, είναι προϊόν δικαστικής συνδρομής. Είναι προφανές πως από τη στιγμή που στις καταθέσεις έγινε λόγος περί εμπλοκής πολιτικών προσώπων, ήταν μονόδρομος η ενεργοποίηση Προανακριτικής Επιτροπής για τη διερεύνηση της συμμετοχής τους, σύμφωνα με το άρθρο 86 του Συντάγματος. Επομένως οι ανεδαφικές και υποκριτικές αιτιάσεις της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ περί «πολιτικών διώξεων» των στελεχών τους, κορυφαίων Υπουργών και Πρωθυπουργών που προέρχονται από τον πολιτικό και ιδεολογικό τους χώρο, γίνονται για ευνόητους λόγους πολιτικής κατανάλωσης και καμία σχέση δεν έχουν με την πραγματική διερεύνηση ενός υπαρκτού σκανδάλου.

Η εν λόγω Επιτροπή είχε για ακόμα μια φορά μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα από την προηγούμενη (Επιτροπή διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης κατά Παπαντωνίου για συμβάσεις εξοπλιστικών προγραμμάτων) να αποφασίσει περί ζητημάτων που κατά την πεποίθησή μας ήταν ήδη λυμένα. Και μάλιστα λυμένα με τον τρόπο που η Χρυσή Αυγή είχε προτείνει τότε, σε «ανύποπτο» για την πλειοψηφία και την μείζονα αντιπολίτευση χρόνο, όταν η «παντοκρατορία» της «κρατούσας» ερμηνείας του κατάπτυστου «νόμου περί ευθύνης Υπουργών», δεν αμφισβητείτο από κανέναν, παρά μόνο θεωρητικά.

Είχαμε τότε υποστηρίξει βάσιμα την νομική θέση που τώρα απετέλεσε τον κατευθυντήριο άξονα της λογικής της κυβερνητικής πλειοψηφίας – η οποία έστω όψιμα προσεχώρησε στην ορθή θεώρησή μας- ότι δηλαδή το άρθρο 86 του Συντάγματος επιτρέπει την ερμηνεία της παραπομπής των ευθυνομένων για εγκλήματα Υπουργών και μελών της Κυβέρνησης, στην τακτική δικαιοσύνη.

Χαρακτηριστική είναι η παραδοχή αυτής ακριβώς της απόψεως με το ολιγόλογο, αλλά άκρως «αποκαλυπτικό» της υποχώρησης των απόψεων της πλειοψηφίας Δελτίο Τύπου που εξεδόθη με αρ. πρωτ. 22 στις 18/4/2018, σύμφωνα με το οποίο «Με την κρίση της η Επιτροπή αποφαίνεται για το κρίσιμο θέμα, με το οποίο κλήθηκε από την Ολομέλεια της Βουλής να ασχοληθεί. Δέχεται ότι δεν έχει η ίδια η Βουλή αρμοδιότητα να διώξει πράξεις δωροληψίας και πράξεις νομιμοποίησης παράνομων εσόδων από εγκληματικές πράξεις, που φέρονται ότι τελέστηκαν από

τους αναφερόμενους Πρωθυπουργούς και Υπουργούς. Ως εκ τούτου αναγνωρίζει την αρμοδιότητα της τακτικής Δικαιοσύνης...»

Χρήσιμο είναι στο σημείο αυτό, προκειμένου να αναδείξουμε τον εμπαιγμό των θεσμών και της Δικαιοσύνης που επιχειρείται από σύσσωμο το πολιτικό σύστημα που δόθηκε κόπτεται για την νομιμότητα, να παραθέσουμε επί λέξει, τα όσα είχε υποστηρίξει στο δημοσιευμένο Πόρισμά της η Χρυσή Αυγή, για το νομικό ζήτημα που απασχόλησε επί μακρόν και αυτή την Επιτροπή, ώστε να αναδειχθεί η λύση στην οποία – για πολιτικούς λόγους- αναγκάστηκε σήμερα η πλειοψηφία να προσχωρήσει:

«Ένα άλλο ζήτημα που έχει αποτελέσει σημείο νομικής αντιπαράθεσης στην εφαρμογή του νόμου περί ευθύνης Υπουργών είναι αν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 86 του Συντάγματος υπάγονται οποιαδήποτε εγκλήματα «σχετίζονται» με την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων ή μόνο τα εγκλήματα εκείνα τα οποία τελούνται στην άσκηση των υπουργικών καθηκόντων.

Στη θεωρία (βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου ΠοινΔνη 2011, σελ. 496επ.) τείνει να επικρατήσει η άποψη ότι: α) με βάση τον γενικό ερμηνευτικό κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο εξαιρετικές ρυθμίσεις, όπως του άρθρου 86 Συντ., πρέπει να ερμηνεύονται με στενό και περιοριστικό τρόπο και β) επίσης, αφορμή αυτής της ερμηνείας αποτελεί το γεγονός ότι στον νόμο 3126/2003 δεν γίνεται λόγος για εγκλήματα που σχετίζονται με τα υπουργικά καθήκοντα, αλλά για εγκλήματα που τελέστηκαν κατά την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων. Από την ερμηνεία αυτή προκύπτει ότι στο πεδίο εφαρμογής των ως άνω διατάξεων εμπίπτουν μόνο οι πράξεις άσκησης πολιτικής, δηλ. πράξεις άσκησης της δημόσιας εξουσίας που το Σύνταγμα παραχωρεί σε ορισμένα πρόσωπα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως η έκδοση διαταγμάτων, οι πράξεις γενικότερης άσκησης εξουσιαστικών καθηκόντων που αναφέρονται στο αξίωμα και **όχι όλες οι παράνομες πράξεις που γίνονται «επ' ευκαιρίας» της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων**, όπως είναι οι υπεξαίρέσεις, απιστίες κλπ. Αυτή είναι και η πραγματικά ορθή ερμηνεία της βούλησης του νομοθέτη, αφού είναι φυσικό αυτός να μην ήθελε να συμπεριλάβει στην αυξημένης περιωπής μεταχείριση τον Υπουργό που εγκληματεί για αδικήματα **που δεν σχετίζονται άμεσα με την λειτουργία που του έχει ανατεθεί**. Σύμφωνα με την στρεβλή νομική εκδοχή που έχει επικρατήσει- με την πλήρη και ένοχη συμπαράσταση ολόκληρου του πολιτικού συστήματος- υπάγεται στην έννοια του νόμου περί ευθύνης Υπουργών και στην αυξημένη συνταγματική προστασία και ο Υπουργός που «κατά την άσκηση των καθηκόντων του» προβαίνει σε βιασμό, σε εμπόριο ναρκωτικών ή σε άλλες άσχετες με τα στενώς εννοούμενα «καθήκοντά» πράξεις που χαρακτηρίζονται ως κακούργηματα!

Αν υιοθετηθεί η παραπάνω **ορθή νομική ερμηνεία που στηρίζεται πλέον από πολλούς επιστήμονες**, η σύντομη «παραγραφή» (ορθότερα αποσβεστική προθεσμία) των δύο κοινοβουλευτικών περιόδων, αδρανοποιείται, με αποτέλεσμα, **να μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη στον Υπουργό για όλα τα αδικήματα που διέπραξε, τα οποία δεν σχετίζονται άμεσα με την ουσιαστική άσκηση των καθηκόντων του, αλλά «επ' ευκαιρία της θέσης του».**

Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα Πρωθυπουργοί, Υπουργοί και Υφυπουργοί που έχουν διαπράξει- με οποιαδήποτε μορφή συμμετοχής- ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με οποιαδήποτε μορφής χρηματισμό (μέσω σύναψης υπόγειων συμφωνιών απευθείας ή μέσω παρενθετων προσώπων) να μην απαλλάσσονται των ευθυνών τους λόγω συμπλήρωσης της αποσβεστικής προθεσμίας, αλλά να

λογοδοτούν και να υφίστανται τις ανάλογες ποινικές κυρώσεις κατόπιν παραπομπής τους στην τακτική δικαιοσύνη, ήτοι στα αρμόδια δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, των ειδικών ποινικών νόμων και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παγίως και από την πρώτη στιγμή, ο Λαϊκός Σύνδεσμος- Χρυσή Αυγή έχει ταχθεί υπέρ της άμεσης κατάργησης του κατάπτυστου νόμου περί ανευθυνότητας (και όχι «ευθύνης») Υπουργών, τον οποίο θεωρεί μια από τις σημαντικότερες αιτίες απασίωσης του πολιτικού συστήματος, που ενισχύει τη διαφθορά και αποτελεί το βασικότερο από τα κακώς νοούμενα «κεκτημένα» της συναλλαγής και της πολιτικής υποκρισίας στη χώρα μας, μαζί με τη «βουλευτική ασυλία». Πεποιθήσή μας είναι ότι εάν το πολιτικό σύστημα είχε την παραμικρότερη πρόθεση να προχωρήσει με την αναθεώρηση στην κατάργηση του νομοθετήματος αυτού μαζί με το άρθρο 86 Συντ., θα το ήδη παρακάμψει με τους ανωτέρω **υπαρκτούς σήμερα** νομικούς τρόπους, που αναφέρθηκαν ανωτέρω και προτείνονται από πολλούς επιστήμονες, αντί να καλύπτεται ένοχα πίσω από τη δήθεν «μελλοντική αναθεώρηση». Αυτός επομένως, είναι ο μοναδικός λόγος για τον οποίο δεν επιλέγονται οι ανωτέρω λύσεις, αυτός είναι ο λόγος που τόσες διαπιστωμένες και τεκμηριωμένες νομικά εγκληματικές πράξεις Υπουργών και συνεργατών τους, παραμένουν ακόμα στο απυρόβλητο, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες της Δικαιοσύνης.»

Από τα παραπάνω καθίστανται σαφή δύο δεδομένα: α) Ότι η κυβερνητική πλειοψηφία απεδέχθη σήμερα την ορθή νομική άποψη που είχε απορρίψει ως «ανέφικτη» πριν από λίγους μόλις μήνες στην περίπτωση των εξοπλιστικών και που είχε προτείνει η Χρυσή Αυγή και β) Ότι η επιλογή αυτή δεν οφείλεται σε ξαφνική «επιφοίτηση», αλλά σε μικροκομματική σκοπιμότητα με βάση την οποία ερμηνεύεται κατά το δοκούν το Σύνταγμα και οι νόμοι από τα κόμματα που αυτοπροσδιορίζονται στο φάσμα του λεγόμενου «συνταγματικού τόξου». Στην μεν περίπτωση Παπαντωνίου η λογική της προστασίας του οδήγησε στην υποστήριξη της παραγραφής, στη δε περίπτωση της NOVARTIS επελέγη η (ορθή) παραπομπή στην τακτική Δικαιοσύνη, όπως έπρεπε παγίως να συμβαίνει κατά τα ανωτέρω.

-II-

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Από τις ελάχιστες και άνευ ουσιαστικής σημασίας συνεδριάσεις της Επιτροπής, η οποία αναλώθηκε όπως είπαμε στα παραπάνω διαδικαστικά ζητήματα, λίγα στοιχεία προέκυψαν. Αυτό συνέβη λόγω της στρεβλής και παρελκυστικής τακτικής της πλειοψηφίας που παλινωδούσε μεταξύ εξετάσεως όλων των εμπλεκόμενων πολιτικών προσώπων και της τελικής αποφάσεώς της για παραπομπή στη Δικαιοσύνη.

Συγκεκριμένα, η αρχική της απόφαση περί εξετάσεως των πολιτικών προσώπων, ήταν μοιραίο να «σκοντάψει» στο εύλογο ενδεχόμενο αίτημά τους για εξέταση προτεινομένων από τους ίδιους, μαρτύρων, τους οποίους συνακόλουθα θα έπρεπε υποχρεωτικά να εξετάσει η Επιτροπή, σύμφωνα με τον ΚΠΔ. Αυτό θα σήμαινε ότι οι εργασίες της Επιτροπής θα διαρκούσαν αόριστο χρόνο, με αμφίβολα όμως αποτελέσματα, αφού η ίδια δεν θα είχε τη δυνατότητα να διεξέλθει το σύνολο

των νέων εγγράφων που καθημερινά ενσωματώνονταν στη δικογραφία, γιατί με τον τρόπο αυτό, οι εργασίες της θα διαρκούσαν στο διηνεκές.

Το αδιέξοδο στο οποίο περιήλθε η κυβερνητική πλειοψηφία με τις παλινωδίες της περί της παραπομπής ή όχι της υποθέσεως στην τακτική Δικαιοσύνη, έφερε ως συνέπεια την αντίδραση των εκπροσώπων των κομμάτων, οι οποίοι αποχώρησαν, καταγγέλλοντας ο καθένας για δικούς του λόγους την διαδικασία.

Πριν την εξέλιξη αυτή, χρήσιμα ήταν τα στοιχεία που κατά την εκτίμησή μας προέκυψαν από την μελέτη της δικογραφίας που έφτασε στη Βουλή, για την εμπλοκή συγκεκριμένων πολιτικών προσώπων. Τα στοιχεία αυτά, παρά την άκρως υποκριτική ομόφωνη (πλην Χρυσής Αυγής) στάση της Επιτροπής για «κεκλεισμένων των θυρών» διαδικασία χωρίς καμία δημοσιότητα, είδαν το φως της δημοσιότητας και έπαιξαν το ρόλο τους στην τελική απόφαση της πλειοψηφίας περί παραπομπής της υποθέσεως στη Δικαιοσύνη.

Τα σημαντικότερα από αυτά, μπορούν να συνοψιστούν στα εξής αναμφισβήτητα ευρήματα:

Α) Το χειρόγραφο σημείωμα Σαμαρά προς τον Φρουζή (Διευθύνοντα Σύμβουλο της NOVARTIS και Πρόεδρο του Συνδέσμου Φαρμακευτικών Επιχειρήσεων Ελλάδας) με το κινητό τηλέφωνο του Χρ. Σταϊκούρα, την ίδια στιγμή που με διαρροές και ανακοινώσεις του ο Σαμαράς διατεινόταν ότι μόνο μία φορά και μόνο σε δημόσια εκδήλωση συνάντησε τον Φρουζή. Το καταφανές αυτό ψεύδος, καταρρίπτεται επίσης τόσο από το κατασχεθέν ημερολόγιο της γραμματέως του Φρουζή με τις αναλυτικές και τακτικές αναφορές της περί συναντήσεων Φρουζή-Σαμαρά όσο και τον άμεσο δίαυλο επικοινωνίας που υπήρχε μεταξύ των δύο ανδρών. Χαρακτηριστικές είναι στο σημείο αυτό οι σημειώσεις : *«Ο Σαμαράς θέλει όπως του είπατε να μιλήσετε και σε άλλες εταιρείες όπως η Roche»*. Τα εν λόγω ευρήματα έρχονται εμμέσως να επικυρώσουν την κατά τα λοιπά μη αποδείξιμη με τα μέχρι σήμερα γνωστά στοιχεία, μαρτυρία του προστατευόμενου μάρτυρα που μίλησε αναλυτικά περί της γνωστής συνάντησης Φρουζή- Σαμαρά στο Μαξίμου και την μεταφορά από τον πρώτο προς τον δεύτερο τροχήλατης βαλίτσας με χαρτονομίσματα των 500 και 200 Ευρώ.

Από τις επαφές αυτές καθίσταται σαφές ότι ο Φρουζής ήθελε να ασκήσει πιέσεις στον τότε Πρωθυπουργό να συναινέσει σε ένα «σύμφωνο σταθερότητας» όπως ο πρώτος το ονόμαζε, ανάμεσα στην τότε Κυβέρνηση και στις φαρμακοβιομηχανίες προκειμένου οι φαρμακοβιομήχανοι να πάρουν τα χρήματα που οφείλονταν σε αυτούς από το δημόσιο ταμείο και να κυκλοφορήσουν νέες άδειες για φάρμακα στην εγχώρια αγορά. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται επιστολή του Φρουζή στον Σαμαρά τον Μάρτιο του 2012, δύο (2) μόλις μήνες πριν την ανάρρησή του στην πρωθυπουργικό θώκο.

Το γεγονός της άμεσης επαφής Σαμαρά- Φρουζή, παρά τις μεθοδεύσεις και διαρροές του πρώτου περί του αντιθέτου, αποδεικνύεται εκτός των ανωτέρω και από την ένοχη στάση Σαμαρά σχετικά με τον περιβόητο στενό συνεργάτη του δικηγόρο Παπασταύρου, γνωστό από την εμπλοκή του με τη «λίστα Λαγκάρντ». Ο Σαμαράς, εμφανώς αμήχανος από τις αποδείξεις περί «συνεργασίας» του με τον Φρουζή, και προσπαθώντας να αντικρούσει ισχυρισμό προστατευόμενου μάρτυρα στην πρόσφατη μήνυσή του κατά Τσίπρα, μαρτύρων κατηγορίας και... δικαστών για την υπόθεση Novartis, αναφέρει συγκεκριμένα ότι *«...στις 21 Οκτωβρίου του 2014 ο Στ. Παπασταύρου δεν θα μπορούσε να έχει συναντήσει τον κ. Φρουζή, αφού πριν από μόλις 2 ημέρες παντρευόταν στις Σπέτσες...»*. Όπως όμως απεκαλύφθη αμέσως μετά

από δημοσίευμα του «Βηματοδότη», στο ανύποπτο χρονικά 2014, η εφημερίδα σε παραπολιτικό της σχόλιο είχε επί λέξει αναγράψει *«Ούτε μήνας του μέλιτος ούτε καν βδομάδα του μέλιτος. Ο σύμβουλος του Πρωθυπουργού και πιστός συνεργάτης του Στ. Παπασταύρου επέστρεψε αμέσως στο Μέγαρο Μαξίμου και άρχισε τις προετοιμασίες για την κρίσιμη συνάντηση με την τρόικα, μετά τον γάμο του το περασμένο Σάββατο...»*. Ποιος είναι άραγε ο λόγος ο Σαμαράς να ψεύδεται για ένα τόσο επουσιώδες γεγονός όπως ο γάμος του Παπασταύρου, αν όχι για να συγκαλύψει τις έκνομες συναλλαγές του με τον Φρουζή; Από την άλλη, ποιος ο λόγος να μην παραδεχτεί τις επαφές του με τον τελευταίο ή μέσω των συνεργατών του αν επρόκειτο για «θεσμικές συναντήσεις» που θα είχε κάθε δικαίωμα να κάνει με την ιδιότητά του, αν αυτές οι συναντήσεις δεν ενείχαν τον παράγοντα της συναλλαγής ή της εξωθεσμικής παρέμβασης; Σε οποιαδήποτε ανάγνωση και αν προβεί κάποιος, είναι σαφές ότι θα καταλήξει πως ο Σαμαράς έχει βάσιμο λόγο να αποκρύψει την σχέση του με τον Φρουζή και αυτός δεν είναι άλλος από την επιβεβαίωση της παράνομης συναλλαγής που κατατίθεται λεπτομερώς από τον προστατευόμενο μάρτυρα, στο Μέγαρο Μαξίμου.

Β) Αναμφισβήτητη από τα μέχρι σήμερα υπάρχοντα στη δικογραφία στοιχεία η εμπλοκή του Άδωνη Γεωργιάδη, με την ιδιότητά του ως Υπουργού Υγείας. Η κατοχή από τον Φρουζή μιας γραμμής κινητού τηλεφώνου που είχε ο πρώτος χορηγήσει (όπως προκύπτει από μαρτυρική κατάθεση προστατευόμενου μάρτυρα) καθώς και μια σειρά από σημειώματα (personal note to MoH) και μάλιστα σε ενικό πρόσωπο προς τον Γεωργιάδη, που αποδεικνύουν αν μη τι άλλο την οικειότητα που είχε αναπτυχθεί μεταξύ των δύο ανδρών, καθιστά βέβαιη την συνεργασία τους. *«Σε παρακαλώ να παρακολουθείς εκ του σύνεγγυς καθημερινά και προσωπικά την εξέλιξη των ανωτέρω θεμάτων...»*, *«Σε παρακαλώ, σταμάτα τους πειραματισμούς της ΕΠΥ, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο το δημόσιο συμφέρον. Δεν είναι εποχή για πειραματισμούς και ερασιτεχνισμούς...»*.

Χαρακτηριστικό επίσης ότι μετά τις «νουθεσίες» Φρουζή προς Γεωργιάδη ψηφίζεται το λεγόμενο «πολυνομοσχέδιο», στο οποίο περιλαμβάνονται ως διατάξεις οι εν λόγω εκζητούμενες ρυθμίσεις που αποδόθηκαν από τον τότε Υπουργό σε «εντολές της τρόικας», χωρίς αυτό ασφαλώς να ισχύει.

Επιπλέον, η κατάθεση της προστατευόμενης μάρτυρος «Κελέση» κάνει λόγο για «επιδίωξη της απόκτησης επιρροής της Novartis δια της καταβολής δώρων». Συγκεκριμένα η εν λόγω μάρτυρας ισχυρίζεται ότι δόθηκαν 250.000 Ευρώ στον Γεωργιάδη, ο δε τελευταίος «ξέπλυνε» την παροχή αυτή ως «έξοδα εγγραφής» (registration fees) στο Χάρβαρντ. Κατά την ίδια μάρτυρα ο Γεωργιάδης εμφανίζεται εκτός από το παραπάνω ποσό να πήρε 2.000.000 Ευρώ για να φροντίσει να αποπληρωθούν σύντομα χρέη του Δημοσίου προς την Novartis ύψους 65.000.000 Ευρώ.

Οι γεμάτες αμηχανία και άγχος δημόσιες τοποθετήσεις Γεωργιάδη, μετά την δημοσιοποίηση των παραπάνω ευρημάτων, αποδεικνύουν περαιτέρω την εμπλοκή του. Όχι μόνο οι δικαιολογίες περί «ψυχρού κλίματος» μεταξύ του Υπουργείου και ΣΦΕΕ (ενστάσεις επί της επίμαχης ρύθμισης που εξεδόθησαν) καταρρίπτονται από τις αλλαγές που προώθησε η Κυβέρνηση στην τιμολόγηση των φαρμάκων τον Ιανουάριο του 2014, αλλά και η ρητορική περί «μείωσης της φαρμακευτικής δαπάνης» αποδεικνύεται έωλη και υποκριτική, αφού η ποσοστιαία συμμετοχή της NOVARTIS στην δαπάνη αυξήθηκε και δεν μειώθηκε, σύμφωνα με τα επικαλούμενα στοιχεία.

Γ) Αντίστοιχης σημασίας φέρεται να είναι και η εμπλοκή του Γιάννη Στουρνάρα. Εκτός της ύπαρξης στην δικογραφία συμφωνητικών με τα οποία η NOVARTIS μίσθωνε τις υπηρεσίες του ως ελεύθερου επαγγελματία σε προγενέστερο της υπουργοποίησής του χρόνου- που προφανώς οδηγεί στον αυτονόητο συνειρμό της άμεσης προσωπικής επαφής μεταξύ Φρουζή- Στουρνάρα κατά την ερευνόμενη περίοδο- άξιος λόγου είναι και οι σχέσεις της συζύγου του Στουρνάρα Λίνας Νικολοπούλου δια της εταιρείας της MINDWORK με άλλα στελέχη της NOVARTIS.

Δ) Σχετικά με την εμπλοκή του επίσης πρώην Υπουργού Υγείας Δ. Αβραμόπουλου, έγιναν γνωστά τα εξής: Η εταιρεία Φαρμασερβ Lilly AEBE φέρεται να είχε σχέσεις με τον Αβραμόπουλο ο οποίος κατά την ίδια μάρτυρα «Κελέση» εξυπηρετούσε διαχρονικά τα συμφέροντά της. Η τελευταία εμπλέκει την εταιρεία στην αγορά εμβολίων για τον ιό της γρίπης H1N1. Ειδικότερα η εμπλοκή Αβραμόπουλου συνίσταται στην αγορά δεύτερης παρτίδας εμβολίου, με απόφαση του ιδίου, χωρίς να έχει εξαντληθεί η πρώτη παρτίδα, εμβόλια τα οποία έληξαν αχρησιμοποίητα, ενώ πληρώθηκαν στο 100%. Η δωροδοκία Αβραμόπουλου λάμβανε χώρα, σύμφωνα με την μάρτυρα μέσω της παραπάνω αναφερθείσας φαρμακευτικής εταιρείας.

Ε) Η εμπλοκή του ονόματος του επίσης πρώην Υπουργού Υγείας Παναγιώτη Κουρουμπλή (ο οποίος διετέλεσε Υπουργός έως το φθινόπωρο του 2015) αφορά την φερόμενη ως ύποπτη τιμολόγηση φαρμάκων το 2016. Το στοιχείο που προέκυψε, αφορούσε την διαβίβαση ενός εγγράφου από την πρώην Εισαγγελέα Διαφθοράς Ράικου προς τον Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών Ιωάννη Σέβη, που έκανε λόγο για απάτη και «ληστεία» κατά την τιμολόγηση των φαρμάκων και ειδικά για μια υπουργική απόφαση που εξέδωσε ο Κουρουμπλής που θεωρήθηκε ως προκλητική υπέρ των φαρμακευτικών εταιρειών δεδομένου ότι με αυτήν τα φάρμακα τιμολογήθηκαν έως και 75% ακριβότερα, ενώ τους δόθηκε παρανόμως η δυνατότητα να εκδώσουν εθελοντικά έκπτωση μέχρι και 10% με συνέπεια να ωφεληθούν τόσο οι ίδιοι όσο και οι φερόμενοι ως «τρίτοι» το υπόλοιπο 65%.

Η αμήχανη απάντηση Κουρουμπλή ότι δήθεν «αυτή είναι μόνο μια ανώνυμη καταγγελία», χωρίς όμως να απαντά ουσιαστικά στο έγγραφο, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την ρητορική της ίδιας της Κυβέρνησής του περί σκανδάλου Novartis. Κατά τον ΣΥΡΙΖΑ είναι «σκάνδαλο» μόνο για ό,τι αφορά τις ανώνυμες καταγγελίες που αναφέρονται σε προηγούμενους Υπουργούς και δεν είναι σε ό,τι αφορά «δικούς» του;

Η θέση μας είναι σαφής: Απαιτείται πλήρης διαλεύκανση της υπόθεσης Novartis που ασφαλώς πρόκειται για σκάνδαλο, για το σύνολο των πολιτικών προσώπων που αναφέρονται στις καταθέσεις, ακόμα και για εκείνα στα οποία γίνεται μνεία «παρεμπιπτόντως» και χωρίς περαιτέρω στοιχεία, όπως για παράδειγμα τον υπηρεσιακό Πρωθυπουργό Πικραμμένο ο οποίος αναφέρεται να έχει λάβει «δωράκι» ύψους 100.000 Ευρώ από τον Φρουζή.

Εξάλλου, από τον συνδυασμό των παραπάνω στοιχείων με όσα έχουν δει μέχρι σήμερα το φως της δημοσιότητας για τον ρόλο που η μητρική εταιρεία της NOVARTIS είχε επιφυλάξει στον Φρουζή, προκύπτει ότι ο τελευταίος δεν αντιμετωπιζόταν ως ένα απλό στέλεχος μιας θυγατρικής, αλλά ως κυρίαρχος παίχτης στην προσπάθεια της εταιρείας να αλώσει την φαρμακευτική αγορά στην Ελλάδα. Οι χαρακτηρισμοί του Φρουζή από τον Ρικάρντο Καναβέρι (Ιταλός Διευθύνων Σύμβουλος της NOVARTIS) ως «πραγματικού ηγέτη», και «συνομιλητή του πρωθυπουργού» κονιορτοποιούν τα επιχειρήματα Σαμαρά και Γεωργιάδη περί του

αντιθέτου και στηρίζουν την κατηγορία περί άμεσης και προσωπικής εμπλοκής τους στο σκάνδαλο της φαρμακευτικής εταιρείας στη χώρα μας.

Η πληθώρα των στοιχείων που αναμένεται να προκύψουν από την αξιοποίηση των δεκάδων σκληρών δίσκων και εν γένει υλικού που έχει κατασχεθεί τόσο από εταιρείες όσο και από οικίες εμπλεκομένων, είναι σίγουρο ότι θα αποδώσουν χρησιμότητα στοιχεία για την ερευνώμενη υπόθεση. Επομένως γίνεται για ακόμα μια φορά εμφανές ότι η Επιτροπή δεν θα είχε ούτε τον χρόνο ούτε την πολυτέλεια των διαδικασιών που διαθέτει η τακτική Δικαιοσύνη (πραγματογνώμονες) προκειμένου να αξιοποιήσει και να διασταυρώσει το αποδεικτικό υλικό ώστε να καταλήξει σε αξιόπιστο πόρισμα. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη και το γεγονός α) ότι νέα στοιχεία εισάγονται καθημερινά στην υπόθεση από τις ΗΠΑ και β) ότι θα απαιτηθεί επίσης ικανός χρόνος για την διαδικασία της δικαστικής συνδρομής που θα προκύψει για ανακριτικές ενέργειες που σχετίζονται με την διαλεύκανση της υπόθεσης (άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών στο εξωτερικό κλπ.), καθίσταται σαφές ότι η παραπομπή στην Δικαιοσύνη είναι ο μοναδικός τρόπος για την πραγματική απόδοση ευθυνών στους εμπλεκόμενους.

-III-

ΤΕΛΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η συγκρότηση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης κατ' άρθρον 153 επ. Κανονισμού Βουλής, δεν απαιτεί την ύπαρξη αποδείξεων για την τέλεση αδικήματος, ούτε καν επαρκείς ενδείξεις. Γίνεται ακριβώς για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις τέλεσης αδικήματος.

Στην περίπτωση της υπόθεσης που περιγράφηκε συνοπτικά ως «σκάνδαλο NOVARTIS», όπως προαναφέρθηκε, έχουν προκύψει όχι μόνο ενδείξεις για την τέλεση αδικημάτων αλλά αποδείξεις, οι οποίες κάθε φορά που έβλεπαν το φως της δημοσιότητας δημιουργούσαν αίσθηση όχι μόνο για το βάθος και την έκταση της υπόθεσης αλλά και για την προσωπική και συνεχή εμπλοκή πολιτικών προσώπων με επιχειρηματίες και συμφέροντα. Συντρέχουν επομένως όλες οι προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής προϋποθέσεις για την άσκηση ποινικής δίωξης και την παραπομπή προσώπων ενώπιον της Δικαιοσύνης, είτε μέσω της επέκτασης του κατηγορητηρίου σε συναφείς πράξεις (σύμφωνα με το άρθρο 129 ΚΠΔ) είτε με την άσκηση νέων ποινικών διώξεων εις βάρος προσώπων που δεν περιλαμβάνονται στο πλαίσιο διερεύνησης της εν λόγω Επιτροπής.

Το γεγονός ότι ήδη διερευνώνται πρόσωπα που βρίσκονται πέραν του χώρου των ήδη εμπλεκομένων (συνεργάτες Υπουργών και Πρωθυπουργών, σύμβουλοι, υπεύθυνοι των γραφείων τους κλπ.) αποδεικνύει του λόγου το αληθές. Η έρευνα των στοιχείων αυτών και ο συσχετισμός τους με τα στοιχεία που προκύπτουν από την ενεργοποίηση της δικαστικής συνδρομής είναι ένα καθήκον κοπιώδες και χρονοβόρο που μπορεί να αποδώσει καρπούς σε βάθος χρόνου, ώστε να οδηγηθούν όλοι οι εμπλεκόμενοι, πολιτικοί και μη, στο εδώλιο του κατηγορουμένου.

Η Χρυσή Αυγή οφείλει στο σημείο αυτό να επισημάνει μια υποχρέωση της Πολιτείας που συχνά, για ευνόητους λόγους, παραλείπεται ή έστω δεν θεωρείται αυτονόητη. Την υποχρέωση για παράσταση του Δημοσίου ως πολιτικής αγωγής. Το θλιβερό προηγούμενο της SIEMENS με την απούσα Ελληνική Πολιτεία από τις αποζημιώσεις που η εταιρεία έχει δώσει ακόμα και σε κράτη όπως η Ζιμπάμπουε, αποδεικνύει χωρίς περιστροφές το ανάστημα του σαθρού πολιτικού συστήματος και

των εκπροσώπων του έναντι της νομιμότητας, καθώς και τις διαχρονικές ευθύνες του στην κατάντια της χώρας, οικονομικής και ηθικής.

Η Χρυσή Αυγή θα συνεχίσει να παρακολουθεί εκ του σύννεγγυς τις δικαστικές εξελίξεις της υπόθεσης και θα συμβάλλει στο πλαίσιο των δυνατοτήτων της στην διαλεύκανση της υπόθεσης, όπως πράττει διαχρονικά σε ανάλογες περιπτώσεις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΓΟΣ
Βουλευτής Β΄ Πειραιώς
ΛΑΪΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ-ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ

**Δήλωση του Βουλευτού του
Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας
Μέλους της Επιτροπής**

κ. Νικολάου Καραθανασόπουλου

Δήλωση

του Νίκου Καραθανασόπουλου, Κοινοβουλευτικού Εκπροσώπου του ΚΚΕ και
μέλους της Επιτροπής Προκαταρκτικής Εξέτασης της υπόθεσης Novartis

Το ΚΚΕ από την πρώτη στιγμή, αλλά και κατά την συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής, στις 22-2-2018, σχετικά με το σκάνδαλο NOVARTIS, ζήτησε την πλήρη διερεύνηση αυτής της υπόθεσης, υπογραμμίζοντας ταυτόχρονα ότι αυτό είναι το αποτέλεσμα της σύμφυσης της πολιτικής εξουσίας με τα συμφέροντα των μονοπωλιακών ομίλων, σύμφυση που εκδηλώνεται και στο χώρο του φαρμάκου.

1. Η εκδήλωση και αυτού του σκανδάλου, όπως και των άλλων, αποτελεί την επιβεβαίωση της φύσης του αστικού κράτους, ως θεματοφύλακα των συμφερόντων του κεφαλαίου, με συνέπεια οι μίζες και η διαφθορά να αποτελούν συστατικό στοιχείο του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος.

Η πρακτική της Novartis αποτελεί τη συνήθη πρακτική των φαρμακευτικών εταιρειών στον ανταγωνισμό τους για την απόκτηση μεγαλύτερου μεριδίου στην αγορά του φαρμάκου.

Η αποκάλυψή του αποτελεί ένα ακόμη επεισόδιο στον εμπορικό πόλεμο ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ε.Ε.

2. Οι κυβερνήσεις, σημερινή αλλά και προηγούμενες, με πρόσχημα την υπαρκτή σπατάλη στο χώρο του φαρμάκου, μείωσαν την δημόσια δαπάνη, μεταφέροντας τα βάρη της στις τσέπες των λαϊκών στρωμάτων, την στιγμή που η διαφθορά συνεχίζεται με άλλους τρόπους.

3. Το ΚΚΕ από την αρχή δήλωσε ότι θα συμμετέχει στην Ειδική Προκαταρκτική Επιτροπή με στόχο την πλήρη και σε βάθος διερεύνηση της υπόθεσης, αντιπαλεύοντας αυταπάτες για τους λόγους συγκρότησης της επιτροπής και τις επιδιώξεις όλων των άλλων κομμάτων για να συσκοτίσουν τις αιτίες και να καλλιεργήσουν τον αποπροσανατολισμό.

Η συμμετοχή του ΚΚΕ αποκάλυπτε αλλά και αντιμετώπιζε:

- τακτικισμούς ανάμεσα στα κόμματα
- παιχνίδια αποπροσανατολισμού
- επιδιώξεις συγκάλυψης

4. Το ΚΚΕ προειδοποίησε ότι δεν θα ανεχτούμε, με πρόσχημα νομικίστικους τακτικισμούς, να μην εξεταστεί η ουσία του σκανδάλου, όλα τα ενδεχόμενα αδικήματα παραγεγραμμένα ή μη, να μην εξεταστούν με τη φυσική τους παρουσία όλοι οι μάρτυρες, ακόμα και οι «προστατευόμενοι».

5. Από την πρώτη στιγμή η πλειοψηφία των ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ έθεσε ως προτεραιότητα να εξεταστεί το θέμα της αρμοδιότητας ή μη της επιτροπής για να προχωρήσει στην διερεύνηση του σκανδάλου, ζήτημα που είχαν αποσιωπήσει από την συζήτηση στην Ολομέλεια. Σ' αυτήν τους την παρελκυστική τακτική διευκολύνθηκαν και από τη στάση άλλων κομμάτων.

Αυτή η απαράδεκτη στάση, οδήγησε το ΚΚΕ στην αποχώρησή του από τις διαδικασίες της επιτροπής για να μη νομιμοποιήσει αυτούς τους σχεδιασμούς, δηλώνοντας ταυτόχρονα την ετοιμότητα του να πάρει μέρος στις εργασίες της επιτροπής, αν η πλειοψηφία της αποφασίσει να εξετάσει την ουσία της υπόθεσης.

6. Η άρνηση της κυβερνητικής πλειοψηφίας να εξεταστεί η υπόθεση στην ουσία της, επικαλούμενη την δήθεν αναρμοδιότητά της, είναι προσχηματική, στην πραγματικότητα δεν διευκολύνει ούτε τη δικαιοσύνη στη διερεύνηση της υπόθεσης και εξυπηρετεί άλλες σκοπιμότητες.

Γι' αυτό επιμένουμε στην ανάγκη η επιτροπή να συνεχίσει το έργο της και να διερευνήσει την ουσία του ζητήματος.

7. Τέλος για μια ακόμη φορά επισημαίνουμε την επιτακτική ανάγκη ριζικής αλλαγής του νόμου περί ευθύνης υπουργών, ώστε αυτοί να διώκονται χωρίς κωλύματα, όπως όλοι οι πολίτες.

24/4/2018

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος
του ΚΚΕ και μέλος της Ειδικής
Επιτροπής Προκαταρκτικής
Εξέτασης

Νίκος Καραθανασόπουλος

Γνώμη του Βουλευτού του Ποταμιού
Μέλους της Επιτροπής
κ. Γεωργίου Αμυρά

26 Απριλίου 2018

Πορισματική Αναφορά

Α. Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή που συστάθηκε με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής της 21ης Φεβρουαρίου 2018 αποδείχθηκε, όπως ήταν μάλλον προδιαγεγραμμένο, μία παταγώδης κοινοβουλευτική αποτυχία, ένα ακόμη κοινοβουλευτικό φιάσκο.

Η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις εργασίες της, χωρίς ποτέ να ασκήσει τα πραγματικά της καθήκοντα, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής.

Με ευθύνη των βουλευτών της κυβερνητικής πλειοψηφίας, η "προανακριτική" Επιτροπή δεν προέβη, επί δύο και πλέον μήνες τώρα, σε καμία ανακριτική πράξη για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης Novartis, για να διαπιστώσει δηλαδή αν υπάρχει οποιαδήποτε ένδειξη ότι τα δέκα κατονομαζόμενα πολιτικά πρόσωπα, δύο πρώην Πρωθυπουργοί και οκτώ πρώην Υπουργοί, διέπραξαν όσα τους καταμαρτυρούν οι τρεις "προστατευόμενοι μάρτυρες".

Αντιθέτως, υπηρετώντας προφανείς κομματικές σκοπιμότητες, η Επιτροπή παρερμήνευσε τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας περί ποινικής ευθύνης Υπουργών (αρ. 86 Σ και ν. 3126/2003), οι οποίες, κατά την αληθή τους έννοια, προσδιορίζουν τον ειδικό ρόλο της ως οργάνου **ουσιαστικής διερεύνησης** της πιθανής τέλεσης εγκλημάτων από μέλη της εκτελεστικής εξουσίας κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Αναλώθηκε έτσι σε αναλύσεις και κρίσεις επί αμιγώς νομικών – οικονομικών ζητημάτων, ωσάν να επρόκειτο για εργασίες επιστημονικού συνεδρίου, για να προτείνει τελικά την αυτοκατάργησή της, ως δήθεν αναρμόδιας.

Οι πολίτες περίμεναν να μάθουν πού υπάρχει αλήθεια και πού ψέμα σε όσα φοβερά και τρομερά γράφτηκαν και ακούστηκαν, μετά από ένα μπαράζ διαρροών στα Μέσα, διαρροών που ευλόγως χαρακτηρίστηκαν θεσμικά απαράδεκτες. Είναι αλήθεια ότι στελέχη της πολυεθνικής εταιρείας συναλλάσσονταν επί χρόνια στο παρασκήνιο με πολιτικά πρόσωπα για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους; Οι κατηγορίες αυτές, ως γνωστόν, αναπαρήχθησαν άκριτα, ακόμη και από μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, σοκάροντας, και σε ορισμένες περιπτώσεις προκαλώντας, την κοινή γνώμη. Αντί για απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα, οι πολίτες θα πρέπει να αρκεστούν σε δικονομικές θεωρίες και γενικόλογες αναλύσεις, περί πράξεων που τελούνται *"επ' ευκαιρία"* και όχι *"κατά την εκτέλεση"* υπουργικών καθηκόντων. Για την ταμπακιέρα τίποτε.

Β. Η Κ.Ο. του Ποταμιού θεωρεί συνταγματική και κοινοβουλευτική υποχρέωσή της να αναφερθεί, έστω απολύτως συνοπτικά, στο ουσιαστικό σκέλος της υπόθεσης, παρά το γεγονός ότι η στάση της πλειοψηφίας μάς αποστέρησε τη δυνατότητα για εις βάθος διερεύνηση των γεγονότων.

Από τη μελέτη της δικογραφίας που απεστάλη στη Βουλή με το υπ' αριθ. 1344/5.2.2018 έγγραφο της κ. Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου, προκύπτουν με σχετική ασφάλεια δύο συμπεράσματα:

Το πρώτο είναι ότι στελέχη της εταιρείας Novartis, μέχρι και το όλως πρόσφατο παρελθόν, μετέρχονταν κατ' αρχήν αδιαφάνεις και, σύμφωνα με ενδείξεις, παράνομες μεθόδους, για να προωθήσουν τα εμπορικά συμφέροντα της εταιρείας σε διάφορες χώρες, μεταξύ αυτών και στη χώρα μας. Από διαφορετικές και ανεξάρτητες μεταξύ τους πηγές διαμορφώνεται μία εικόνα διαπλοκής συμφερόντων μεταξύ στελεχών της εταιρείας, μελών της ιατρικής κοινότητας και δημοσίων προσώπων, με σκοπό την προώθηση των πωλήσεων των φαρμάκων και σκευασμάτων της Novartis εις βάρος του δημοσίου συμφέροντος. **Για την κατάσταση αυτή και την εκτόξευση της φαρμακευτικής δαπάνης υπάρχουν σοβαρές πολιτικές ευθύνες ιδιαίτερα στους τομείς υγείας και εμπορίου.** Η ακριβής ζημία του Δημοσίου είναι μάλλον αδύνατον να προσδιοριστεί με ακρίβεια, με βάση τα στοιχεία που έχουν διαβιβαστεί στη Βουλή. Αναφορές που έχουν γίνει δημοσίως για ζημία δεκάδων δισεκατομμυρίων ευρώ μπορεί να ακούγονται εύλογες, δεν βρίσκουν όμως έρεισμα στη δικογραφία.

Το δεύτερο είναι ότι το ενδεχόμενο εμπλοκής πολιτικών προσώπων στο προαναφερόμενο σύστημα διαπλοκής, στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικώς στις μαρτυρικές καταθέσεις τριών προστατευόμενων μαρτύρων, οι οποίες – ως μη έδει και με προφανή ευθύνη κυβερνητικών παραγόντων – έχουν ήδη διαρρεύσει στον Τύπο. Η άρνηση όμως της πλειοψηφίας να κληθούν ενώπιον της Επιτροπής οι τρεις μάρτυρες δεν επέτρεψε να διαμορφωθεί άποψη για το βασικότερο όλων, που είναι η αξιοπιστία τους. Πόσω μάλλον όταν έχουν δημιουργηθεί πλήθος εύλογων ερωτηματικών σχετικά με τις μεθόδους που ακολουθήθηκαν κατά την ανάκριση των εν λόγω μαρτύρων, οι οποίοι εμφανίζονται να δίνουν τις μαρτυρίες τους... σε δόσεις, με πολλαπλές, συμπληρωματικές καταθέσεις, με τις οποίες αναφέρονται σε πρόσωπα και σε γεγονότα, με χρονική ασυνέχεια και συχνά με λογική ασυνέπεια.

Συμπερασματικά, η άποψη που έχουμε διαμορφώσει για την ουσία της υπόθεσης είναι ότι υπάρχουν σαφείς ενδείξεις πως η υπόθεση Novartis είναι ένα οικονομικό σκάνδαλο διεθνών διαστάσεων. Εντούτοις, η εμπλοκή πολιτικών προσώπων δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί, αν δεν διερευνηθεί πρωταρχικά η αξιοπιστία των "προστατευόμενων μαρτύρων", πράγμα που δεν επέτρεψε η κυβερνητική πλειοψηφία.

Γ. Αναφορικά με την εισήγηση της πλειοψηφίας, η γνώμη της Κ.Ο. του Ποταμίου είναι η ακόλουθη:

Η αρμοδιότητα της Βουλής να συστήνει κοινοβουλευτικές επιτροπές που ασκούν εισαγγελικά καθήκοντα αποτελεί αρμοδιότητα εξαιρετική. Ρυθμίζεται ειδικώς και ασκείται αποκλειστικώς στο πλαίσιο των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας "περί ποινικής ευθύνης Υπουργών" (αρ. 86 Σ και ν. 3126/2003). Η Βουλή, όμως, ακόμη κι όταν ασκεί αυτή την εξαιρετική αρμοδιότητα δεν μετατρέπεται σε Θέμιδος Μέλαθρον, οι βουλευτές είναι πολιτικοί, δεν είναι, ούτε μπορούν να γίνουν, ανακριτές και εισαγγελείς, και τούτο όχι μόνον επειδή κατά κανόνα δεν διαθέτουν τη θεωρητική

σκευή. Είναι δε το λιγότερο αφελές να χρησιμοποιείται η επαγγελματική ιδιότητα βουλευτών που τυγχάνουν συγχρόνως κατ' επάγγελμα νομικοί ως δήθεν επιστημονικό φύλλο συκής για γνώμες, αναλύσεις και πορίσματα που είναι ηλίου φαεινότερον ότι από πολιτικά προτάγματα εκκινούν και πολιτικούς σκοπούς θεραπεύουν.

Εξάλλου, τόσο η ιστορική και συγκριτική μελέτη, όσο και η τελεολογική ερμηνευτική προσέγγιση της νομοθεσίας περί ευθύνης υπουργών, συνολικά, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η αρμοδιότητα του νομοθετικού σώματος να ασκεί σε αυτές τις περιπτώσεις ειδικώς δικαιοδοτική λειτουργία προβλέπεται ως θεσμικό αντίβαρο στο πλαίσιο της διάκρισης των λειτουργιών της κρατικής εξουσίας (άρθρο 26 Σ). Ο νομοθέτης, τόσο στη χώρα μας όσο και όπου αλλού εφαρμόζονται ειδικές – εξαιρετικές διαδικασίες για την απόδοση ποινικών ευθυνών σε μέλη της εκτελεστικής εξουσίας, αναγνωρίζοντας την κατάσταση έντασης που δημιουργείται μεταξύ της τελευταίας και της δικαστικής λειτουργίας, αλλά και τους πιθανούς κινδύνους που ελλοχεύουν σε τέτοιες περιπτώσεις για τη συνολική λειτουργία του πολιτεύματος, προέκρινε τη λύση της εμπλοκής της τρίτης (πρώτης κατά σειρά) κρατικής λειτουργίας, δηλαδή του νομοθετικού σώματος, το οποίο καλείται να επιτελέσει οιονεί εισαγγελικό ρόλο, όχι να υποκαταστήσει την τακτική δικαιοσύνη.

Καθίσταται σαφές ότι, σε αντίθεση με τα ανωτέρω, οι “προανακριτικές” επιτροπές του ελληνικού κοινοβουλίου, διαχρονικά και επί των ημερών της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ, εκκινούν κυρίως από μικροπολιτικά κίνητρα, υποτάσσονται στη συγκυρία και εξυπηρετούν επικοινωνιακούς σκοπούς. Πώς αλλιώς να εξηγηθεί η εξαίρεση υπουργού της κυβέρνησης από την προκαταρκτική εξέταση, όταν μάλιστα το όνομά του περιέχεται στη διαβιβασθείσα δικογραφία; Και πώς αλλιώς να εξηγηθεί ο πολιτικός χρόνος που διαβιβάστηκε στη Βουλή μία δικογραφία που προαναγγέλλεται από μέλη της κυβέρνησης εδώ και ένα έτος;

Η ορθότητα της ανωτέρω θέσης μας αναφορικά με το αληθές περιεχόμενο των διατάξεων που ρυθμίζουν τις αρμοδιότητες της Βουλής, όταν καλείται να διερευνήσει το ενδεχόμενο τέλεσης ποινικών αδικημάτων από μέλη της εκτελεστικής εξουσίας, επιβεβαιώνεται και από όσα έχουν προηγηθεί στην πρόσφατη κοινοβουλευτική ιστορία και ειδικότερα στην περίπτωση της προανακριτικής επιτροπής που συστάθηκε για την “υπόθεση των υποβρυχίων” και οδήγησε στην παραπομπή σε δίκη και στην καταδίκη του πρώην υπουργού Τσοχατζόπουλου. Στην υπόθεση εκείνη, η προανακριτική Επιτροπή της Βουλής, κληθείσα να διερευνήσει αν ο πρώην υπουργός τέλεσε ή όχι τα εγκλήματα της παθητικής δωροδοκίας και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, ερεύνησε σε βάθος την ουσία της υπόθεσης και διαπίστωσε την τέλεση πράξεων που πληρούσαν την αντικειμενική υπόσταση των υπό διερεύνηση εγκλημάτων, γεγονός που ήταν αρκετό για να εισηγηθεί την παραπομπή του πρώην υπουργού σε δίκη. Το ζήτημα της παραγραφής του πρώτου από τα δύο αδικήματα και της αμφίβολης τυπολογικής κατάταξης του δεύτερου ασφαλώς και ήταν σε γνώση των μελών της Επιτροπής, επ' αυτών δε διέλαβαν στο πόρισμά τους τα εξής: *“Η Επιτροπή δεν έχει κατ' αρχήν αρμοδιότητα να εκφέρει κρίση επί οικονομικών ζητημάτων και ζητημάτων τυπολογικής κατάταξης των εγκλημάτων, σχετικά με τον ακριβή νομικό χαρακτηρισμό των πράξεων, την ένταξή τους στην έννοια των καθηκόντων ή μη, την έναρξη ή μη της παραγραφής, ζητήματα*

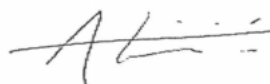
τα οποία θα κριθούν κατ' αρχήν από το Δικαστικό Συμβούλιο και, εν συνεχεία, από την Δικαιοσύνη, είτε επιληφθεί της Υποθέσεως το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 παρ. 4 του Συντάγματος είτε τα Τακτικά Ποινικά Δικαστήρια. Οι ενδείξεις που απαιτούνται για την υποβολή πρότασης ποινικής δίωξης συνδέονται με τις διατάξεις του ουσιαστικού ποινικού νόμου και μόνον".

Ήταν επομένως αυτή η ορθή ερμηνεία της Επιτροπής περί της αρμοδιότητάς της η οποία επέτρεψε να δοθεί συνέχεια στην υπόθεση, να ασκηθεί ποινική δίωξη και να παραπεμφθεί σύντομα σε δίκη ο πρώην υπουργός. Η αρμοδιότητα της τακτικής δικαιοσύνης διαγνώστηκε, όπως ακριβώς προβλέπεται από το άρθρο 86 παρ. 4 υποπαρ. 2, από το Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτήθηκε και λειτούργησε στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου για να διενεργήσει την κύρια ανάκριση. Η περί αρμοδιότητας κρίση, σε αντίθεση με όσα έχουν ισχυριστεί οι εισηγητές της πλειοψηφίας στην υπόθεση Novartis, ήρθε μετά τη διαπίστωση ότι συντρέχουν οι όροι εφαρμογής του ουσιαστικού ποινικού νόμου. Και η κρίση αυτή περί αρμοδιότητας ήταν μία γνήσια δικανική κρίση, με αναφορά στα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και υπαγωγή αυτών στους εφαρμοστέους δικονομικούς κανόνες, δεν ήταν, όπως εν προκειμένω, μία θεωρητική ανάλυση περί του αν "νοείται ή δεν νοείται" ξέπλυμα μαύρου χρήματος κατά την εκτέλεση υπουργικών καθηκόντων.

Δ. Κλείνοντας αυτή την αναφορά, επισημαίνουμε ότι, όπως ακριβώς στην πρόσφατη υπόθεση της προανακριτικής Επιτροπής που συστάθηκε με πρωτοβουλία της κυβερνητικής πλειοψηφίας για να διερευνήσει ενδεχόμενη τέλεση αδικημάτων από τον πρώην υπουργό Παπαντωνίου, έτσι ακριβώς και στην υπόθεση Novartis, **η εισήγηση της πλειοψηφίας της Επιτροπής προς την Ολομέλεια δεν είναι άλλη από το να μην ασκηθεί ποινική δίωξη** κατά των ερευνωμένων προσώπων. Μάταια θα προσπαθήσει και τούτη τη φορά η κυβερνώσα πλειοψηφία να παραπλανήσει την κοινή γνώμη ότι τάχα "παραπέμπει στη Δικαιοσύνη" τις δικογραφίες. Η Ολομέλεια, εφόσον έχει προηγουμένως αποφασίσει τη σύσταση Επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, εν συνεχεία έχει ως μόνη αρμοδιότητα, κατά τη ρητή και αδιάσπικτη διατύπωση του Συντάγματος, να αποφασίσει **για την άσκηση ή μη δίωξης** κατά Υπουργών. Οι βουλευτές καλούνται να απαντήσουν: ναι ή όχι; Δεν υπάρχει, ούτε έχει ποτέ υποστηριχθεί στα σοβαρά από κανέναν, ότι υπάρχει νόμιμο έρεισμα "αναπομπής στην τακτική Δικαιοσύνη" υποθέσεων που έχουν διαβιβαστεί στη Βουλή από την Εισαγγελική Αρχή. Άλλωστε θα ήταν – και πάλι στο πλαίσιο της διάκρισης των λειτουργιών της κρατικής εξουσίας – αδιανόητο να αποφασίζει η Βουλή και να υποδεικνύει στους λειτουργούς της Δικαιοσύνης αν θα διενεργήσουν περαιτέρω ανάκριση, αν θα ασκήσουν δίωξη ή αν θα θέσουν την υπόθεση στο αρχείο. Συνεπώς, ας ειπωθεί ξεκάθαρα: για την υπόθεση Novartis η πρόταση της κυβερνητικής πλειοψηφίας είναι να μην ασκηθεί δίωξη κατά πολιτικών προσώπων.

Το Ποτάμι, από την πρώτη στιγμή, είχε προβλέψει το προδιαγεγραμμένο και αναμενόμενο αποτέλεσμα. Αποδείχθηκε ότι πρόθεση της κυβερνητικής πλειοψηφίας δεν ήταν η αναζήτηση της αλήθειας αλλά η αποκόμιση βραχυπρόθεσμου κομματικού οφέλους. Μια προανακριτική που φτιάχτηκε δηλαδή όχι για να αποδοθεί δικαιοσύνη

αλλά για να δημιουργήσει εντυπώσεις και τελικά να συσκοτίσει αντί να φωτίσει τα γεγονότα.

Αμυράς Γεώργιος - Β' Αθηνών

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Η Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής που λήφθηκε κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με την υπόθεση NOVARTIS συνήλθε σε τελευταία συνεδρίαση την 26η Απριλίου 2018, κατά την οποία εγκρίθηκε, ομοφώνως, το Πόρισμα, στο οποίο καταχωρίζονται και οι γνώμες της Μειοψηφίας.

Το παρόν αποτελεί ενιαίο κείμενο προς υποβολή στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων.

Αθήνα, 26 Απριλίου 2018

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Θεόδωρος Δρίτσας

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γεώργιος Λαζαρίδης

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Παναγιώτα Κοζομπόλη

ΤΑ ΜΕΛΗ

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Δουζίνας Κωνσταντίνος

Δρίτσας Θεόδωρος

Ηγουμενίδης Νικόλαος

Καραγιαννίδης Χρήστος

Κοζομπόλη Παναγιώτα

Λάμπρας Σπυρίδωνας

Μαντάς Χρήστος

Παρασκευόπουλος Νικόλαος

Τσίρκας Βασίλειος

Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης)

Γεωργαντάς Γεώργιος

Μηταράκης Παναγιώτης (Νότης)

Παναγιωτόπουλος Νικόλαος

Σταμάτης Δημήτριος

Παπαθεοδώρου Θεόδωρος

Λαγός Ιωάννης

Καραθανασόπουλος Νικόλαος

Λαζαρίδης Γεώργιος

Γεωργιάδης Μάριος

Αμυράς Γεώργιος

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Εισερχόμαστε στη συζήτηση των

ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Σήμερα θα συζητηθεί μόνο μία ερώτηση και δεν θα συζητηθούν είτε με συνεννόηση είτε λόγω κωλύματος των Υπουργών οι ακόλουθες:

Η τρίτη με αριθμό 1521/17-4-2018 επίκαιρη ερώτηση πρώτου κύκλου του Βουλευτή Κυκλίας του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Χρήστου Χατζησάββα προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θέμα: «Δύο μέτρα και δύο σταθμά;».

Η δεύτερη με αριθμό 1550/24-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Κιλκίς του Λαϊκού Συνδέσμου - Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Γεωργίου - Δημητρίου Καρρά προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θέμα: «Ανάγκη ανάληψης πρωτοβουλίας για την ενίσχυση της αντεγκληματικής πολιτικής ύστερα από τα πρόσφατα πολλαπλά φαινόμενα βίαιων εγκλημάτων σε κατοικίες και την άρση του άδικου χαρακτήρα των πράξεων αντίδρασης των θυμάτων».

Επίσης, δεν θα συζητηθούν λόγω κωλύματος –αίτια ο φόρτος εργασίας- του Αναπληρωτή Υπουργού Υγείας κ. Παύλου Παλάκη, οι ακόλουθες:

Η πέμπτη με αριθμό 1517/17-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Χίου του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Ανδρέα Μιχαηλίδη προς τον Υπουργό Υγείας, με θέμα: «Αποκατάσταση προβλημάτων στις αίθουσες χειρουργείων της νέας πτέρυγας του Νοσοκομείου Χίου».

Η έβδομη με αριθμό 1511/16-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Λακωνίας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Λεωνίδα Γρηγοράκου προς τον Υπουργό Υγείας, με θέμα: «Διακομιδή ασθενών από το ΕΚΑΒ σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας ιδιωτικών κλινικών».

Δεν θα συζητηθεί λόγω κωλύματος –αίτια ο φόρτος εργασίας- του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών κ. Χουλιαράκη, η ακόλουθη:

Η ογδόη με αριθμό 1369/20-3-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Β' Αθηνών της Νέας Δημοκρατίας κ. Σπυρίδωνος - Αδωνίδος Γεωργιάδη προς τον Υπουργό Οικονομικών, με θέμα: «Σιγή ιχθύος τηρεί το Υπουργείο Οικονομικών σχετικά με τη σύμβαση του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ) με την επενδυτική τράπεζα Rothschild».

Τις υπόλοιπες επίκαιρες που δεν θα συζητηθούν θα τις διαβάσουμε αργότερα.

Θα συζητηθεί τώρα η δεύτερη με αριθμό 1537/23-4-2018 επίκαιρη ερώτηση πρώτου κύκλου του Ε' Αντιπροέδρου της Βουλής και Βουλευτή Δωδεκανήσου της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ κ. Δημητρίου Κρεμαστινού προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, με θέμα: «Η αυτοάμυνα ύστερα από επίθεση μέσα στο σπίτι».

Στην ερώτηση θα απαντήσει ο Υπουργός κ. Κοντονής.

Βλέπω ότι οι ερωτήσεις απ' όλους τους Βουλευτές προς τον κ. Κοντονή έχουν σχεδόν το ίδιο περιεχόμενο.

Τον λόγο έχει ο Αντιπρόεδρος κ. Κρεμαστινός.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κυρία Πρόεδρε και κύριε Υπουργέ, ομολογώ ότι ευαισθητοποιήθηκα να κάνω αυτή την ερώτηση ύστερα από την εικόνα του υπέργηρου. Αυτή η εικόνα μεταδόθηκε και από ξένες τηλεοράσεις και το πώς δηλαδή ένας άνθρωπος που δέχθηκε επίθεση μέσα στο σπίτι του, δεν ήταν ικανός –αφού αποφάσισε ο ίδιος να αμυνθεί, να χτυπήσει, να σκοτώσει- νομοθετικά να διαφοροποιηθεί απ' όλους τους άλλους που περίπου κάνουν το ίδιο αδίκημα, δηλαδή πυροβολούν και κατηγορούνται με το αδίκημα της αυτοδικίας κ.λπ..

Η εικόνα αυτή βέβαια δεν ήταν καθόλου καλή για τα μέσα ενημέρωσης, όχι μόνο τα δικά μας, αλλά και του εξωτερικού. Γιατί πράγματι αυτό το πρόβλημα, το πότε δηλαδή η αυτοδικία είναι αυτοδικία και πότε είναι αυτοάμυνα, είναι μεγάλο.

Και κατά συνέπεια υπάρχει ο προβληματισμός –ασφαλώς σας

έχει απασχολήσει και εσάς- για το εάν θα πρέπει το δικό μας ισχύον νομικό καθεστώς να διαφοροποιηθεί σε αυτό το σημείο, ούτως ώστε πράγματι να προσδιοριστεί επαρκώς σε τι συνίσταται η αυτοάμυνα.

Δηλαδή, παραδείγματος χάριν, όταν δεχθεί κάποιος επίθεση ενόπλου, βίαιη, μέσα στο σπίτι του ή με θλών όργανο εκτός από όπλο είτε με μαχαίρι ή οτιδήποτε τη νύκτα, αυτό να μην θεωρηθεί αυτοδικία. Διότι ο δυστυχής αυτός άνθρωπος, που εσύρθη με αυτόν τον τρόπο στα δικαστήρια, έπιασε το πιστόλι που είχε, καλώς ή κακώς. Αυτό διέθετε αυτό έκανε. Αν είχε μαχαίρι, θα χτυπούσε με μαχαίρι. Αν είχε καρέκλα, θα χτυπούσε με καρέκλα. Ό,τι είχε για να αμυνθεί.

Οπότε αυτό το ερώτημα που τίθεται τώρα και είναι και επίκαιρο είναι αν σας έχει προβληματίσει, αν έχετε καταλήξει σε συγκεκριμένη απόφαση πώς είναι δυνατό αυτό το πράγμα να αντιμετωπιστεί. Ή θα το αφήσουμε, κατά κάποιον τρόπο, έτσι και θα πηγαίνουν στα δικαστήρια οι άνθρωποι και ο δικαστής θα αποφαινεται;

Διότι, βεβαίως, αν ήταν νέος σε ηλικία, δεν θα ήταν αυτή η εικόνα την οποία είδαμε στην τηλεόραση και ενδεχομένως να μην υπήρχε και αυτή η ευαισθησία, δηλαδή αν ο παθών ήταν νέος σε ηλικία. Όμως η εικόνα του υπέργηρου μας έδωσε περισσότερο την ευαισθησία να προβληματιστούμε και γι' αυτό προβληματίζω και εσάς με την ερώτησή μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Ευχαριστούμε, κύριε Κρεμαστινέ, και για την τήρηση του χρόνου.

Τον λόγο έχει ο κύριος Υπουργός για τρία λεπτά.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων): Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

Κύριε συνάδελφε, θέτετε ένα πάρα πολύ σοβαρό ζήτημα, το ζήτημα της άμυνας, το οποίο διαλαμβάνεται στον Ποινικό Κώδικα στο άρθρο 22, αλλά πέραν από αυτό και της υπέρβασης της άμυνας, όπως περιγράφεται στο άρθρο 23, τρίτον, τον τρόπο που εφαρμόζονται αυτές οι διατάξεις στην καθημερινότητα –διότι μιλήσατε για αυτοδικία ενώ στην ουσία έχουμε υπέρβαση αμύνης και, τέταρτον, ρωτάτε –και σωστά ρωτάτε- τι σκοπό έχει η Κυβέρνηση να νομοθετήσει προς την κατεύθυνση διασφάλισης κάποιων εννόμων αγαθών και δικαιωμάτων.

Κατά πρώτον, θέλω να σας πω ότι η άμυνα αποτελεί δικαίωμα του κάθε πολίτη. Γι' αυτό ακριβώς υπάρχει το άρθρο 22 στον Ποινικό Κώδικα, το οποίο περιγράφει τα όρια και τις προϋποθέσεις της άμυνας. Και θέλω να σας τονίσω ότι η νομική σημασία της άμυνας, ως λόγου που αποκλείει το άδικο, θεμελιώνεται κοινωνικά, δηλαδή θεμελιώνεται πάνω στην ανάγκη προστασίας του κύρους του δικαίου με την αυτοδύναμη ενέργεια ενός πολίτη.

Θα κάνω μία αντιπαραβολή για να σας πω ότι αυτό είναι πολύ πιο σημαντικό από τη σωτηρία ενός κινδυνεύοντος εννόμου αγαθού, όπως είναι στην κατάσταση ανάγκης που το σχετικό άρθρο, το άρθρο 25, του Ποινικού Κώδικα περιγράφει τις προϋποθέσεις και τους όρους.

Υπό αυτήν την έννοια, λοιπόν, θέλω να σας πω ότι ο θεσμός της άμυνας δικαιολογείται απολύτως από την ανάγκη υπεροχής της έννομης τάξης και μάλιστα σε σύγκρουση με έννομα αγαθά φυσικών προσώπων, τα οποία εκείνη την ώρα προσβάλλουν άλλα έννομα αγαθά και βρίσκεται αναγκασμένος ο πολίτης να δράσει αυτοδυνάμως. Γιατί, όπως καταλαβαίνετε, είναι αδύνατο για το κράτος να είναι πανταχού παρόν και να αποτρέπει την προσβολή των εννόμων δικαιωμάτων όλων των πολιτών.

Αυτό είναι το πλαίσιο της άμυνας όπως υπάρχει χρόνια τώρα στον Ποινικό μας Κώδικα. Θεωρώ ότι είναι απολύτως επαρκές.

Σημειωτέον δε ότι στην παράγραφο 3 του άρθρου 22 αναφέρεται και το μέτρο, με βάση το οποίο πρέπει να κινείται η άμυνα. Σας διαβάζω: «Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από τον βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της βλάβης που απειλούσε, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από λοιπές περιστάσεις».

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Δώστε μου λίγο χρόνο ακόμα, κυρία Πρόεδρε, γιατί μπορεί να μην επανέλθω.

Θέλω να σας πω, λοιπόν, ότι ο νόμος δίνει αυτό το δικαίωμα.

Συγχρόνως, όμως, θέτει και τα όρια άσκησης αυτού του δικαιώματος υπό τις προϋποθέσεις που μόλις σας διάβασα.

Στο άρθρο 23, που αναφέρεται στην υπέρβαση, ο νομοθέτης λέει κάτι στο εδάφιο 2 το οποίο είναι πάρα πολύ σημαντικό. Αναφέρει: «Μένει ατιμώρητος και δεν του καταλογίζεται η υπέρβαση, αν ενήργησε με αυτόν τον τρόπο εξαιτίας του φόβου ή της ταραχής που του προκάλεσε η επίθεση».

Η πράξη, λοιπόν, μένει ατιμώρητη, αν έχουμε μια κατάσταση φόβου και ταραχής, όχι σε υψηλότατο βαθμό που να αποκλείει τον καταλογισμό, αλλά που να συνιστά μια ιδιαίτερη ψυχική πίεση στο θύμα, το οποίο εκείνη την ώρα καλείται αυτοδυνάμως να αντιδράσει. Αντιλαμβάνεσθε ότι το νομοθετικό οπλοστάσιο είναι υπερπλήρες σε όλες του τις παραμέτρους.

Εδώ, λοιπόν, έρχομαι στο τρίτο πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο προκύπτει από την ερώτησή σας, στην εφαρμογή των διατάξεων.

Κοιτάτε, για τη συγκεκριμένη περίπτωση, την οποία είδα και εγώ στον Τύπο και μου έκανε εντύπωση, υπήρξαν περαιτέρω αδικήματα, αν θυμάμαι καλά, τα οποία συνίσταντο στην παράνομη οπλοκατοχή και οπλοχρησία, οπότε σε αυτήν την περίπτωση πάλι θα είχαμε αυτόφωρο αδίκημα και θα ακολουθείτο η διαδικασία.

Όμως όσον αφορά την αντίδραση του συγκεκριμένου πολίτη, είναι φανερό ότι εδώ έχουμε μια αντίδραση στο πλαίσιο του νόμου, διότι δεν μπορεί κανένας να υποστηρίξει ότι εκείνη την ώρα, που κάποιος βλέπει έναν άνθρωπο στο σπίτι του οπλοφορούντα ή όχι, δεν βρίσκεται σε ακραία ψυχική πίεση, η οποία του απαγορεύει να πράξει ως μέσος συνετός, κοινωνικός άνθρωπος, ούτως ώστε -τι να κάνει;- να σταθμίσει μέχρι ποιου σημείου μπορεί η άμυνά του να αντιστοιχεί στην επίθεση, την οποία δέχεται. Οπότε, ακόμη και αν είχαμε υπέρβαση της άμυνας, αυτή η υπέρβαση εξαιτίας αυτής της κατάστασης, του περιστατικού που περιγράψατε, έπρεπε μένει ατιμώρητη.

Δυστυχώς, υπάρχουν περιπτώσεις που ενώ δεν έχουμε άλλα παρεπόμενα αδικήματα, όπως, για παράδειγμα, την παράνομη οπλοφορία, οι εισαγγελικοί λειτουργοί κατά τον χρόνο άσκησης ή μη της ποινικής δίωξης, δείχνουν μια ευθυνοφοβία, θα έλεγα, και ασκούν τις ποινικές δίωξεις, οι οποίες, βεβαίως, καταλήγουν σε απαλλαγή, στο ακροατήριο, τις περισσότερες φορές του δράστη υπό το πρίσμα και τις προϋποθέσεις τις οποίες σας ανέφερα.

Το τέταρτο, το οποίο θέλω να σας δηλώσω, είναι το εξής: Στις προτάσεις της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, η οποία έχει παραδώσει το έργο της και μελετάται αυτή τη στιγμή από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, δεν υπάρχει κάτι το οποίο να διαφοροποιεί τις υφιστάμενες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα ούτε -θα έλεγα- στο παραμικρό.

Επομένως, ούτε στη δική μου πρόθεση είναι να αλλάξει κάτι, διότι θεωρώ πως δεν χρειάζεται το νομικό μας οπλοστάσιο κάτι περισσότερο και στη διατύπωση του άρθρου της άμυνας, αλλά και στη διατύπωση του άρθρου της υπέρβασης, του άρθρου 23, και των απαλλακτικών λόγων, οι οποίοι περιγράφονται σε αυτόν. Είναι από εκείνες τις περιπτώσεις που η νομική του δικαίου ταυτίζεται απολύτως με τη νομολογία των δικαστηρίων. Σας εντόπισα το πρόβλημα που υπάρχει μερικές φορές στο σημείο της άσκησης ή μη της ποινικής δίωξης.

Και εδώ θα πρέπει με έναν τρόπο να γίνει σαφές ότι αν έχουμε τέτοια κατάσταση, που πληροίται η αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση ενός άρθρου του νόμου, τότε δεν χρειάζεται οι εισαγγελείς να κάνουν τίποτε περισσότερο από το να ασκούν την ποινική δίωξη. Όμως όταν έχουμε ειδική διάταξη, που αποκλείει τον καταλογισμό, όπως το θέμα της υπέρβασης, γιατί η άμυνα αναφέρεται στο αδίκημα, τότε θα πρέπει να υπάρχει και αποχή από την άσκηση της ποινικής δίωξης. Όλα εν κατακλείδι αναφέρονται στον τρόπο εφαρμογής των συγκεκριμένων διατάξεων σε αυτό το κρίσιμο χρονικό διάστημα της άσκησης ποινικής δίωξης.

Σας ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Ο Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Κρεμαστινός έχει τον λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Τώρα, βέβαια, όπως τα είπατε, κύριε Υπουργέ, σωστά είναι, αλλά εξακολουθεί να παραμένει αυτό το οποίο αισθάνεται ο αδύναμος πολίτης σήμερα. Διότι μπορεί η εγκληματικότητα με αριθμούς να

είναι περίπου η ίδια, όπως λέει το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, αλλά η απανθρωπιά στην εγκληματικότητα σαφώς έχει χειροτερέψει. Και το βλέπουμε ακόμα και στο εξωτερικό, όπως στην Κύπρο πρόσφατα, κ.λπ..

Ο πολίτης, λοιπόν, όταν του λέει η Κυβέρνηση ότι όλα είναι εντάξει νομοθετικά, δεν αισθάνεται δυνατός και σίγουρος την ώρα που κοιμάται το βράδυ. Θα ήθελε, δηλαδή, να υπάρχει κάτι που να αποθαρρύνει, κατά κάποιον τρόπο, τον επιδρομέα μέσα στο σπίτι του τις ώρες που με την οικογένειά του απολαμβάνει την ησυχία του και την γαλήνη του. Αυτό είναι αναμφισβήτητο.

Τώρα αν με ρωτήσετε αν έχω εγώ πρόταση να σας κάνω, δεν είμαι ο αρμόδιος νομικά. Εσείς είστε εξάιρετος νομικός. Μπορείτε να σκεφθείτε αυτά και να τα συζητήσουμε. Είναι πάντως ένα θέμα αυτό, το πώς αισθάνεται ο πολίτης σήμερα όταν κοιμάται τη νύχτα.

Το δεύτερο ερώτημα που θίξατε τι θα μπορούσαν πράγματι να κάνουν όχι μόνο οι εισαγγελικές αρχές, αλλά και η Αστυνομία. Δηλαδή όταν προσάγει σε αυτές τις περιπτώσεις έναν άνθρωπο, ο οποίος είναι πάνω από 80-90 χρονών και δεν μπορεί να περπατήσει, δεν είναι ανάγκη να τον πηγαίνεις με χειροπέδες και να βλέπει όλος ο κόσμος και οι τηλεοράσεις, διότι αμέσως ο κόσμος στρέφεται ενάντια στην Αστυνομία, προς την Κυβέρνηση, προς τους θεσμούς, προς τους πάντες. Σου λέει «εδώ τι γίνεται;», θέλουμε προστασία.

Κατά συνέπεια και εδώ μπορεί κάτι να γίνει ούτως ώστε να έχει ευθύνη η Αστυνομία ότι αν σε αυτές τις περιπτώσεις διαπιστώνει ότι η φυσική κατάσταση του δράστη, των δραστήων τους απαγορεύει να σκεφθούν κάπως διαφορετικά, να τους φέρονται ανθρώπινα. Όλη αυτή η ιστορία, δηλαδή, σηματοδοτήθηκε από τον τρόπο με τον οποίο έδωσαν εικόνες τα μέσα ενημέρωσης. Διότι αν δεν έδιναν αυτές τις εικόνες τα μέσα ενημέρωσης, ενδεχομένως να μην υπήρχε θέμα ούτε καν ερώτηση στη Βουλή.

Όμως αυτά τα θέματα νομίζω ότι πρέπει να τα δούμε τελείως διαφορετικά από το πνεύμα του νόμου το τυπικό, το ξερό και να τα δούμε λίγο ανθρώπινα, διότι -το επαναλαμβάνω αυτό- δεν αισθάνονται σήμερα ασφαλείς οι άνθρωποι στα σπίτια τους τη νύχτα όταν κοιμούνται και αυτό πρέπει να σας απασχολήσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Ο κύριος Υπουργός έχει τον λόγο.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων): Κύριε συνάδελφε, θέλω να σας πω το εξής. Είπατε στη δευτερολογία σας να δούμε κάποια νομοθετική ρύθμιση που να αποθαρρύνεται ο δράστης. Θεωρώ ότι αυτή η νομοθετική ρύθμιση υπάρχει στον Ποινικό Κώδικα. Διότι όταν ο αμυνόμενος απαλλάσσεται οποιασδήποτε ευθύνης εξ αιτίας της βίαιης ενέργειας που δέχεται και μάλιστα υπό όρους απόλυτης ηρεμίας και γαλήνης μέσα στο σπίτι του το βράδυ, που ενδέχεται να κοιμάται μάλιστα ο άνθρωπος, καταλαβαίνετε ότι ακριβώς αυτό προβλέπει ο νόμος, ότι εκείνη την ώρα ευρισκόμενος σε μεγάλη ψυχική πίεση, είναι αδύνατον αυτός ο άνθρωπος να σταθμίσει τα πραγματικά όρια της άμυνας. Γι' αυτό προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας ότι ο συγκεκριμένος πολίτης μένει ατιμώρητος όταν αυτοδυνάμως αμυνθεί.

Το δεύτερο που θέσατε αντιλαμβάνεσθε ότι είναι αρμοδιότητας άλλου Υπουργείου, δηλαδή το πώς γίνεται η σύλληψη επί συγκεκριμένων προσώπων τα οποία έχουν αμυνθεί έναντι μιας άδικης και βίαιης επίθεσης, την οποία δέχονται.

Άπτονται, όμως, και του Υπουργείου Δικαιοσύνης, γιατί είναι και οι εντολές που δίνουν και οι αρμόδιοι εισαγγελείς, γι' αυτό ακριβώς θα σας απαντήσω. Μου έκανε και εμένα εντύπωση ο τρόπος με τον οποίο μεταχειρίστηκαν οι δικωτικές αρχές τον συγκεκριμένο πολίτη.

Θέλω να σας πω ότι η σύλληψη και τα περαιτέρω της συλλήψεως, χειροπέδες κλπ., γίνονται για έναν λόγο. Υπάρχει λόγος που γίνονται, για να μην αποδράσει ο δράστης και για να οδηγηθεί στο αυτόφωρο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΡΕΜΑΣΤΙΝΟΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Σωστό.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΟΝΤΟΝΗΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων): Όταν, λοιπόν, εδώ έχουμε έναν άνθρωπο υπέργηρο, που έχει περάσει τα ογδόντα έτη του βίου

του και κρίνουν τα αστυνομικά όργανα ότι πρέπει να του περάσουν χειροπέδες, διότι είναι ύποπτος φυγής, αντιλαμβάνεστε ότι εδώ έχουμε περάσει το προσήκον μέτρο. Θα πρέπει και οι αρμόδιοι εισαγγελείς να δώσουν ανάλογες κατευθύνσεις, αλλά και η Ελληνική Αστυνομία κατά λογική αναγκαιότητα, πρωτίστως, να προσεγγίζει αυτά τα ζητήματα. Διότι τελικώς η εικόνα, η οποία παρήχθη, ήταν μια εικόνα παντελώς άδικη για το νομικό πλαίσιο το οποίο υπάρχει και το οποίο, όπως σας είπα, κύριε συνάδελφε -και σας ευχαριστώ για την ερώτησή σας- προστατεύει απολύτως τον πολίτη, ο οποίος με βάση το νόμο ασκεί το δικαίωμα στην άμυνα, ιδίως σε τέτοιες περιπτώσεις επίθεσης και απόπειρας ληστείας ή και οτιδήποτε άλλο κατά τις νυχτερινές ώρες μέσα στην οικία του.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Σας ευχαριστώ και τους δυο συναδέλφους.

Η τρίτη με αριθμό 1538/23-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Επικρατείας του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Χρήστου Παππά προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, με θέμα: «Επιτακτική ανάγκη αυξήσεως της στρατιωτικής θητείας», δεν θα συζητηθεί λόγω κωλύματος του κυρίου Υπουργού.

Η τέταρτη με αριθμό 1539/23-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Επικρατείας του Λαϊκού Συνδέσμου - Χρυσή Αυγή κ. Χρήστου Παππά προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, με θέμα: «Περί της συμμετοχής ενστόλων στρατιωτικών σε κομματική πορεία του ΚΚΕ», δεν θα συζητηθεί λόγω κωλύματος του κυρίου Υπουργού.

Επίσης, η πρώτη με αριθμό 1545/24-4-2018 επίκαιρη ερώτηση

πρώτου κύκλου του Βουλευτή Αττικής της Νέας Δημοκρατίας κ. Αθανασίου Μπούρα προς τον Υπουργό Οικονομικών, με θέμα: «Αύξηση στις μισθωτικές αξίες απλής χρήσης αιγιαλού», δεν θα συζητηθεί λόγω φόρτου εργασίας της αρμόδιας Υφυπουργού Οικονομικών κ. Αικατερίνης Παπανάτσιου.

Η έκτη με αριθμό 1518/17-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Η' Αντιπροέδρου της Βουλής και Βουλευτή Β' Πειραιώς των Ανεξαρτήτων Ελλήνων κ. Δημητρίου Καμμένου προς τον Υπουργό Οικονομικών, σχετικά με τα προβλήματα τεσσάρων εκατομμυρίων δανειοληπτών, δεν θα συζητηθεί λόγω κωλύματος του Υπουργού Οικονομικών κ. Ευκλείδη Τσακαλώτου, με αιτία φόρτο εργασίας.

Η πρώτη με αριθμό 1546/24-4-2018 επίκαιρη ερώτηση δεύτερου κύκλου του Βουλευτή Αχαΐας της Νέας Δημοκρατίας κ. Ιάσωνα Φωτήλα προς τον Υπουργό Υγείας, με θέμα: «Αποκαλύψεις για το ΚΕΕΛΠΝΟ που εκθέτουν την ηγεσία του Υπουργείου Υγείας», δεν θα συζητηθεί λόγω κωλύματος του Υπουργού Υγείας κ. Ανδρέα Ξανθού, με αιτία φόρτο εργασίας.

Ολοκληρώθηκε η συζήτηση των επικαίρων ερωτήσεων.

Σας ευχόμαστε καλή Πρωτομαγιά με αγώνες και όνειρα!

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αναστασία Χριστοδουλοπούλου): Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 18.29' λύεται η συνεδρίαση για την προσεχή Τετάρτη 2 Μαΐου 2018 και ώρα 10.00', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: νομοθετική εργασία, σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη που έχει διανεμηθεί.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ